

Prepustnica, simbol drugih časov

DUŠAN UDOVIČ

Današnji tridesetletniki se morda komaj kdaj spomnijo na prepustnico, nekaj let mlajši pa skoraj ne več. Bila je naš vsakdanji spremljevalec, nekakšen simbol drugih časov. To sivo knjižico s trijezičnimi napisi, italijanskimi, slovenskimi in hrvaškimi, si moral imeti vedno nekje s seboj, v avtu ali torbi. Najbolj je prišla prav v poletnih mesecih, ko so se na mednarodnih prehodih s Slovenijo, še prej nekdanjo Jugoslavijo, delale dolge vrste turistov. Obmejni prebivalci smo imeli privilegij, da smo s prepustnico lahko zavili na enega od številnih maloobrnjenih blokov in se tako pri prečkanju meje izognili čakanju.

A to je bila le ena od prednosti tega popularnega, za tisti čas inovativnega in koristnega dokumenta, ki je nastal kot za vsakogar najbolj otipljiv proizvod Videmskega sporazuma, katerega šestdesetletnice se spominjamo na današnji dan. Tistega dne se je dejansko začelo postopno rahljanje in odpiranje dotlej v skladu s filozofijo hladne vojne neživljenjsko zaprte meje, ki je trajalo vse do leta 2004 in 2007, ko je s procesom širitve Evropske unije dokončno dozorel njen izbris.

Pogled nazaj na desetletja, ko je bil v veljavi Videmski sporazum, pove marsikaj. Predvsem to, kako so ob meji in čeznjo zrasle specifične oblike ekonomije, ki so omogočile dolgo obdobje relativnega blagostanja. Ta prostor se je navedil živeti z mejo in izkoriščati njene primerjalne prednosti. Po drugi strani pa po odpravi mejne ovire še ni znal zaživeti brez nje s polnimi pljuči, tako kot so obetale napovedi. To ostaja glavni izziv za mlajše generacije.

GORIŠKA - Večjezičnost medobčinskih uni

Tržič »da«, Gorica »ne«

Romjanska šola čaka na učence

Učenci slovenske osnovne šole Ljubke Šorli bodo 14. septembra končno prestopili prag nove šolske stavbe med ulicama Capitello in Galilei v Romjanu. »Zaključek teh del je skupaj z izpeljanim postopkom za izgradnjo vrtca v Ulici Campi prav gotovo največje zadoščenje, ki sem ga doživel v zadnjih desetih letih,« je bil zadovoljen ronški župan Fontanot (na fotografiji), ki je včeraj novico o vselitvi, o kateri smo poročali pred enim tednom, tudi uradno potrdil. Šest učilnic v novi stavbi, kjer so na voljo tudi jedilnica, predavalnica in večnamenska soba, bodo zasedli učenci prvih treh razredov, v sosednji šoli pa bosta ostala 4. in 5. razred.

Na 13. strani

GORICA-TRŽIČ - V Gorici se bodo jutri zbrali župani (ali njihovi namestniki) petnajstih občin, zato da s podpisom ustanovnega akta in statuta podprejo ali zavrnejo rojstvo medobčinske unije za Brda in Zgornje Posočje. Vse pa kaže, da bomo morali uporabljati za unijo le uradni italijanski naziv Unione Territoriale Intercomunale Collio-Alto Isonzo, ker slovenska zahteva, da se unija rodi s trijezičnim nazivom in statutom, ni prodrla pri županu Ettoreju Romoliju. Če bo pri tem ostalo, se bo unija rodila brez Števerjana in Sovodenj.

V Tržiču pa je bila včeraj prižgana zelena luč za ustanovitev Medobčinske teritorialne unije Kras Soča Jadran: tako uradni naziv kot statut sta zgledno dvojezična s posebnim zadovoljstvom župana Doberdoba.

Na 12. strani

ZAVOD INPS Tržaška pokrajina šteje 28 občin!

TRST - Tržaška pokrajina šteje ... 28 občin, od katerih jih je večina, 16, v Sloveniji! Takšno »reformo krajevnih uprav« na Tržaškem je začrtal italijanski skrbstveni zavod Inps na svoji spletni strani.

Novo zemljepisno »stvarnost« tržaške pokrajine je odkril vzhodnokraški rajonski predsednik Marko Milkovič. S podobne skominami po slovenskih krajih so se v preteklosti »proslavile« že številne druge italijanske institucije.

Na 4. strani

OBLETNICA Ko je padla naša železna zavesa

TRST - Danes mineva šestdeset let od podpisa Videmskega sporazuma, ki je od leta 1955 urejal pretok ljudi in blaga med Italijo in nekdanjo Jugoslavijo. V času hladne vojne in »železne zaves« je bil to mejnik, po katerem se je začela dolga, a uspešna pot popuščanja napetosti ob meji in krepitve čezmejnega sodelovanja ter gospodarstva.

Na 9. strani

Padriče: v čelnem trčenju trije ranjeni

Na 5. strani

Zasačili mladeniča, ki je oropal lekarno

Na 5. strani

V Cerovljah priprave na konjeniški praznik

Na 6. strani

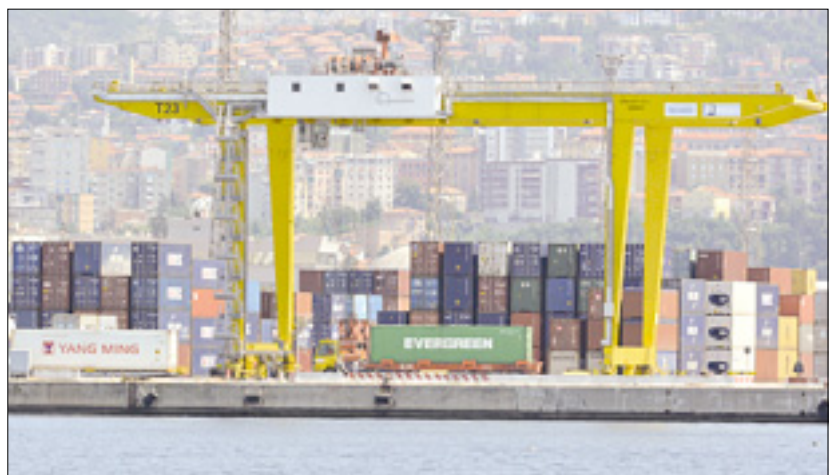
Na delu tudi pri namiznoteniškem odseku ŠK Kras

Na 18. strani

TRST - Vlada odobrila nov prostorski načrt

Zasuk za pristanišče

Slovensko okoljsko ministrstvo ni imelo pripomb na plan, na katerega so čakali skoraj 60 let

TRST - Skoraj šestdeset let po odobritvi obstoječega prostorskega (regulacijskega) načrta - pisalo se je leto 1957 - je italijanska vlada prižgala zeleno luč za nov razvojni plan tržaškega pristanišča. To sta storila ministra Dario Franceschini (kultura) in Gian Luca Galletti (okolje), ki sta v odloku zapisala, »da vlada nima pripomb k načrtu.« Pripomb nanj ni imela niti Slovenija.

Plan bo začel veljati s konvencijo, ki jo bo pristaniška oblast v kratkem podpisala z deželno upravo. Postopek za prostorski načrt je trajal več desetletij, spremljali so ga polemike in spori med pristaniščem in Občino, ter znotraj oblastniških krogov, ki so tako ali drugače nadzorovali pristaniško upravo.

Na 4. strani

TRST - Zastrupljena družina

Namesto borovnic jedli strupene volčje češnje

HAAG - Postopek za določitev državne meje

Sodišče bo preučilo vse zahteve Slovenije in Hrvaške

HAAG - Arbitražno sodišče je včeraj v odzivu na stališče Slovenije, ki je po odstopu Hrvaške od arbitražnega sporazuma zahtevala, da se arbitražni postopek nadaljuje, sporočilo, da bo stališča obeh držav preučilo, ko bo znova sestavljeno. To je sedaj v rokah predsednika sodišča Gilberta Guillaumea, saj je na njem, da imenuje oba arbitra. Izbiro arbitra je Guillaume slovenska vlada po odstopu Ronnyja Abrahama prepustila minuli četrtek, nanj pa je nato v petek padla še izbira hrvaškega člana sodišča, saj je potekel 15-dnevni rok, ki ga je za imenovanje naslednika Budislava Vukasa imela na voljo Hrvaška. Kdaj bo Guillaume izbral arbitra, iz stalnega arbitražnega sodišča v Haagu, ki je registrar ad hoc arbitražnega sodišča med Slovenijo in Hrvaško, včeraj niso sporočili.

Zapisali pa so, da namerava arbitražno sodišče, potem ko bo vnovič sestavljeno, skrbno preučiti stališča obeh strani, upoštevaje učinek hrvaške namere, da odstopi od arbitražnega sporazuma, in morebitne posledice, ki bi jih na trenutne postopke lahko imeli dogodki, ki naj bi botrovali hrvaški odločitvi. Sodišče bi lahko spričo navedenega strani tudi pozvalo, da predložita nadaljnja pojasnila.

V sporočilu so sicer povzeli pismi, ki ju je Slovenija v Haag poslala 13. avgusta. V prvem je odgovorila na pismo Hrvaške sodišču z 31. julija in zavrnila enostransko hrvaško odpoved arbitražnega sporazuma, v drugem pa predsednika arbitražnega sodišča zaprosila, da on imenuje člana sodišča, ki bo zamenjal Abrahama.

Glede na stališča Slovenije, ki jih je poslala v Haag, ima arbitražno sodišče »pristojnost in dolžnost, da nadaljuje proces«, saj bi bilo sicer odprto za pritisk katerekoli strani, ki bi želela zavlačevati oz. preprečiti odločitev arbitraže. Slovenija je sodišče tudi opozorila, da je Hrvaška dosegla svoj vitalni interes in se priključila Evropski uniji v skladu z 9. členom arbitražnega sporazuma, od katerega želi zdaj odstopiti.

V Zagrebu včeraj niso želeli komentirati stališča arbitražnega sodišča

Hrvaško zunanje ministrstvo včeraj ni želelo komentirati sporočila arbitražnega sodišča, da bo predsednik sodišča imenoval oba manjkajoča arbitra, nato pa preučilo namen Hrvaške, da odstopi od arbitražnega sporazuma. Hrvaško zunanje ministrstvo je zgolj ponovilo stališče, da je arbitražni proces oz. pisna dokumentacija, na podlagi katere naj bi odločala mednarodna arbitraža, »nepovratno kompromitirana zaradi ravnaj slovenske strani«.

V skladu s temi dejstvi v Zagrebu menijo, da poseben komentar današnjega sporočila arbitražnega sodišča ni potreben. »Želimo sicer opozoriti na dejstvo, da se ne v tem ne v prejšnjih sporočilih Stalnega arbitražnega sodišča, vezanih na ta proces, ne navaja hrvaška argumentacija in razlogi za konec arbitražnega postopka, medtem ko se istočasno zelo na široko razlagajo pisma druge strani v sporu,« so še sporočili v Zagrebu. (STA)

ANKARA - Stopnjevanje nasilja

Osem turških vojakov umrlo v atentatu

ANKARA - V napadu, ki ga oblasti pripisujejo Kurdske delavski stranki (PKK), je bilo včeraj na jugovzhodu Turčije ubitih osem vojakov. Gre za enega najbolj smrtonosnih napadov na pripadnike turških varnostnih sil, odkar je Ankara konec julija sprožila ofenzivo proti PKK. Na daljavo upravljana bomba je eksplodirala, ko je v okrožju Pervari v provinci Siirt mimo šla vojaška patrulja. V napadu je bilo poleg tega ranjenih sedem vojakov, na območje pa so napotili vojaške helikoptere in reševalna vozila. Na območju naj bi že nekaj dni potekali spopadi med uporniki in vojsko.

Gre za napad na turško vojsko z največ žrtvami, odkar je Turčija minuli mesec sprožila obsežno ofenzivo proti PKK. Vzporedno z njo poteka tudi posredovanje proti Islamski državi v Siriji, ki pa je manj obsejna.

Turčija se medtem nezadržno približuje predčasnim volitvam, je včeraj po propadlih poskusih za oblikovanje vlade dejal turški predsednik Recep Tayyip Erdogan. Kot je povedal v televizijskem pogovoru, je edina rešitev v trenutni politični slepi ulici obrat k volji ljudstva. Premier Ahmet Davutoglu je Erdoganu včeraj vrnil mandat. (STA)

Zveza Nato zelo v skrbeh zaradi nasilja v Ukrajini

KIJEV - Zveza Nato je izrazila zaskrbljenost zaradi stopnjevanja nasilja na vzhodu Ukrajine in obe vpleteni strani pozvala k umiritvi razmer. Pri tem bi bil kakršenkoli poskus proruskih separatistov, da zavzamejo nove dele ukrajinskega ozemlja, za mednarodno skupnost nesprejemljiv, so po srečanju predstavnikov držav članic sporočili iz Nata. Kot so poudarili, morajo biti osrednja prizadevanja usmerjena v rešitev po diplomatski poti. »Pot do miru je uveljavitev dogovorov iz Minska,« so zapisali in dodali, da ima posebno odgovornost pri iskanju politične rešitve Rusija.

Kot so še menili, mora biti opazovalcem Organizacije za varnost in sodelovanje (Ovse) omogočeno, da svoje delo opravljajo varno in brez omejitev.

Na vzhodu Ukrajine se vladne sile s proruskimi separatisti spopadajo že od aprila lani. V spopadih je umrlo okoli 7000 ljudi. Konflikt se je umiril po dogovoru o prekinitvi ognja, ki je bil dosežen februarja, v zadnjih dneh pa se je znova zaostрил. V ponedeljek sta obe vpleteni strani poročali o skupno najmanj desetih smrtnih žrtvah med vojniki in civilisti. (STA)

Nemški parlament potrdil pomoč Grčiji

BERLIN - Nemški parlament je s prepričljivo večino včeraj potrdil tretji program finančne pomoči Grčiji v zadnjih petih letih. Za je glasovalo 454 poslancev, 113 jih je bilo proti, 18 pa se jih je vzdržalo. Nemška kanclerka Angela Merkel se je s tem izognila večjemu revoltu znotraj lastne stranke. Nemški finančni minister Wolfgang Schäuble je pred glasovanjem v bundestagu poslance opozoril, da bi bilo Grčiji neodgovorno odreči tretji program pomoči, težak okoli 86 milijard evrov.

Nemški poslanci so sicer za glasovanje o novem paketu pomoči že drugič to poletje prekinili počitnice. Podpora glede na prepričljivo večino, ki jo ima v nemškem parlamentu velika koalicija, ni bila pod vprašajem. So pa nekateri ugibali, ali se bo zgodil večji upor znotraj tabora CDU/CSU nemške kanclerje Merkllove. (STA)

DAMASK - Haled Asad je najdišče vodil celih 40 let

Skrajneži obglavili 81 let starega arheologa v Palmiri

DAMASK - Skrajna sunitska skupina Islamska država (IS) je obglavila nekdanjega vodilnega arheologa antičnega sirskega mesta Palmira. Uglednega Haleda Asada so usmrtili v torek na javnem mestu pred več deset ljudmi.

Enainosemdesetletni Asad je arheološko najdišče v Palmiri v osrednjem delu Sirije vodil 40 let. Del Palmire, ki je na seznamu Unescove kulturne dediščine, vključno z antičnimi templji in kolonadami, je na jugozahodu mesta. Gre za enega najpomembnejših antičnih krajev na Bližnjem vzhodu, Asad pa je bil tam aktiven tudi po upokojitvi leta 2003.

Islamska država je Palmiro zavzela konec maja, kar je sprožilo skrb, da tamkajšnjim antičnim ruševinam grozi uničenje. Skrajneži IS so namreč pred tem uničili številne antične spomenike v Iraku, ker da so poganski.

»Asada smo rotili naj zapusti Palmiro, a nas ni hotel poslušati,« je povedal direktor državnega oddelka za muzeje in antičnih templjev Maamun Abdulharim. Ker je Asad pred prihodom

Obglavljeni Haled Asad je v Palmiri delal tudi po upokojitvi

ANSA

skrajnežev pomagal odnesti največje dragocenosti iz muzeja, sumijo, da so skrajneži hoteli od njega izvedeti, kam so te dragocenosti skrite, ne zaradi tega, da bi jih uničili, temveč da bi jih preproda-

li na črni borzi, kar velikokrat počenja, da bi s tem financiralinsirali vojno.

IS je medtem sporočil, da je v Palmiri uničil nekaj kipov iz starorimskih časov.

AVSTRIJA - Polemika Begunci: Dunaj nasprotuje kvotam v EU

DUNAJ - Avstrija je včeraj zaradi po njenem prepričanju nepravilne porazdelitve beguncev med državami zagrozila Evropski komisiji s tožbo. Avstrijska vlada daje Evropski komisiji dvomesečni rok za prilagoditev dublinske uredbe realnim razmeram. V nasprotnem primeru bi lahko na Sodišču EU sledila tožba zaradi opustitve ukrepanja, sta po poročanju avstrijske tiskovne agencije APA danes posvarila avstrijska notranja ministrica Johanna Mikl-Leitner in pravosodni minister Wolfgang Brandstetter.

Razlog za tak korak Avstrije je vedno večja obremenitev držav na zunanji meji unije s sprejemanjem novih beguncev. V skladu z dublinsko uredbo mora prosilce za azil obravnavati tista država članica EU, v kateri so vstopili v unijo. Kakšne spremembe natančno si Avstrija želi, ministra nista razkrila, poudarila pa sta, da »nimamo le zadolžitev, temveč tudi pravice«. (STA)

ZLATO

(999,99 %) za kg

32.629,24 +315,19

SOD NAFTE

(159 litrov)

47,00 \$ -3,71

EVRO

1,1041\$ -0,20

EVROPSKA CENTRALNA BANKA
19. avgusta 2015

valute	evro (povprečni tečaj)	19. 8.	18. 8.
ameriški dolar	1,1041	1,1060	
japonski jen	137,31	137,44	
bolgarski lev	1,9558	1,9558	
češka krona	27,022	27,021	
danska krona	7,4633	7,4633	
britanski fun	0,7049	0,7042	
madžarski forint	309,82	309,01	
poljski zlot	4,1731	4,1626	
romunski lev	4,4331	4,4211	
švedska krona	9,4604	9,4282	
švicarski frank	1,0755	1,0798	
norveška krona	9,1680	9,1555	
hrvaška kuna	7,5500	7,5585	
ruski rubel	72,5580	72,6810	
turška lira	3,2243	3,1954	
avstralski dolar	1,5026	1,5065	
braziljski real	3,8404	3,8404	
kanadski dolar	1,4431	1,4494	
kitajski juan	7,0614	7,0720	
indijska rupija	72,0687	72,2384	
mehiški peso	18,1282	18,1860	
južnoafriški rand	14,2438	14,2847	

DEŽELA - Pismo odbornika Panontina vsem županom

»V FJK preveč majhnih občin, zato naj se združijo«

VIDEM - V Furlaniji-Juljski krajini je preveč majhnih občin, ki morajo pospešiti postopek združevanja. To je srž dopisa, ki ga je deželni odbornik za krajevno upravo Paolo Panontin poslal vsem županom. Vsebinsko pisma je razkril videmski dnevnik *Messaggero Veneto*. V FJK se je doslej združilo oziroma spojilo le šest občin na skupnih 216. Iz te spojitve so nastale občinske uprave Campolongo Tapogliano, Rivignano Teor in Valvasone Arzene. V nekaterih občinah so v teku združitveni postopki, ponekod pa združitve zahtevajo odbori civilne družbe, ki v ta namen zbirajo podpirne podpise občanov.

Uprave naj pohitijo s svojimi predlogi

Panontin je pozval župane, naj do srede septembra posredujejo Deželi morebitne predloge za združitve oziroma spojitve občinskih uprav. Odbornik pri tem navaja deželno reformo lokalnih uprav, ki s finančnimi spodbudami nagraduje združitve občin. Občine do pet tisoč prebivalcev, ki se bodo združile, bodo prvo leto po spojitvi dobile 100 tisoč evrov deželnega dodatka, drugo leto 200 tisoč in tretje leto 300 tisoč evrov »nagrade«. Znatnejša finančna sredstva bodo iz deželne blagajne dobile občine do 15 tisoč prebivalci (od 300 do 400 tisoč evrov), še več pa uprave z več kot 15 tisoč prebivalci (od 400 do 500 tisoč evrov).

Občine, ki se bodo odločile za združitve, se bodo po Panontinovem mnenju lahko odpovedale t.i. paktu stabilnosti. To se pravi varčevalnim ukrepom, ki jih je rimska vlada vsilila deželam in slednje posledično občinam in pokrajinam. Odbornik postavlja več pogojev za združitve

Deželni odbornik
za krajevne uprave
Paolo Panontin

občin, ki morajo v prvi vrsti seveda mejiti med seboj. Imeti morajo tudi skupne zemljepisne in gospodarske značilnosti, ter tudi podobne organizacijske strukture (uradi, službe in servisi). To so pogoji, ki jih določa reforma krajevnih uprav.

Forza Italia: ultimat, ki diši po izsiljevanju

Pismo, ki ga je odbornik Panontin poslal županom, zveni ne samo kot ultimat, temveč tudi kot izsiljevanje. Forza Italia ocenjuje, da je odbornik v tem primeru grobo prekorčil svoja pooblastila in s tem tudi postavil v kot župane, ki ima-

jo odločilno besedo pri morebitnih združevanjih občin. Od tod poziv krajevnim upraviteljem, naj enostavno prezrejo Panontinov apel.

»Vsi se zavedamo, da se morajo tudi lokalne uprave, začenši z občinami, globoko reorganizirati. V tem primeru pa smo priča grobi kršitvi ustave, ki štiti lokalne identitete, in tudi župane, ki so direktno izvoljeni od ljudi,« pravi Riccardo Riccardi, vodja FI v deželnem parlamentu. Riccardi pravi, da Panontina in levo sredino niso izučila dogajanja v osrednji Furlaniji in Guminu, kjer so klavarno propadli postopki za ustanovitev medobčinskih zvez oziroma njihovih statutom.

S.T.

DEŽELA FJK 47 občin ima manj kot tisoč prebivalcev

VIDEM - V Furlaniji-Juljski krajini je trenutno skupno 216 občin. 47 občin ne dosegajo tisoč prebivalcev, 81 jih ima do tri tisoč, 24 do pet tisoč in 41 do deset tisoč prebivalcev. 23 občin ima več kot deset tisoč prebivalcev. Vsaka občina v FJK ima v povprečju 5.592 prebivalcev, kar je skoraj dva tisoč manj kot imajo v povprečju prebivalci italijanske občine.

Na osnovi ljudskega štetja iz leta 2011 (podatke objavlja *Messaggero Veneto*) ima naša dežela 1.218.985 prebivalcev. Od teh jih 13,2 odst. živi v občinah do tri tisoč prebivalcev, 2,3 odst. jih prebiva v občinah do 1000 prebivalcev, 7,4 odst. v občinah do 5000 prebivalcev in 23,1 odst. v občinah, ki presegajo 5 tisoč prebivalcev. Daleč največ ljudi (54,1 odst.) živi v občinah, ki imajo več kot 10 tisoč občanov.

Zanimivo, da se najmanjše občine po številu prebivalcev razprostirajo na površini 24,7 odst. celotnega deželnega ozemlja (1.9944 kv. kilometrov).

Na primorski cesti tri vozila na odstavnem pasu

KOZINA - Primorski policisti so preteklo noč zalotili 50-letnega ukrajinskega državljana, ki je v svojem vozilu počival kar na odstavnem pasu avtoceste od Kozine proti Kopru. Le uro in pol zatem je pijani Koprčan sredi vožnje ustavil vozilo, prav tako na odstavnem pasu avtoceste. Le približno uro in pol kasneje je policija dobila več obvestil, da na koncu tunela Kastelec v smeri Ljubljane stoji osebno vozilo počez na cesti. Policisti so ugotovili, da se je 53-letni Koprčan z avtomobilom zaradi slabega psihofizičnega stanja ustavil na odstavnem pasu. Policisti so mu odredili preizkus alkoholiziranosti, ki je pokazal 0,95 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka. Odstranili so ga z avtoceste, sledi pa obdolžilni predlog.

Ob teh zadnjih prijetjih policija ponovno opozarja na nevarnost uživanja alkoholnih pijač pred vožnjo, pa tudi na nevarnost zaustavljanja na avtocesti. Voznik se mora ustaviti, preden je toliko utrujen, da ni sposoben več varno voziti, dodajajo. Ustaviti pa se je treba na primerno označenem in osvetljenem počivališču. Na odstavnem pasu se lahko vozila ustavijo le v skrajni sili, denimo v primeru okvare. A je treba tudi v tem primeru o tem obvestiti upravljavca ceste, da vozilo primerno zavaruje in ga takoj odstrani z avtoceste.

Piran: sodne takse so povsem zakonite

PIRAN - Višje sodišče v Kopru je obravnavalo pritožbo piranskega občinskega redarstva na sklep okrajnega sodišča, ki je za nezakonite razglasilo sodne takse, ki jih občina zaračunava kršiteljem ob kaznih za napako parkiranje. Višje sodišče je presodilo v prid občine in s tem odpravilo odločitev sodišča prve stopnje. Piransko okrajno sodišče je julija sklenilo, da so sodne takse, ki jih občina zaračunava kršiteljem ob kaznih za napako parkiranje, nezakonite, občinsko redarstvo pa se je zatem na to sodbo pritožilo.

SLOVENIJA - Zapleti s starimi in novimi veleposlaniki

Pahor bi v Zagrebu rad videl Mirošiča

Dosedanji ambasador v Italiji se vrača v Ljubljano in ne odhaja v Beograd, kot se je prej namigovalo - Že dva razpisa za srbsko glavno mesto

LJUBLJANA - Mnogim slovenskim diplomatom se ta mesec izteka mandat, številna veleposlaniška mesta pa so že prazna. Med vidnejšimi položaji, ki so se že ali se bodo v kratkem izpraznili, so veleposlaniški v Zagrebu, Rimu, Pekingju in na sedežu zveze Nato v Bruslju. A predsednik republike Borut Pahor je - kot smo poročali - zadržal podpis ukazov o imenovanju novih veleposlanikov. Pahor se je za to odločil po torkovem sestanku s premierjem Mirom Cerarjem na temo veleposlanikov po nedavni objavi poročil o nadzoru na diplomatsko-konzularnih predstavništvih, ki so razkrila kršitve slovenskih diplomatov od leta 2009.

Letos se izteče mandat 21 veleposlanikom, generalnim konzulom in vodjem misij pri mednarodnih organizacijah. Že od lanskega decembra je izpraznjeno tudi veleposlaniško mesto v Beogradu. Mandat se je že iztekel veleposlanikom v Vatikanu, Pragi, Atenah, Tirani, Buenos Airesu, Pekingju, Bukarešti in Tokiju ter vodji stalnega predstavništva pri zvezi Nato v Bruslju in vodji stalnega predstavništva pri ZN, Ovseju in ostalih mednarodnih organizacijah na Dunaju. Mandat je potekel tudi generalnima konzuloma v Celovcu in Clevelandu. Do konca avgusta mandat poteče veleposlanikom v Podgorici, Ankari, Rimu, Zagrebu, Parizu in New Delhiju, do konca leta pa še veleposlaniko-

ma v Brasliji in Tel Avivu ter generalnemu konzulu v Monoštru.

Kot pojasnjujejo na slovenskem zunanjem ministrstvu (MMZ), je postopek imenovanj vodij diplomatsko-konzularnih predstavništev v teku za vsa mesta vodij, katerih mandat je že potekel ali pa bo potekel v letu 2015. Konkretnega odgovora, koliko veleposlaniških mest bo nezasedenih v septembru, na MZZ ne morejo posredovati, ker je postopek imenovanj končan s podpisom ukaza predsednika republike o postavitvi veleposlanika oz. z njegovo objavo v uradnem listu.

Med najbolj zanimivimi je v luči zapletov z arbitražnim sporazumom veleposlaniški položaj v Zagrebu, kjer se sedanjemu veleposlaniku Vojku Volku mandat izteče 31. avgusta. Kandidat za njegovega naslednika naj bi bil nekdanji veleposlanik na Dunaju Aleksander Geržina, a po pisanju Dnevnika obstaja precejšnja verjetnost, da bo vlada po objavi poročil o nadzoru njegovo ime umaknila s seznama predlaganih kandidatov. Vlada je Geržino za veleposlanika v Zagrebu že potrdila, uspešno pa je prestopil tudi predstavitev pred odborom DZ za zunanjo politiko. Po poročanju Dnevnika Geržina zdaj čaka agrem sosednje države, nato pa naj bi ukaz o njegovem imenovanju podpisal predsednik republike.

Vendar se je Pahor zdaj odločil, da

Predsednik Pahor in zunanji minister Erjavec na arhivskem posnetku

bo zadržal podpisovanje vseh ukazov o imenovanju in bo počakal na oceno vlade, ali ugotovitve v poročilih o nadzoru kakorkoli vplivajo na njen dosednji predlog za imenovanje novih veleposlanikov. Z MZZ so za Slovensko tiskovno agencijo sporočili, da bo zunanje ministrstvo oz. vlada to oceno pripravila v najkrajšem možnem času. Sicer pa se bo po neuradnih informacijah na temo veleposlanikov zunanji minister Karl Erjavec predvidoma še ta teden ločeno sestal s premierjem Cerarjem in predsednikom Pahorjem.

Po nekaterih informacijah naj Pahor ne bi podpiral imenovanja Geržine, sicer sina vplivnega podpredsednika Desusa Saše Geržine, in bi v Zagrebu raje videl sedanjega veleposlanika v Rimu Iztoka Mirošiča, ki mu mandat poteče konec avgusta. Ta se vrača v Ljubljano in ne odhaja v Beograd, kot se je ugibalo, je pred časom poročala TV Slovenija. V srbsko prestolnico, kjer je Slovenija brez veleposlanika že od decembra lani, ko se je iztekel mandat Francu Butu, naj bi po pisanju Večera odšel Vladimir Gašparič, sedanjí vele-

poslanik v Podgorici, ki mu mandat poteče čez dva dni.

Pri iskanju novega veleposlanika v Beogradu, razpis je bil vmes dvakrat ponovljen, naj bi prišlo do zapletov, ker naj Pahor ne bi bil zadovoljen z izbiro MZZ. To je želelo v Beograd poslati Boruta Mahniča, ki je bil kot veleposlanik ravno v času Pahorjeve vlade predčasno odpoklican iz Kaira, predsednik pa naj bi si v srbski prestolnici želel močnejše osebnosti, je še pisal Večer.

Položaj s koncem avgusta zapušča tudi Veronika Stabej, ki je odpoklicana z dolžnosti veleposlanice Slovenije v Franciji, Monaku in Maroku.

Stabejevo je doletel predčasen odpoklic, potem ko je nadzor veleposlaništv v Parizu razkril številne nepravilnosti - med njimi zlorabo službene kartice in vozila, neupravičene in nenapovedane odsotnosti iz države, povere in oškodovanje proračuna, da bi nezakonitosti prikrila, pa naj bi tudi ponarejala listine. V Pariz naj bi odšel Andrej Slapničar.

Nekatera izpraznjena mesta so medtem že zasedli novi veleposlaniki. V Vatikanu je od marca Tomaž Kunstelj, vodji stalnega predstavništva pri ZN, Ovse in drugih mednarodnih organizacijah na Dunaju in pri Natu v Bruslju pa sta pred dvema dnevoma postala Andrej Benedekčič oz. Jelko Kacin. Slednji je del t. i. politične kvote, kar je razjezilo sindikat diplomatov.

GOSPODARSTVO - Obstoječi plan je star skoraj 60 let

Vlada je končno odobrila prostorski načrt za pristanišče

Končno! Skoraj šestdeset let po odobritvi obstoječega prostorskega (regulacijskega) načrta - pisalo se je leto 1957 - je italijanska vlada prižgala zeleno luč za nov razvojni plan tržaškega pristanišča. To sta storila ministri Dario Franceschini (kultura) in Gian Luca Galletti (okolje), ki sta v odloku zapisala, »da vlada nima pripomb k načrtu.« Plan bo začel veljati s konvencijo, ki jo bo pristaniška oblast v kratkem podpisala z deželno upravo.

Postopek za prostorski načrt je trajal več desetletij, spremljali so ga polemike in spori med pristaniščem in Občino, ter znotraj oblastniških krogov, ki so tako ali drugače nadzorovali pristaniško upravo. »Čuvaj« načrta iz leta 1957 je bil predvsem dolgoletni parlamentarec Giulio Camber; politično podlago za prostorski razvoj je postavila Illyjeva mestna uprava, ki pa ga ni speljala do konca. Illyjev naslednik Roberto Dipiazza ni imel dovolj politične moči za uveljavitev odprte vizije pristanišča, ki jo je leta 2011 osvojila Cosolinijeva uprava. V

Kontejnerni terminal bo po novem boljše povezan s cesto in zlasti z železnico

FOTODAMJ@N

INPS - Na spletni strani italijanskega skrbstvenega zavoda

Pokrajina Trst šteje 28 občin!

Tako je ugotovil vzhodnokraški rajonski predsednik Marko Milkovič - Med »občinami« jih je večina, šestnajst, v Sloveniji

Tržaška pokrajina šteje 28 občin! Manjšina - dvanajst - se jih nahaja v Italiji, preostalih šestnajst pa v Sloveniji.

Tovrstno novo zemljepisno bulimijo tržaške pokrajine je začrtal italijanski skrbstveni zavod Inps na svoji spletni strani. Včeraj je nanjo opozoril predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič. Ko je stikal po strani, je ob prijavi naletel na polje, v katero bi moral vnesti ime ene od občin tržaške pokrajine. Pa se mu je prikazal seznam, ki je štel kar 28 (osemindvajset!) občin. Po vrstnem redu: Albaro Vescova, Alber di Sesana, Auremo di Sopra, Aurisina, Capriva del Carso, Divaccia Grotte del Timavo, Duino, Duino Aurisina, Famie, Lase, Malchina, Monrupino, Muggia, Nacla San Maurizio, Paugnano, Poverio, Roditti, Rupingrande, San Dorlgo della Valle, San Pelagio, Scoppo, Sina-dole, Slivia, Storie, Trieste, Villa Caccia, Villabassa.

MARKO MILKOVIČ

ARHIV

Na seznamu bodejo v oči poitalijancena imena krajev, ki se nahajajo v Sloveniji (Škofije, Avber, Gornje Vreme, Kopriva, Divača, Famlje, Laže, Naklo, Pomjan, Povir, Rodik, Skopo, Senadole, Štorje) in jih je italijanski skrbstveni zavod s svojo svojevrstno spletno reformo krajevnih uprav kratkomalo »priključil« Italiji.

Iz bizarnega seznama pa je mogoče ugotoviti tudi, da »inpsova devinsko-nabrežinska občina« šteje prav toliko občin kot cela (uradna) tržaška pokrajina: šest (Aurisina, Duino, Duino Aurisina, Malchina, San Pelagio in Slivia). Najmanjša, repentabska, pa celo dve (Monrupino in Rupingrande).

Tokrat ni prvič, da se na spletnih straneh italijanskih ustanov pojavlja-

jo v seznamih italijanskih občin tudi kraji, ki se nahajajo v Sloveniji (in nekateri tudi na Hrvaškem). Pred petimi leti je profesor tehnologije na dolinski nižji srednji šoli Miloš Jugović »odkril« na spletni strani Vsedrjavne agencije za razvoj italijanske šolske avtonomije »tržaško pokrajino« s kar 43 (triinštiridesetimi!) občinami (seveda z vključenimi kraji v Sloveniji). Nekaj mesecev prej je italijansko ministrstvo za šolstvo, po znani »aferi Duttogliano« črtalo iz seznama tržaške pokrajine kraje, ki se nahajajo v Sloveniji in Reko.

Pričakovati je bilo, da bodo italijanske oblasti v tem času vendarle posodobile sezname občin in vključile v tržaško (pa tudi goriško) pokrajino le tiste občine, ki se resnično nahajajo v Italiji, in imajo resnično status občine (za razliko od Devina, Nabrežine, Šempolaja, Mavhinj, Slivnega in Repna, ki tega statusa nimajo).

Očitno pa ni bilo tako. Na spletnih straneh italijanskih ustanov in institucij še krožijo sezname, ki so skregani z italijanskim zemljepisom.

Do kdaj?

M.K.

Spletna stran zavoda Inps z »občinami« tržaške pokrajine

VZHODNI KRAS - Sinoči v ovinku pri baru Guštin

Na Padričah čelno trčila fiesta in hyundai: 3 ranjeni

Prizorišče sinočnje nesreče na Padričah

FOTODAMJ@N

Na Padričah se je sinoči pripetila prometna nesreča, v kateri so bile tri osebe ranjene, na srečo lažje.

Malo pred 20.30 sta v ovinku pri baru Guštin sredi vasi trčila fiesta in hyundai. Fiesta je privozila v ovinek v smeri iz Trebč in je - tako kaže po izvidih karabinerjev - v ovinku zavozila levo ter čelno treščila v hyundai, ki je bil prav takrat privozil v smeri iz Bazovice proti Opčinam.

Trk je bil močan. Voznik fieste je ostal v vozilu, da so ga reševalci s težavo potegnili iz avtomobila in ga z rešilcem prvega prepeljali v bolnišnico na Katinaro. Prav tako so v katinarsko bolnišnico odpeljali tudi priletnega voznika in sopotnico v hyundai.

Sprva je - tudi po razbitinah avtomobilov sodeč - kazalo, da so vsi trije dobili v nesreči težke poškodbe, na srečo pa so bili le lažje ranjeni.

KATINARSKA BOLNIŠNICA - Vsi so se rešili, najslabše se je počutil nekdanji nogometaš Interja

Po izletu se je družina zastrupila z volčjo češnjo

Prijeten izlet v naravo v iskanju borovnic se je za tržaško družino sprevrgel v pravo nočno moro, ki bi lahko imela celo tragične posledice. Naposled pa se je vse končalo srečno. V ponedeljek so na urgentni oddelek bolnišnice na Katinari sprejeli pet oseb, skoraj celo družino. Zastrupili so se z volčjo češnjo (*atropa belladonna*), zelo strupenim gozdnim sadežem, ki so ga po navedbah zdravstvene direktorice bolnišnice Lucie Pelusi zaužili, ker so mislili, da gre za borovnice. Sadeža sta si po obliki podobna, a se po barvi razlikujeta: borovnica je temno modra, volčja češnja pa črna.

Nezgoda je doletela družino petdesetletnega Angela Orlanda, nekdanjega nogometaša Triestine, Udineseja in Interja (pa tudi Vareseja in Cremoneseja), ki je po rodu s Sicilije, a živi že dolgo v Trstu. Orlando se je z družino in prijatelji odpravil na znani praznik malin in borovnic v Avasinis blizu Gumina, tam pa se je skupina odpravila na sprehod po okolici do ene od

Značilnosti volčje češnje

slovili, ostale tri pa so sprejeli na oddelek urgentne medicine. Dve so odslovili po skupnih 48 urah, Angela Orlanda pa so preselili na oddelek za anestezijo in reanimacijo, ker se je njegovo zdravstveno stanje poslabšalo. Po nekaterih informacijah naj bi njegovo srce celo zastalo. Bolnišniško osebje pa je dobro opravilo svoje delo in včera j

Jagode so po obliki podobne borovnicam, njihova barva pa je temnejša

je bilo stanje bivšega nogometaša znatno boljše, vrnil se je na oddelek urgentne medicine in začel naj bi tudi jesti. Življenje bivšega nogometaša, ki je v štirih sezonah pri Interju (1991-1995) igral s slovitimi Zengo, Bergomijem, Matthaeusom, Klinsmannom in Bergkampom, ni več v nevarnosti. Kaže tudi, da zastrupitev z volčjo češnjo pri pre-

živelih ne pušča trajnih posledic.

Konec dober, vse dobro. Vpletene je dogodek seveda močno prizadel, nezgoda pa naj bo vsem izletnikom v opomin, saj moramo biti pri nabiranju gozdnih sadežev, gob in druge hrane, ki jo najdemo v naravi, vselej izredno previdni.

Aljoša Fonda

OBČINA TRST

»Mega patrolje« krajevne policije: vozniki, pozor!

Vozniki na tržaških cestah morajo paziti na t.i. »mega patrolje« (»pattuglioni«) tržaške krajevne policije, ki izvajajo poseben nadzor prometa, še zlasti ob vikendih, da bi zagotovili varnost. Kot piše v sporočilu za javnost, omenjene patrolje z izkušnjami, profesionalnostjo in tehnologijo prispevajo k zmanjšanju števila nesreč, predvsem pa mrtvih na cestah, ki so skoraj izključno motoristi ali pešci.

Tako so pretekla vikenda izvidnice, potem ko je odbila polnoč, vzele pod drobnogled Trg sv. Jakoba in Trg De Gasperi, kjer so pri pregledu vozil ugotovili 29 kršitev prometnega zakonika, od katerih jih je bilo kar 16 posebno hudih. V treh primerih so ugotovili vožnjo pod vplivom alkohola, v desetih primerih pomanjkanje tehničnega pregleda, tri vozila pa so bila brez obveznega zavarovanja.

Krajevna policija pri tem opozarja predvsem na voznike, ki so bili pod vplivom alkohola in so jim v krvi izmerili več kot 0,5 gramov alkohola na liter. Gre za mopedista, moška in žensko, ki so jima izmerili 1,31 oz. 1,24 gramov, ter za voznika avta znamke renault megane, ki je v krvi imel 0,85 grama alkohola. Mopeda so zasegli.

»Zdravilo in močan strup«

»Volčja češnja oziroma *atropa belladonna* je grm, ki doseže višino enega metra in ima črne jagode. Vsa rastlina vsebuje različne alkaloide, med katerimi je najbolj strupen atropin. Zaužitje volčje češnje je smrtno nevarno,« je pojasnila naravoslovka Marinka Pertot, sicer predsednica Slovenskega planinskega

MARINKA PERTOT

društva Trst. »Vsak strup pa je tudi zdravilo in vsako zdravilo je, kot vemo, lahko strupeno; vse je odvisno od odmerka in načina zaužitja. Atropin uporabljajo za zdravljenje kolik, za zmanjševanje izločanja sline ter še predvsem za razširitev zenice«, je še povedala Pertotova, ki meni, da je imela vpletena družina konec koncev srečo. V skladu z raziskavami lahko jedo volčjo češnjo samo ptice, kajti atropin tem živalim ne škodi. (af)

FINANČNA STRAŽA - Pomemben zaseg v tržaškem novem pristanišču

Lažne kitajske božične lučke

Finančni stražniki in cariniki so v dveh kontejnerjih odkrili kar sto tisoč lučk s ponarejeno oznako kakovosti IMQ

V tržaškem pristanišču zaradi ponarejenih znamk in drugih kršitev pogosto zasegajo najrazličnejše blago, v zadnjem primeru pa je šlo za prav posebno odkritje, še posebno v toplem poletnem času. Pripadniki pokrajinskega poveljstva finančne straže so v dveh kontejnerjih, ki sta pravkar prišla iz Kitajske, namreč odkrili skoraj sto tisoč božičnih lučk in jih zatem zasegli.

Ob pregledu tovora kontejnerjev se je finančnim stražnikom in carinikom blago zaradi navidezno slabe kakovosti zdelo sumljivo, zato so stopili v stik z Italijanskim inštitutom za kakovostno blagovno znamko (IMQ), ki ima na vsedravnih ravni nalogo preveriti kakovost proizvodov, na podlagi dodatnega pregleda pa so ugotovili, da je imelo blago sicer oznako kakovosti IMQ,

vendar brez dovoljenja, saj ni odgovarjalo ustreznim predpisom za zaščito kakovosti. Zato so kitajske božične lučke, namenjene na italijanski trg, zasegli zaradi kaznivga dejanja prodaje industrijskih proizvodov z lažnimi oznakami.

Odkritje kitajskega tovora, piše v sporočilu za javnost, je sad globoke in široke analize, ki je temeljila na zbiranju informacij o prometu blaga, ki prihaja v tržaško novo pristanišče. Prav tako je bilo nagrajeno sodelovanje finančnih stražnikov in funkcionarjev carine v okviru širšega prizadevanja za zaščito potrošnikov oz. za to, da proizvodi, ki prihajajo na trg, odgovarjajo evropskim zaščitnim predpisom in kodeksu potrošnikov ter za zaščito svobodne konkurence. (iž)

Finančni stražnik z delom zaseženih lučk

JUDOVEC - Policija uspešno preiskala petkov rop v lekarni Altura

Mladi domačin ropal za drogo

21-letni B.F. priznal dejanje in pojasnil, da je potreboval denar, da bi poravnal dolg, povezan z nakupom mamil

Policija je kmalu po dogodku uspešno preiskala primer ropa v lekarni na Judovcu, do katerega je prišlo prejšnji petek, 14. avgusta. Domnevni storilec, ki si je prislužil kazensko ovadbo na prostosti, je 21-letni krajan, italijanski državljani B.F. Rop naj bi izvedel, da bi poravnal dolg, povezan z nakupom droge. Mladenec v preteklosti ni bil še nikoli obsojen, policija pa glede njega navaja, da sodi v krog krajevnih odvisnikov. Za ropi v lekarnah in nasploh v trgovinah se pogosto skrivajo zgodbe o mamilih in obupanih odvisnikih, ki nujno potrebujejo denar.

Do ropa je prišlo v petek popoldne v lekarni Altura v Ulici Alpi Giulie. Mlad moški z zakritim obrazom (na glavi je imel pokrivalo balaklava, it. passamontagna) je vstopil ob 18.30 in zagrozil s kuhinjskim

nožem. Lastnik, ki je bil sam v lekarni, je roparju izročil nekaj več kot sedemsto evrov in se tako izognil nasilju, storilec pa

je s plenom naglo odšel in zbežal v bližnjo goščavo. Po poti je menda izgubil nekaj bankovcev.

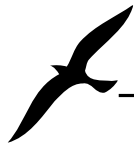
Lekarno so obiskali policisti, ki so na podlagi zbranih obvestil kmalu ugotovili, da je storilec domačin. Lekarnar jim je namreč povedal, da je imel mladenec tržaški naglas. »Dejstvo, da si je ropar s pokrivalom popolnoma zakril obraz in glavo, je kazalo, da je verjetno krajan, katerega vsi poznajo. Ko bi prišel od daleč, bi mu verjetno zadostovala očala ali lasulja,« je povedal namestnik vodje mobilnega oddelka Fabio Soldatic. Tudi uporabljeno orožje - kuhinjski nož - je kazalo, da za ropom stoji bržkone domačin in preiskovalci so svojo pozornost takoj usmerili proti lokalnim odvisnikom od mamil. V preiskavi je sodelovala tudi tržaška ob-

činska policija, saj sta občinska policista malo pred ropom v bližini opazila sumljivega mladeniča.

V torek so na Judovcu ustavili 21-letnega B.F., ki je ob pogledu na policiste postal zelo živčen. Fant nima službe in ne študira, imel naj bi težave z drogo. Sledila je osebna preiskava, v mladeničevem žepu so našli manjšo količino hašiša. Policija sicer sumi, da ima mladenec opravka s kako trdo drogo, morda s heroinom. Med hišno preiskavo so nato odkrili predmete, na osnovi katerih so 21-letnika kazensko ovadili zaradi suma ropa. Našli so namreč oblačila, podobna tistim, ki jih je nosil ropar, kuhinjski nož in predvsem balaklava. B.F. je moral priznati dejanje, pojasnil je, da je potreboval denar, da bi poravnal dolg po nakupu droge. (af)

bližnjih planin. Ob poti je bilo veliko temnih gozdnih sadežev, ki so jih izletniki zamenjali za borovnice, v resnici pa je šlo za smrtno nevarne volčje češnje. Nabrali so jih in odnesli v dolino, pojedli pa naj bi jih že le pozneje. Kaže, da naj bi češnje pred zaužitjem skuhal, kar je morda nekoliko ublažilo posledice zastrupitve, ki pa so bile vsekakor hude. Največ češenj je menda pojedel prav Orlando, pri katerem so se pozneje pojavili najhujši simptomi. Poleg njega so se zastrupili žena, hči Carlotta (odlična teniška igralka, ki je nekoč uspešno nastopala pri padriški Gaji), sin in njegovo dekle. Mlajša hči in neki prijatelj pa sadežev niso jedli in so se tako rešili.

Zdravniki so v ponedeljek pri petih pacientih opazili več simptomov zastrupitve, in sicer trebušne bolečine, suho žrelo, halucinacije in psihomotorične motnje, navaja tiskovno sporočilo zdravstvene direktorice. Dve osebi so na urgenci zadržali na opazovanju samo do torka in ju od-

Župnija sv. Jerneja ap. in
ZCPZ - Trst

vabita na

Jernejev koncertni večer

BAROČNE IN KLASIČNE MELODIJE

Sodelujejo:

Mojca Milič - sopran

Živa Komar - trobenta

Gregor Klančič - orgle

v soboto, 22. avgusta 2015

ob 20. uri

v župnijski cerkvi na Opčinah

Kino

AMBASCIATORI - 16.30, 18.45, 21.15

»Mission: Impossible - Rogue Nation«.

ARISTON - 21.00 »Pride«.

CINEMA DEI FABBRI - 18.45, 21.30

»Eden«.

GIOTTO MULTISALA 1 - 16.30, 18.15,

20.00, 21.45 »Corn Island«.

GIOTTO MULTISALA 2 - 16.30, 18.15,

20.00, 21.45 »L'A.S.S.O. nella manica«.

GIOTTO MULTISALA 3 - 16.30, 18.15,

20.00, 21.45 »Pixels«.

KOPER - PLANET TUŠ - 14.10, 16.10,

20.40 »Fantastični štirje«; 18.00, 20.00

»Minioni«; 13.30, 14.00, 15.30, 16.00,

17.30, 19.20 »Minioni (sinhr.)«; 14.30,

16.30, 18.30, 20.30 »Minioni 3D (sin-

hr.)«; 18.35, 21.15 »Misija: Nemogo-

če - Odpadniška nacija«; 17.55, 20.15

»Mož iz agencije U.N.C.L.E.«; 15.50

»Piksli«; 18.15 »Razuzdanka«; 15.40,

21.10 »Straight Outta Compton -

Zgodba o N.W.A.«.

LJUDSKI VRT - 21.15 »Parigi a tutti i

costi«.

NAZIONALE - Dvorana 1: 16.20, 18.10,

20.00, 22.00 »Ant-Man«; Dvorana 2:

16.20 »Il fidanzato di mia sorella«;

17.40, 19.50, 22.00 »Mission: impos-

sible - Rogue Nation«; Dvorana 3:

16.20, 18.15, 20.10, 22.00 »Breaking

dance«; Dvorana 4: 16.20, 18.00,

19.30, 20.50, 22.15 »The Gallows -

L'esecuzione«; 16.30, 18.20, 20.10,

22.00 »Come ti rovino le vacanze«.

SUPER - Film prepovedan mladim iz-

pod 18. leta starosti.

THE SPACE CINEMA - 16.20, 19.00,

21.40 »Mission: Impossible - Rogue

Nation«; 16.40, 19.10, 21.40 »Ant-

Man«; 18.40 »Ant-Man 3D«; 16.30,

21.00 »L'A.S.S.O. nella manica«; 16.30,

18.45, 21.00 »Breaking dance«; 16.25,

18.25, 20.20, 22.10 »The Gallows -

L'esecuzione«; 16.20, 18.15, 20.10,

22.15 »Come ti rovino le vacanze«;

16.40, 19.05, 21.30 »Pixels«.

TRŽIČ - KINEMAX - Dvorana 1: 17.00,

19.50, 22.15 »Mission: Impossible -

Rogue Nation«; Dvorana 2: 17.40,

20.00, 22.15 »Ant-Man«; Dvorana 3:

17.20, 19.30 »The Gallows - L'esecu-

zione«; 21.15 »Mission: Impossible -

Rogue Nation«; Dvorana 4: 18.15,

20.30, 22.10 »Breaking dance«; Dvo-

rana 5: 18.00, 20.00 »Come ti rovino

le vacanze«; 22.00 »The Gallows -

L'esecuzione«.

Šolske vesti

DIZ JOŽEFA STEFANA obvešča, da bo

šola do vključno 22. avgusta ob so-

botah zaprta.

NA DTZ ŽIGE ZOISA bodo uradi zaprti

ob sobotah do vključno 22. avgusta.

Urnik tajništva: od ponedeljka do pet-

ka, od 9.00 do 12.30.

VEČSTOPENJSKA ŠOLA OPČINE spo-

roča, da so na www.vsopcine.it obja-

vljeni navodila in seznam učbenikov

za nižjo srednjo šolo za š.l. 2015/16.

RAVNATELJSTVO LICEJA A. M.

SLOMŠKA sporoča, da bo šola zaprta

ob sobotah do 29. avgusta.

SAKD SKUADRA UOO

5. PRAZNIK 'KONJI NA KRASU'

21. – 22. – 23. avgusta

pri agriturizmu Hermada

v Cerovljah

tekme s kočijami in konji

vožnje s kočijami

jahanje za goste

ljudske in otroške igre

glasba in ples

dobro založeni kioski

RAVNATELJSTVO LICEJA F. PRE-

ŠERNA sporoča, da bo šola med po-

letjem zaprta vse sobote v avgustu.

SKLAD MITJA ČUK organizira od 31.

avgusta do 4. septembra teden ponav-

ljanja matematike in angleščine. Na-

menjen je študentom, ki bodo letos

obiskovali prvi razred srednje šole ter

tistim, ki bodo letos obiskovali prvi raz-

red višje šole. Za informacije na tel.

040-212289 (pon. - pet. 10.00 - 12.00)

ali urad@skladmc.org.

Mali oglasi

IŠČEM DELO kot oskrbovalka starejših

ali invalidnih oseb. Tel. št.: 00386-

31354244.

IŠČEM knjige za 1. razred jezikovnega

liceja F. Prešerna. Tel. št.: 340-

6152830.

PO ZELO UGODNI CENI prodamo no-

vo kuhinjo veneta cucine. Prevoz in

montaža vključeni. Tel. št.: 347-

2552495.

PRODAJAM knjige za prve tri razrede

liceja F. Prešerna, tudi za jezikovno

smer. Tel. št.: 338-7470678.

PRODAM čoln pasara elan iz 80. let,

motor tomos 4HP, dolžina 4,5 m, po-

polnoma prenovljen l. 2014. Cena

1.200 evrov ali po dogovoru. Tel. št.:

347-1223432.

V SEŽANI prodam moderno nadstan-

dardno prostorno stanovanje v ob-

jektu z dvigalom in parkirnim me-

stom v garaži. Cena 190.000 evrov.

Mail: mojca.geolab@gmail.com

Turistične kmetije

AGRITURIZEM ŠTOLFA

SALEŽ 46 je odprt vsak dan do 23.

avgusta.

Tel. 040-229439

Osmice

BORIS PERNARČIČ je odprl osmico v

Medji vasi št. 7. Tel. št. 040-208375.

DRUŽINA ZAHAR, Boršt 58, ima od-

prto osmico v društvenem parku

Hribenca v Zabrežcu. Tel. št.: 348-

0925022.

JOŽKO COLJA je odprl osmico v Sa-

matorci št. 21. Vljudno vabljeni. Tel.

št.: 040-229326 ali 347-4781748.

OSMICA je odprta v Šempolaju, v olj-

čnem gaju. Vabljeni!

OSMICO je odprl Miro Žigon, Zgonik

36. Tel. 040-229198.

OSMICO je v Mavhinhaj 58/A, odprla

družina Pipan-Klarič. Toplo vabljeni!

Tel. št. 040-2907049.

V REPNU, na Rovniku št. 230, so Ba-

tkovci odprli osmico. Vljudno vabljeni!

prej do novice

www.primorski.eu

Čestitke

Tebi, draga mama SONJA, ki si nam nekaj posebnega, si kakor sonce, ko si z nami, greješ... Vse najboljše iz srca! Tvoji hvaležni Marko, Josette in Marisol.

SONJA! Naj vsako poletje ti cvetja nasuje in sonce naj k tebi vsak dan pripotuje, naj spremlja te sreča, ljubezen, uspeh in nikdar z obraza ne izgine nasmeh! Tata, mama, Erika in Robi.

Ni res, da je samo eno sonce in, da samo ono greje. Tudi najina tetka SONJA je najin sonček, ki naju crta in greje in danes svečke na torti šteje! Kimy in Rassel.

Ko naš MARIAN jih 60 slavi se s kolesom naokrog podi in se nato s »fricantinom« najraje osveži. Še mnogo energičnih let, mu želijo vsi domači.

Augst: morje, skale, zrak, dan ni dnevu povsem enak; danes jih v Boljuncu naš MARIAN 60 slavi, naj se še dolgo let v naši klapi veseli. Na zdravje! Klapa dobre pustolovščine.

Rodil se je mali RYAN. Mamici in očku čestitamo: srečni nonoti, te-te in strici. Ivan in Klara pa mu pošljata zvrhan koš poljubčkov.

20 let + 5x10 že DARIO uživa ta svet. Da bi veder in zdrav še mnogo obletnic z nami vsemi praznoval, mu voščijo žena, hči, sin, 6 vnukov in pravnuk.

Obvestila

KMEČKA ZVEZA obvešča, da je še ne-

kaj mest na razpolago za izlet na 35.

Kmetijski sejem v Gornjo Radgono, ki

bo v torek, 25. avgusta, v priredbi kme-

tijsko svetovalne službe Sežana. Od-

hod avtobusa: Dutovlje ob 5.30 in iz

Sežane izpred kleti ob 6.00. Prijave še

do danes, 20. avgusta, na tel. 00386-

31323191 ali majda.brdnik@go.kgzs.si.

Cena s prevozom, vstopnino in večerjo

znaša 48,00 evrov.

AŠD PRIMOREC vabi na Športni praz-

nik v Trebče 21., 22. in 23. avgusta.

Bogate ponudbe specialitet na žaru in

glasba v živo.

AŠZ SLOGA IN AŠD SLOGA TABOR

obveščata udeležence priprav v Me-

žici, da je odhod v petek, 21. avgusta,

ob 9.30 s krožišča na Opčinah.

ŽUPNIJA BOLJUNEC priredi v sobo-

to, 22. avgusta, ob 17. uri sv. mašo v

Marijini cerkvi na Pečah, v dolini

Glinščice pri Boljuncu. Vabljeni še zla-

sti Marijini častilci, pevci in vsa žup-

njska skupnost.

SAKD SKUADRA UOO vabi otroke na

Ex-tempore, ki bo v sklopu 5. konje-

niškega praznika »Konji na Krasu« v

nedeljo, 23. avgusta, ob 15. uri v Ce-

rovljah, ob vходу v vas.

ZŠŠDI obvešča, da urada v Trstu in Go-

rici poslujeta po poletnem urniku: od

ponedeljka do petka, od 8. do 14. ure.

NK KRAS, pod pokroviteljstvom ZŠŠDI,

prireja nogometni kamp od 31. avgu-

sta do 4. septembra, od 8.30 do 13.00

na nogometnem igrišču v Repnu za

dečke in deklice letnikov 2003-10. Vpis

do 24. avgusta. Prijave in info na tel.

040-2171044, 333-2939977 (Roberta)

in 339-3853924 (Emanuela).

SKUPAJ Z'GUD'MO (ZAIGRAJMO):

godbeniški kamp, namenjen otro-

kom/mladim od 8 let dalje, bo pote-

kal na sedežu GD Nabrežina od 24. do

28. avgusta. Potrebno je osnovno

znanje igranja instrumenta za pihal-

ni orkester (pihala, trobila, tolkala). Info

na tel. 334-9310000 (Luciano

Gergolet) in orkestri/godbe iz Na-

brežine, Ricmanj, Proseka, Brega,

Doberdoba in Trebč.

AŠD SOKOL organizira »Poletni špor-

tni kamp« na odprtem igrišču Soko-

la v Nabrežini od ponedeljka, 31. av-

gusta do petka, 4. septembra, za let-

nike 2001-2008. Prijave do 25. avgu-

sta na tel. 340-8556304 (Marko) in

348-8850427 (Lajris) ali na csdasdskol@gmail.com.

NK KRAS obvešča, da bo prvi trening

za najmlajše 2001-2002 v torek, 25.

avgusta, zbor ob 10.30. Odvijal se bo na nogometnem igrišču v Repnu. Info na tel. 040-2171044 (tajništvo) ali nkkras@gmail.com.

SKUPINA 35-55 SKD F. Prešeren iz Boljunca vabi na večerne pohode ob ponedeljkih in četrtkih. Zbirališče pri avtobusni postaji pod bivšo železniško postajo Boršt, na križišču za v Ricmanje. Štartamo ob 20. uri. S seboj prinesite lučko.

KNJIŽNICA P. TOMAŽIČ in tovariši - SKD Tabor, Prosветni dom Opčine, obvešča, da bo meseca avgusta zaprta.

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA, Ul. sv. Frančiška 20, obvešča, da bo do 28. avgusta odprta po urniku: ponedeljek, sredo, petek 8.00-16.00; torek, četrtek 11.00-19.00.

TRŽAŠKI POKRAJINSKI URAD ANPI-VZPI na Trgu Stare mitnice 15 (L.go Barriera vecchia) bo avgusta zaprt. Telefonska tajnica in fax bosta redno delovala na

fotoutrip '15 70 let

Pošljite svoj posnetek
na naš dnevnik direktno
iz spletne strani preko rubrike
Fotografije bralcev
ali po elektronski pošti
na tiskarna@primorski.eu
(Fotografijo lahko dostavite
tudi osebno v uredništvih
v Trstu in Gorici).

Spoštujmo tudi mi naš Dnevnik! (Cam)

Torre - Tar - Kako je pred 70 leti PD glasilo IX. korpusa povezoval vse od Istre do Beneške Slovenije (Lipovec)

Preko Tominškove poti na Triglav (David Pupulin)

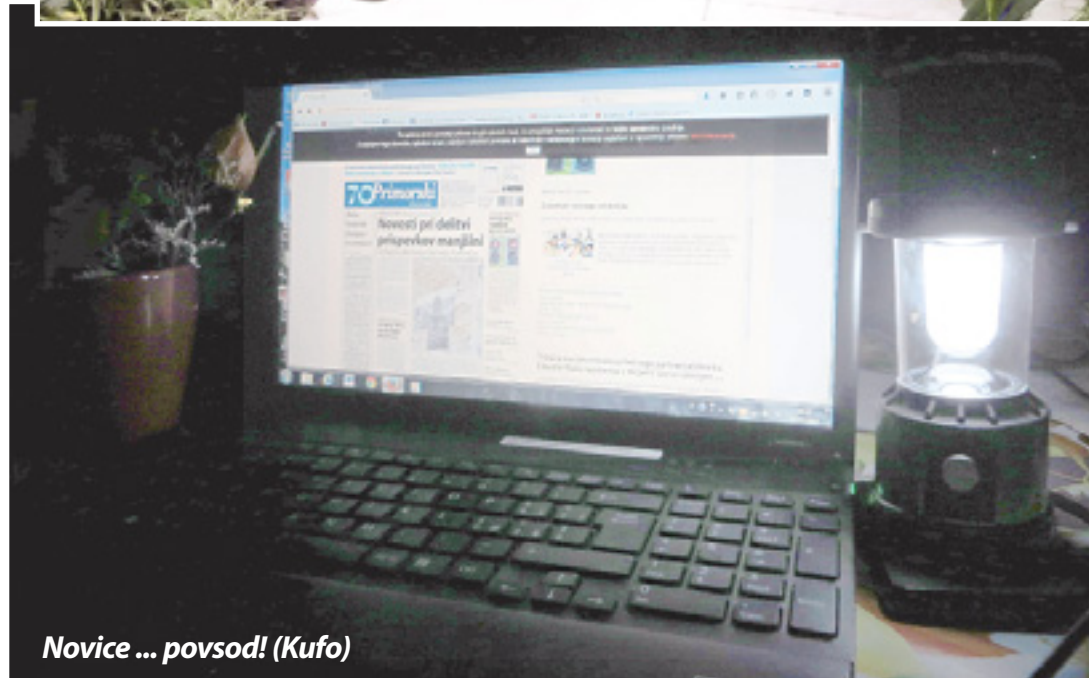

Povsod s Primorskim (Cam)

Hiša Cvetja
Beograd - Balkan
tour - julij 2015.
Matija, David, Jaš,
Adam, Giuseppe,
Ruben (Milojka)

Sofija v Rimu
(A. Škerlavaj)

Novice ... povsod! (Kufo)

Zlate plošče
pri Avseniku
(Ivan Sardoč)

OBLETNICA - Videmski sporazum podpisan na današnji dan leta 1955

Pred 60 leti je padla naša »železna zavesa«

JOŽE ŠUŠMELJ

Na današnji dan pred 60 leti, 20. avgusta 1955, je bil v Vidmu podpisan »Sporazum med FLRJ in Republiko Italijo o urejanju prometa oseb, kot tudi kopenskega in pomorskega prevoza in prometa med območjem Trsta in območji, ki z njim mejijo«, ki je odprl državno mejo obmejnim prebivalcem in omogočil postopno čezmejno sodelovanje in prijateljske odnose. Pot do sprejema tega sporazuma pa ni bila lahka.

Z uveljavitvijo Pariške mirovne pogodbe 15. septembra 1947 je bila med Jugoslavijo in Italijo načrtovana nova državna meja, ki ni upoštevala katastrskih meja in lastniške strukture. Tako je vzdolž državne meje, od tromeje na Peči do takratne tromeje Jugoslavija – Italija – STO pri Medeji vasi, veliko kmečkih zemljišč ostalo ločenih od lastnikov, ki so živeli na eni ali drugi strani meje. Da bi lastnikom teh zemljišč omogočili obdelovanje zemlje, je bilo potrebno urediti prehajanje državne meje. V ta namen je bil 3. februarja 1949 v Vidmu podpisan Sporazum o maloobmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo, ki je omogočil lasnikom zemljišč v 10 kilometrskem obmejnem pasu prehajanje meje in obdelovanje zemlje. Določeni so bili tudi mejni prehodi za dvolastnike zemljišč.

Prebivalci obmejnega območja so bili do nove državne razmejitve tesno povezani z Gorico in Trstom in od teh dveh mest gospodarsko odvisni, saj je bil to trg za prodajo kmečkih pridelkov, mesti sta bili gospodarska centra, pa tudi šolski in kulturni središči. Poleg tega so bili prebivalci z mestoma tesno povezani tudi s številnimi sorodstvenimi vezmi. Nova državna meja pa je v živo zarežala v narodovo telo in prekinila vse vezi med stoletja povezanim prostorom.

Med Medjo vasio in Novigradom je nastala nova »državna tvorba«, Svoobodno tržaško ozemlje (STO), razdeljeno na cono A pod angloameriško upravo in cono B pod jugoslovansko vojaško upravo, sporno ozemlje, ki si ga je hotela v celoti prilastiti Italija.

Razkol s Sovjetsko zvezo, je leta 1948 Jugoslavijo prisilil, da poišče ekonomsko in vojaško pomoč na Zahodu, zlasti v ZDA, ki so ji v tem obdobju vojaško in ekonomsko znatno pomagale. Ob nevarnosti vojaškega spopada med blokoma je strateška lega Jugoslavije izboljšala njeno pogajalsko pozicijo pri reševanju tržaškega vprašanja, to pa je nevtraliziralo zahtevo Italije po pripojitvi celotnega STO Italiji, kar ji je bilo v prejšnjih letih tudi obljubljeno. Nerešeno tržaško vprašanje je bilo povod za politične konflikte, pa tudi za vojaške grožnje in napetosti med Jugoslavijo in Italijo. Konec leta 1953 sta se ob državni meji zbrali spopadi obeh držav in grozil je vojaški spopad. Da bi tržaško zarišče odpravili, je prišlo v oktobru 1954 do sprejetja Londonskega memoranduma o soglasju, ki je ukinil STO. Tako so cono A tega ozemlja (Trst z okolico) administrativno pripojili Italiji in cono B (Koper, Izolo, Piran, Buje, Umag in Novigrad) pa Jugoslaviji. Da vprašanje STO z Londonskim memorandumom ni bilo dokončno rešeno, nam pove podatek, da je ostalo na dnevnem redu Varnostnega sveta OZN do sprejetja Osimskih sporazumov, pa tudi Italija ni ratificirala Memoranduma v parlamentu.

V obdobju STO (1947-1954) je bil za prebivalce tega območja mogoč prehod čez demarkacijsko črto z osebno izkaznico. Z uveljavitvijo Londonskega

Na fotografijah: levo podpis Videmskega sporazuma v palači Belgrado 20. 8. 1955; levo spodaj znamenita prepustnica, spodaj desno eden številnih maloobmejnih prehodov (na Goriškem)

ARHIV

memoranduma pa je leta 1954 ta pravica ukinjena, saj se je razmejitvena črta po jugoslovanskem tolmačenju spremenila v državno mejo.

Obe državi sta se zavedali, da zaradi dotedanje prakse prehajanja razmejitvene črte med conama STO z osebnimi izkaznicami, zaradi odvisnosti Trsta od neposrednega zaledja in sorodstvenih vezi, nove meje ne moreta hermetično zapreti in dovoliti prehajanje samo na mednarodnih mejnih prehodih s potnimi listi in potrebnimi vizami, kot je bilo takrat v veljavi med državama. Sporazum o odpravi viz med Jugoslavijo in Italijo je bil podpisan šele leta 1966. Zato so v Memorandumu predvideli sklenitev posebnega sporazuma, ki naj bi zajel samo območje bivšega STO in omogočil ljudem, ki živijo na tem območju, prehajanje meje tudi izven mednarodnih mejnih prehodov. Jugoslavija pa ni pristala na to, da bi bila meja med bivšima conama drugače obravnavana kot ostali del državne meje z Italijo, saj bi s tem sprejela tudi italijansko stališče o drugačnem statusu tega dela državne meje in območja bivše cone B. Pred pričetkom pogajanj o novem sporazumu je prišlo med obema vladama do političnega soglasja, da se vsebina 7. člena Londonskega memoranduma razširi in uvede vzdolž celotne jugoslovanske – italijanske državne meje, kar so šele ob zaključku pogajanj potrdili z izmenjavo pisem med predsednikoma obeh delegacij.

Sporazum je nastajal v ozračju nezaupanja na obeh straneh. Na jugoslovanski strani je bilo veliko nasprotovanj, češ da bo Sporazum ogrozil varnost države, saj je bilo za takratne razmere skoraj nezaslišano takšno odpiranje državne meje, ko je bil v političnem jeziku zelo pogost izraz »notranji in zunanji sovražniki«, ki naj bi ogrozili politični sistem. V podporo Sporazumu, ki

naj bi zajel celotno obmejno območje, sta odločno posegla Kardelj in Kraigher, in nastopila proti raznim omejitvam.

Tudi na italijanski strani, zlasti v Trstu, je bilo veliko nasprotovanj in protestov. Nasprotovali so sprejetju Londonskega memoranduma, kot tudi pogajanjem v Vidmu, zlasti v desničarskih krogih in krščanski demokraciji, pa tudi s strani ezulov, ki so takrat množično prihajali v Trst. V izjavi predsednika tržaške PSDI je celo zapisano, da bi do sklenitve sporazuma lahko prišlo že v marcu, če mu ne bi nasprotovali tržaški krščanski demokrati. Nasprotno pa so krščanski demokrati v Gorici z županom na čelu pogajanja podpirali, saj so v tem videli možnost, da se Gorica, ki je bila v krizi, z odprtjem meje ekonomsko okrepi.

Pogajanja o sklenitvi Sporazuma niso bila lahka in bilo je več prekinitev. Italijanska stran ni pristajala, da bi se na območju, kjer je potekala demarkacijska črta med conama STO, uporabljal izraz »državna meja«, temveč, da se ohrani izraz »demarkacijska črta«. Iskali so nadomestne nevtralne izraze, da so se izognili izrazu »državna meja« in v Sporazumu uporabili izraz »sosednje območje«. »Mejni prehod« so nadomestili z »prehodnim mestom«. Ker italijanska stran ni priznavala, da so prebivalci cone B jugoslovanski državljani, ni pristala na uporabo besede »državljan« in v sporazumu je uporabljen izraz »prebivalec soslednjega območja«. Na ta način je zagovarjala »neugaslo italijansko suverenost nad cono B«.

Ker se je 7. člen Londonskega memoranduma nanašal le na območje bivšega STO (»na Trst in na območje, ki nanj mejijo«), sta tako nastala dva ločena seznama mejnih prehodov in dvoje območij veljavnosti Sporazuma. Na severnem delu meje je brez velike diskusije na obeh straneh meje ostal v velja-

vi 10 kilometrski pas, ki ga je določal Sporazum iz leta 1949. Na območju bivšega STO pa je po dolgih diskusijah bilo vključeno v Sporazum celotno bivše ozemlje cone B STO.

Jugoslavija je predlagala, da bi Sporazum podpisali v Gorici, vendar Italija ni pristala na ta predlog. »Sporazuma namreč ni bilo mogoče podpisati v Gorici, je bilo rečeno, ker da je tu položaj prenevaren, saj da bi spričo pogleda na jugoslovanske avtomobile z rdečo zvezdo prav gotovo prišlo do incidentov.«

V Sporazumu je bilo določeno območje veljavnosti z imeni krajev. Pravico do ugodnosti so imele osebe, ki so imele na tem območju stalno bivališče. Sporazum je določil dokument za prehajanje meje – prepustnico in njeno veljavnost. V začetku je bilo dovoljeno potovati »na soslednje območje« štirikrat mesečno, kasneje pa ni bilo več omejitev v številu potovanj. Določeni so bili dovoljeni zneski prenosa denarja in vrednost vnosa in iznosa blaga.

Kako na široko je bila takrat odprta državna meja nam pove podatek, da je bilo na osnovi Videmskega sporazuma na državni meji med Jugoslavijo in Italijo postopoma urejenih 52 mejnih prehodov na kopnem, od tega 9 mednarodnih, 35 maloobmejnih in 8 maloobmejnih sezonskega značaja, ter 6 prehodov na morju, na katerih so lahko imetniki prepustnic prehajali državno mejo.

Izdajanje prepustnic in odprtje maloobmejnih prehodov in je naletelo na izreden odziv ljudi. Do 31. marca 1956 je bilo na jugoslovanski strani izdanih 115.620 in na italijanski strani 145.800 prepustnic. Skupaj torej 261.420. V tistih letih so zabeležili povprečno po okrog 8 milijonov prehodov meje letno. Uveden je bil tudi čezmejni avtobusni in pomorski promet. Prišel je

voziti tudi parnik »Monfalcone« na pragi Trst – Umag.

Zanimivo je, da so se oblasti na obeh straneh meje pripravile na sprejem vlog za izdajo prepustnic, saj so že drugi dan po podpisu sporazuma pričeli na tržaški kvesturi sprejemati vloge. Zaradi velikega navala prosilcev, so morali okrepiti število uradnikov. V prvih dneh so odklanjali prošnje, ki so bile napisane v slovenskem jeziku. Zaradi protestov so čez par dni pričeli sprejemati prošnje tudi v slovenskem jeziku.

Za uresničevanje Videmskega sporazuma je bila ustanovljena posebna meddržavna komisija, ki je na rednih srečanjih ocenjevala uresničevanje sporazuma, razširila območje delovanja sporazuma, poenostavila izdajanje prepustnic, povečevala carinske in valutne olajšave in drugo.

Londonski memorandum in Videmski sporazum sta bistveno prispevala h gospodarskemu razvoju obmejnega območja na obeh straneh državne meje. Odpravil je »železno zaveso«, ki je bila na tej meji prisotna v letih od 1947 do 1955. Omogočil je navezavo številnih čezmejnih prijateljskih stikov, tako na političnem kot na kulturnem področju, zgledno sodelovanje obmejnih občin, zlasti občin Nova Gorica in Gorica. S Sporazumom je veliko pridobila in se okrepila slovenska manjšina v Italiji. Nastala je Tržaška kreditna banka, slovenska izvozno-uvozna podjetja, znanje slovenskega jezika je postalo prednost pri zaposlovanju v trgovini. Sporazum je omogočil navezavo čezmejnih stikov in sodelovanje s kulturnimi organizacijami v Sloveniji. Utrla sta pot tudi podpisu dva sporazumov o obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Zelo razvejani vsakovrstni stiki so postopoma odpravljali nezaupanje in celo sovraštvo med narodoma, ki ga je zasejal fašizem, pa tudi povojno obdobje. Politiki obeh držav so govorili o najbolj odprti meji v Evropi. Za ilustracijo naj navedem besede goriškega župana Martine na kongresu združenja evropskih občin, ki je bila v Berlinu 13. junija 1967.

Na kongresu je sodelovanje med občinama Gorico in Novo Gorico predstavil kot vzor za razdeljeno Evropo. Med drugim dejal: »Vzporedno s pogoji med občinama se izmenjujejo kulturni dogodki in izkušnje; med prebivalci se je vrnilo medsebojno zaupanje in bistveno so se povečali stiki med prebivalci z obeh strani meje, kar se kaže s povečanim številom prehodov meje. Lahko rečem, da ima Gorica z Jugoslavijo eno najbolj odprtih meja, čeprav gre za dve državi z različnim ekonomskim in političnim sistemom. Danes v teh dveh mestih, ki ju loči meja, ki je bila veliko let težavna, skupaj delamo za boljše bodočnost prebivalcev z obeh strani meje.« Leto kasneje je župan Martina dobil od tega združenja posebno odlikovanje za zasluge v čezmejnem povezovanju.

Z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo, je bila 1. maja 2004 odpravljena carinska kontrola na državni meji, ostala pa je v veljavi policijska kontrola dokumentov, ki pa je prenehala 21. decembra 2007 z vstopom Slovenije v schengensko območje, ko je tudi Videmski sporazum postal del zgodovine.

Londonski memorandum in Videmski sporazum sta bila temelj za sklenitev Osimskih sporazumov, ki so dvajset let kasneje spremenili državno mejo med Italijo in Jugoslavijo izčasno v stalno in je Slovenija ob osamosvojitvi tako imela urejeno državno mejo z Italijo.

LJUBLJANA - Razstava v Slovenskem etnografskem muzeju

Čudovita oblačila iz zlatih časov italijanske mode

V časih, ko na ulicah prevladuje poceni »instantmoda«, je še toliko prijetneje občudovati imenitna oblačila, v kateri so bila nekoč odete skrbno urejene dame in filmske zvezde. V Slovenskem etnografskem muzeju (SEM) v Ljubljani je že dobra dva meseca na ogled multimedijska razstava Moda v gibanju - Italijanski slog 1951 - 1990 & Utrinki slovenske mode, ki želi z oblačilno kulturo prikazati razvoj italijanske mode. V obravnavano obdobje obiskovalca uvedeta dva videa. Prvi, ki ga je režiserka Jasna Hribnik sestavila iz arhivskega gradiva italijanske nacionalne televizije Rai Teche, pripoveduje o rojstvu italijanske visoke mode in poznejšega prepoznavnega italijanskega sloga, znanega pod imenom Made in Italy, ki ga je spodbudil poslovnež Giovanni Battista Giorgini z modno revijo dvajsetih domačih ateljejev leta 1951 v svoji vili v Firencih in s tem postavil resno konkurenco Francozom. Druga pripoved iz posnetkov arhiva Televizije Slovenije, Arhiva RS in zasebnega arhiva pa povzema sočasne utrinke družbeno-gospodarske sredine, ko je s skrbno urejenimi televizijskimi napovedovalkami in pevki, modnimi sejmi, prvimi manekenkami oz. modnimi revijami v blejskem hotelu Toplice in dvorani Tivoli začela vznikat kultura lepega oblačenja.

Na ljubljanski razstavi, ki bo na ogled do 8. novembra, lahko obiskovalec spozna tudi svet filma, ki je z odprtjem Cinecittà sredi 20. stoletja v Rim začel privabljati tako tuje kot domače filmske zvezde, zaradi katerih je sploh prišlo do razcveta italijanske mode. V središču razstavnega prostora, kjer rimsko sladko življenje prinašajo odlomki iz kulturnega Fellinijevega filma La dolce vita, je oder kreacij ustvarjalcev italijanske visoke mode iz različnih obdobj. Na ogled so kreacije neopozabnih sester Fontana, Emilia Federica Schubertha, Irene Galitzine, Giannija Versaceja, Valentina Garavanija, Krizie in Roberta Capuccia. To so unikatni kosi, izdelani po meri iz prefinjenih materialov, z raznimi aplikacijami in z veliko mero rokodelskih spretnosti, po katerih so italijanski krojaški mojstri sloveli in slovijo še danes. Vse to je bilo izdelano v ateljejih, ki so bili ustvarjalni in družabni kraji, kjer se je kreiral videz filmskih zvezd in družbene smetane. Sredi prejšnjega stoletja so delovali večinoma v Rimu, od 70. let pa so se začeli seliti v Milan, ki so ga zaradi industrije določili za nov modni center.

Za vse tiste, ki jih tako ali drugače zanima moda, bodo razstavo zapustili zadovoljni, saj so njeni avtorji uspeli na kronološki način odlično predstaviti razvoj italijanske mode. Iz razstavljenih fotografij znamenitega modnega fotoreporterja Federica Garolle in obešenih kreacij je moč spoznati modni svet 50. let, ki so jih zaznamovale številne markantne osebnosti z modnimi ateljeji v Rimu in Milanu. V 60. letih so se vrednote spremenile. Oblike so postale preprostejše, bolj linearne, v skladu s tedanjimi geometrijskimi smernicami. Obiskovalec izve, da je visoka moda takrat pod pritiskom vse večje industrializacije prepustila mesto konfekcijski proizvodnji. Poseben poudarek na razstavi namenjajo tudi prelomnemu letu 1968, ki se je v zgodovino zapisalo kot začetek študentskih protestov, ki so rušilno vplivali na modne rituale. Končalo se je obdobje sanj in razkošja. V 70. letih je za visoko modo nastopilo obdobje krize, luksuz ni bil v skladu s časom. V 80. letih je eksplodiralo potrošništvo iz želje, da bi se težavno obdobje 70. let končalo. Prevladal je koncept »total look«, po katerem je slog izpiljen od glave do pete. V 90. letih je na modnem pri-

zorišču prišlo do revolucionarnih sprememb: pojavil se je pestrejši nabor slogov kot kdaj koli prej v zgodovini.

Na razstavi je svoje mesto našla tudi slovenska moda. Na ogled so postavili pet kreacij visoke mode slovenskih sodobnih oblikovalk, ki so se pod svojimi imeni tako kot njihovi stanovski kolegi začele pojavljati od 90. let dalje. Pred tem časom so slovenski modni oblikovalci - za razliko od italijanskih kolegov, ki so moddo pod svojimi imeni ustvarjali v ateljejih - kolekcije snovali v imenu tovarn. Razstavljene kreacije slovenskih oblikovalcev so prav tako razkošne, v kolektivnem spominu Slovencev pa je bržkone ostala tudi živo modra kreacija, ki jo je Svetlana Visintin zasnovala za Tinkaro Kovač in njen lanski nastop na Eurosongu.

Sanela Čoralic

Desno izpostavljeni modeli oblek italijanske mode; zgoraj pogled v italijanski modni atelje

BEGUNJE - Od jutri do nedelje

Festival Avsenik ob 60-letnici Na Golici

V Begunjah na Gorenjskem se bo jutri začel letošnji festival Avsenik, ki bo potekal v znamenju 60-letnice skladbe Na Golici. Festival, ki ga zaznamuje tudi nedavna smrt Slavka Avsenika, bo štel največ gostov doslej, saj glasbeniki in obiskovalci prihajajo iz devetih evropskih držav.

Organizator Tradicija Avsenik drugič zapored ustvarja program sicer že tradicionalnega festivala v vzdušju jubilejev.

Slavko Avsenik leta 1998 v Zgoniku

gram opremil tudi z multimedijskimi projekcijami fotografij in filmov, v katerih je nastopil legendarni Slavko Avsenik.

Prvič se bosta občinstvu predstavila še dva člana sicer glasbeno zelo prepoznavne Avsenikove družine, to sta hči Gregorja Avsenika Monika Avsenik, ki se bo predstavila kot pevka, in sin Slavka Avsenika ml., ki se bo predstavil kot pianist.

Letošnji glasbeni program je najbolj mednarodno obarvan doslej. Med najtežje pričakovanimi gosti so Edith Prock, ki je že več kot 30 let bavarska glasbena ambasadorica, zasedba Schwarzwald Krainer in humorist Hubi, ki je nastopal že z zasedbo Ansambla bratov Avsenik.

Kot najbolj uveljavljeni slovenski interpreti bodo nastopili Avsenikov tercet z Alfijem Nipičem na čelu, Perpetuum Jazzile, Oto Pestner, Igor in Zlati zvoki, ansambel Zupan, Veseli Begunčani, Lucienne Lončina, Tržačan in številni drugi. Obiskovalci pa bodo lahko prisluhnili železnemu repertoarju Avsenikovih uspešnic.

Festivalski program bo v prireditvenem šotoru v Begunjah na Gorenjskem potekal tri večere, na odru pa se bo v tem času zvrstilo več kot 300 glasbenikov. Na festivalu pričakujejo več kot 6000 domačih in tujih obiskovalcev.

Na prireditvi bo sodelovalo tudi turistično društvo skupaj z Občino Radovljica. Med drugim bodo obiskovalce iz Begunj kot prestolnice narodnozabavne glasbe s kočijami popeljali v kraje, ki jih opeva Avsenikova glasba. (STA)

NOVA KNJIGA Ko sta si pisala Veno Pilon in Izidor Cankar ...

Pri Mladinski knjigi je izšlo delo Listi z roba Alenke Puhar in Irene Mislej, ki ob esejih obeh avtoric prinaša korespondenco med Venom Pilonom in Izidorjem Cankarjem. Avtorici sta v esejih osvetlili usode glavnih akterjev in tisti čas - sredino minulega stoletja, ko je bil uradni odnos do tujine sovražna, Pariz pa za ljudi iz vzhodnega dela Evrope sanjsko daleč.

Esej Mislejeve nosi naslov 1950, prelomno leto Vena Piona. Leta 1949 se je začela skupna zgodba slikarja, grafika, ilustratorja, fotografa in scenografa Vena Piona ter pisatelja, umetnostnega zgodovinarja, urednika, prevajalca, diplomata in teologa Izidorja Cankarja. Ko so se vezi spremenile v prijateljstvo na daljavo, je med Pilonom in Cankarjem potovalo precej pisem in dopisnic.

Brskanje po Pilonovih arhivih je bilo za Mislejevo vedno v izjemno veselje, saj je bil Pilon duhovit in zabaven človek, še posebej pa jo je veselilo prebiranje korespondence med Pilonom in Cankarjem, ki jo je označila za izjemno človeško.

Puharjeva je v svojem eseju Domotožje po domačiji in tujini vzpostavila politični in kulturni prostor, v katerem je potekala korespondenca. Veliko gradiva izhaja iz arhivov Službe državne varnosti, ki je protagoniste spremljala. Pilon in Cankar sta se zavedala, da je korespondenca med njima nadzorovana, zato sta se izogibala politiki in neposredni kritiki sistema.

filmi@primorski.eu

GREMO V KINO

Mission: Impossible 5 - rogue nation

ZDA 2015

Režija: Christopher McQuarrie

Igrajo: Tom Cruise, Simon Pegg, Jeremy Renner, Ving Rhames, Rebecca Ferguson, Alec Baldwin, Sean Harris

Ocena: ★★★★★

Etan Hunt je agent, ki se bori proti skrivni teroristični organizaciji, imenovani Sindikat. Za misijo, ki mu je bila zaupana, je pripravljen na vse: na skakanje s strehe dunajske Opere, na noro motorno zasledovanje po Maroku, na obletavanje, zavezan za stranska vrata letala tisoč in več metrov visoko od tal. Etan Hunt je Tom Cruise, ki je prav to zadnjo sceno želel posneti brez pomoči stuntmena, se pravi v prvi osebi, pa čeprav je šlo pri tem za nadvse tvegano izbiro. Režiser akcijskega trilerja Jack Reacher na velika platna prinaša tako novo nemogočo nalogo skupine agentov, ki se pod vodstvom neustrašnega Ethana tokrat znajdejo v navzkrižnem ognju dveh sovražnikov: šefa Cie, ki jo hoče ukiniti, in skrivnostne teroristične organizacije Sindikat.

S pomočjo iznajdljive Ilse uspe Ethanu pobegniti iz ujetništva, nato pa zbere staro ekipo in na lastno pest organizira dokončni spopad s Sindikatom. V znamenju amarkorda in nostalgije že oddaljenih 60. in 70. let prejšnjega stoletja, ko je v ZDA nastala serija Mission impossible, ki je sredi 90. postala tudi kinematografska saga, se na velika platna vrača akcijska zgodba, ki od začetka do konca vseprek jemlje sapo.

Danes prihaja v italijanske filmske dvorane tudi film, ki je doslej kasiral že 373 milijonov dolarjev. Misija: Nemogoče - Odpadniška nacija je peti del sage, ki je pravzaprav omogočila nesmrtnost televizijski nadaljevalki in jo hkrati spremenil v franšizo, ki je deležna neverjetnega uspeha. Na to najbrž vpliva tudi prisotnost Toma Cruisa, in sicer v dvojni vlogi: producenta in protagonista. kar predstavlja zanj izredno pozitivno nalozbo: ekonomsko, seveda, a tudi osebno. Po celi vrsti neuspešnih interpretacij, se je tokrat na veliko platno spet vrnila zvezda, ki je visoko sijala iz časov Rain Mana in Magnolie, predvsem pa ostala v srcu številnih najstnic iz začetka devetdesetih let s filmom Top Gun. (lga)

POGLEJ TRAILER!

LJUBLJANA - Od letošnjega maja deluje prvi lutkovni muzej

Razstava o lutkovnih umetnikih in mnogih njihovih junakih

V poklon več kot stoletje trajajoči slovenski lutkarski tradiciji so konec meseca maja na Ljubljanskem gradu odprli prvi lutkovni muzej pri nas. Na ogled je postavljena stalna razstava, na kateri so predstavljeni številni veliki lutkovni umetniki in njihovi junaki, kot tudi najpomembnejši mejniki slovenske lutkovne zgodovine. Obiskovalci si lahko ogledajo različne bolj ali manj znane lutke, v praksi pa lahko preizkusijo tudi različne lutkovne tehnike. Velik del predstav si je mogoče ogledati na video prezentaciji. Prezreti ne gre tudi t.i. lutkovno pot – umetniško postavitev z mehanično vodenimi lutkovnimi instalacijami, ki simbolno povezuje obe pri projektu sodelujoči instituciji, Lutkovno gledališče Ljubljana (LGL) in Ljubljanski grad.

Prve omembe lutkarstva pri nas

V uvodu se obiskovalci seznaniijo z zgodovinskim pregledom lutkarstva pri nas. Najstarejše znane oblike lutk naj bi se v slovenskem prostoru pojavile v 15. stoletju. V času turških vpadov naj bi k nam pripotovali iz Male Azije. Šaljive lutkovne prizore s preprostimi ročnimi lutkami (ileki) so uprizarjali po vsej deželi, na Dravskem polju v okolici Ptujja pa se je lutkovna predstava Pravda za mejo ohranila domala vse do danes. Preproste oblike ljudskega lutkarstva naj ne bi vplivale na razvoj lutkovne umetno-

sti pri nas, večji vpliv pa naj bi imeli tudi potujoči lutkarji, ki so pogosto prihajali v naše kraje.

Prvi in hkrati eden izmed dveh osrednjih poudarkov razstave je namenjen letu 1910, ko je slikar Milan Klemenčič (1875-1957) uprizoril prvo slovensko marionetno predstavo. Na oder v Malem marionetnem gledališču, ki ga je Klemenčič postavil kar pri sebi doma v Šturjah pri Ajdovščini, je bila javnosti prvič na ogled predstava z naslovom Mrtvec v redečem plašču. Klemenčičeve lutkovne predstave so v intelektualnih krogih kmalu postale prava kulturna poslastica. Z njimi je slovensko lutkarstvo prvič postavljeno ob bok sočasnim tokovom evropskega lutkovnega gledališča. Sledila so plodna trideseta leta, ko so na domačem prostoru pričeli nastajati številni marionetni odri in predstave. Delovale so kot glasniki narodnih idealov, vzgajale mladino in ob tem skrbele tudi za širšo prepoznavnost lutkarstva. Zasluge za njihov razvoj gre pripisati sokolskim telovadnim društvom, ki so pod češkim vplivom razvila bogato lutkarsko dejavnost. Koncem tridesetih let je bilo pri nas registriranih kar 47 marionetnih odrov. Slovenski lutkarji so se približno v tem času tudi s svojim šaljivcem v lutkovni podobi priključili bogati evropski lutkarski dediščini. Najdaljšo tradicijo na tem področju ima Pulcinella v Italiji, v Franciji je to Guignol, v Angliji Punch, v Rusiji Petruška, pri Čehih Kasperek, v nemških deželah pa Kasperl. Ko je etnolog dr. Niko Kuret(1906–

1995) v Kranju ustanovil prvi oder ročnih lutk (1934), nekoliko pozneje pa tudi Pavlihov oder v Ljubljani (1938- 1941), ki je postalo prvo stalno gledališče ročnih lutk pri nas, je ob tem tudi nemškega Gaspérčka zamenjal s Pavliho. Pavliha je v Sloveniji postal sinonim za ročno lutko in prva prava domača lutkarska zvezda. Na oderu ročnih lutk je nastopal vse do konca petdesetih let preteklega stoletja.

Partizansko lutkovno gledališče

Med drugo svetovno vojno je na osvobojenem ozemlju v Beli krajini nastalo osrednje prizorišče partizanskega kulturnega dogajanja. Igralci, režiserji, glasbeniki, pevci, književniki, likovniki in drugi umetniki so se po partizanskih vojaških enotah združevali v kulturne skupine. Postopoma so pričele nastajati kulturne in znanstvene institucije, med njimi Znanstveni inštitut, Slovenski umetniški klub in Slovensko narodno gledališče. Partizansko lutkovno gledališče je nastalo kot svojevrsten kulturni pojav v času druge svetovne vojne. Glavni pobudnik za njegovo ustanovitev je bil sokolski lutkar Lojze Lavrič (1914–1954), kipar in slikar Nikolaj Pirnat (1903–1948) pa je bil tisti umetnik, ki je narisal številne skice marionet Partizanskega lutkovnega gledališča. V sodelovanju s predvojnimi lutkarji in člani Grafičnega ateljeja Centralne tehnike Komunistične partije Slovenije je bila na mi-

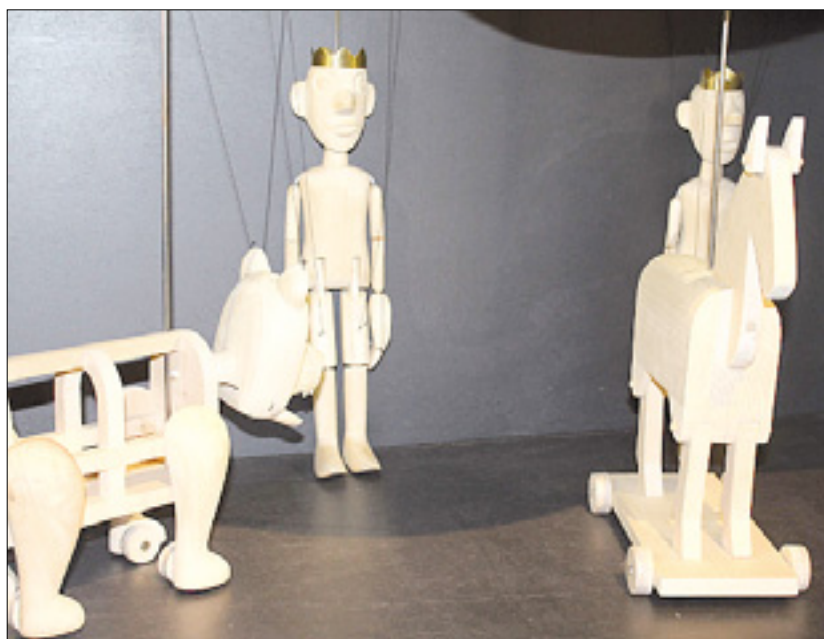
tingu v Črmošnjicah na silvestrovo leta 1944 uprizorjena prva partizanska lutkarska predstava. Kmalu ji je sledila tudi otrokom namenjena lutkovna igra Jurček in trije razbojniki. S satiro in karikiranjem vojne realnosti je požela takšno navdušenje, da so se partizanski lutkarji z zločljivim odrom podali na gostovanja po številnih vaseh.

Povojni čas in razmah slovenskega lutkarstva

Leta 1948 je bilo kot prvo slovensko poklicno lutkovno gledališče ustanovljeno Mestno lutkovno gledališče (danes Lutkovno gledališče Ljubljana). Na njegovo ustvarjanje je v prvem povojnem obdobju vplivalo tako sokolsko, kot tudi partizansko lutkarstvo. S prihodom Jožeta Pengova (1916- 1968) pa je gledališče izoblikovalo svoj lastni izraz, sodobnejšo estetiko ter vpeljalo vrsto novih lutkovnih tehnik. Jože Pengov je skupaj z oblikovalcem lutk Slavkom Hočevrjem(1927–1996), Ajšo Pengov(1913–1983) in Maro Kralj (1909–2011) temeljito posodobil oder ročnih lutk. Pridružili so se jim še Tomaž Kržišnik, France Mihelič, Milan Bizovičar, Jože Tisnikar, Jože Ciuha, Peter Černe... in v naslednjih desetletjih lutkovne uprizoritve približali pojmu celostne umetnine. Spremembe so se dogajale tudi na tehničnem področju saj se je v predstavi Volk in kozlički (1961) prvič uporabilo lutko javanko, v predstavi Mali strah Bavbar

(1964) pa mimično lutko. Gledališče se je v tem času z dovršenimi uprizoritvami pričelo uveljavljati tudi v širšem evropskem prostoru. Z danes že legendarnimi lutkovnimi predstavami, kot so Žogica Marogica, Zvezdica Zaspanka, Ostržek, Zlata ribica, Mala čarovnica in Sinja ptica..., se je slovensko lutkarstvo trdo zapisalo v evropski kulturni prostor. Izmed naštetih lutkovnih predstav naj izpostavimo Zvezdico zaspanko, ki je domala v celoti delo domačih avtorjev. Frane Milčinski- Ježek jo je sprva napisal in režiral kot radijsko igro, na lutkovnem oderu pa je svojo premiero doživela že davnega leta 1955. Prav z omenjeno predstavo so slovenski lutkarji prvič gostovali v tujini. Leta 1965 so po predstavi posneli tudi prvi slovenski barvni celovečerni film z lutkami. Prvi slovenski animirani filmi niso bile risanke, temveč prav lutkovni filmi. Prvega, 7 na en mah, je leta 1952 posnel Saša Dobrila. Ne dolgo zatem so v Ljubljani ustanovili oddelke za lutkovno animacijo. Nastajati so pričele številne lutkovne nanizanke in oddaje. Butalcem (1962) je sledila vrsta televizijskih uspešnic, med katerimi so najbolj znane Kljukčeve dogodivščine (1964), kot tudi dobro poznane Zverinice iz Rezije (1975). Leto poprej (1974) je bilo v Mariboru ustanovljeno še drugo poklicno lutkovno gledališče pri nas. Sedemdeseta in osemdeseta leta prejšnjega stoletja so nasploh eno najpomembnejših obdobjev v razvoju in modernizaciji slovenskega lutkarstva. Lutkovna gledališča so k pisanju besedil pritegnila vrsto domačih literarnih ustvarjalcev. Poleg predstav za otroke je bilo vse več pozornosti namenjene tudi repertoarju za odrasle. Iz tega obdobja so v muzeju na ogled lutke Kralj Matjaž in Alenčica iz predstave Daneta Zajca, Mali princ, lutka iz predstave Mrtvec pride po ljubico Svetlane Makarovič, ki je narejena po slikah Jožeta Tisnikarja, kot tudi več čini dobro poznana Sapramiška. Devdeseta leta minulega stoletja so bila obdobje silovitega razmaha in razvoja lutkovne ustvarjalnosti. Nastale so številne poklicne lutkovne skupine in gledališča, ki so razvijali sodobne in samosvoje lutkovne izraze. Z obdobjem devetdesetih let pa se tudi sklne stalna razstava lutk, ki je delo lutkarice Ajda Rooss in umetnostne zgodovinarke Nadje Očepk. Razstavljeni eksponati so iz depojev Lutkovnega gledališča Ljubljana, iz Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, Lutkovnega gledališča Maribor ter zasebnih zbirk. Muzej lutk je odprt neprekinjeno vse dni v letu, od pozno jutranjih pa do večernih ur.

Roša

GORIŠKA - Župan Gorice zavrnil zahtevo slovenskih županj

Unija bo enojezična »Poskus vsiljevanja«

Ettore Romoli

Jutri, 21. avgusta, ob 10.30 se bodo v reprezentančni dvorani goriške občine zbrali župani (ali njihovi namestniki) petnajstih občin, zato da s podpisom ustanovnega akta in statuta podprejo ali zavrnejo rojstvo medobčinske unije za Brda in Zgornje Posočje. Vse pa kaže, da bomo morali uporabljati za unijo le uradni italijanski naziv Unione Territoriale Intercomunale Collio-Alto Isonzo, ker slovenska zahteva, da se unija rodi s trijezičnim nazivom in statutom, ni prodrla pri županu Ettoreju Romoliju. Zaradi vodilne vloge Gorice je njegova volja očitno obveljala. In zaman je bilo očitno pričakovati, da bodo slovensko zahtevo podprli ostali župani, ki jim je skoraj brez izjem skupna le vosredinska pripadnost. Če bo pri tem ostalo, se bo unija rodila ne le brez Števerjana - kar je že znano -, temveč tudi brez Sovodenj. »Brez slovenskega naziva ne bom podpisala,« je včeraj brezkompromisno potrdila županja Alenka Florenin.

»V statutu smo vključili kar pet členov z jamstvi v korist manjšine, kakor sta zahtevali županji Sovodenj in Števerjana. Zaščito Slovencev gre ohraniti, okrepiti in ovrednotiti na že ustaljeni način, nikakor pa je ne izvoziti. Če zahtevamo tudi slovenski ali furlanski naziv za medobčinsko unijo, potem pomeni, da želimo uvajati dodatne oblike zaščite, ki po črki zakona niso predvidene. Proti temu bi se lahko vsakdo pritožil,« je prva Romolijeva razlaga.

Je to edini razlog za odklonilno držo?

Naj bo jasno: ne nameravam stopiti v vojno proti Slovincem, kar bi glede na že storjene korake v smeri sožitja bila bedarija. Sprašujem pa se, zakaj se moram izpostaviti masakru s strani svoje večine v občinskem svetu za zadevo, ki po moji oceni ni zakonsko utemeljena. Do danes mi je uspelo narediti ogromne korake, kar zadeva normalizacijo odnosov s Slovenci, ker sem se soočal z večino v mestni skupščini. Tokratna zahteva pa je neupravičena in pretirana. Prav je, da sta jo županji Sovodenj in Števerjana postavili, prav pa je tudi, da sem jo jaz zavrnil.

Kaj je po vaši oceni torej dopustno?

Naziv in statut unije naj se naknadno prevedeta in naj se v slovenski različici uporabljata v dveh slovenskih občinah ter v slovenskih rajonih Gorice, kjer je po zakonu predvidena popolna dvojezičnost. Obstojne če ohranimo in ga ne razširjamo.

Trijezičnost »tržiške« unije ni zgled?

Blagor njim! Naj ravnajo, kakor želijo. V Trzinu so pripravljene sprejeti kar koli.

Je to vaša zadnja beseda?

Problem večjezičnosti unije je prišel na dan šele v zaključni fazi. Pred tem nihče ni prišel k meni, da bi se pogovorili in poiskali dogovorjeno rešitev. Preden sem bil postavljen zadnji hip. In ocenil sem, da gre za poskus vsiljevanja volje drugih, ki ga nisem pripravljen sprejeti. Zato sem odločil po svoje. Vsekakor svet se ne bo končal v petek. Tu sem, če kdo želi ... (ide)

TRŽIČ - Včeraj odobrena ustanovni akt in statut

Unija »Carso Isonzo Adriatico« je obenem »Kras Soča Jadran«

V Trzinu so včeraj sprejeli ustanovni akt in statut nove medobčinske zveze za spodnje Posočje. Poimenovali so jo »Unione territoriale intercomunale Carso Isonzo Adriatico - Medobčinska teritorialna unija Kras Soča Jadran«, povezovala pa bo občine Doberdob, Gradež, Foljan-Redipulja, Trzin, Ronke, Zagraj, Škocjan, Špeter ob Soči, Štaranec in Turjak. Sedež bo v Trzinu, tako uradni naziv nove krajevnice ustanove kot njen statut pa sta - kot napovedano in za razliko od tega, kar se obeta v zgodnjem Posočju - dvojezična. Med cilji unije, piše v statutu, sta »zaščita in vrednotenje specifičnih zgodovinskih, kulturnih in jezikovnih identitet ter tradicij in običajev domačega prebivalstva«.

O slovenski narodni skupnosti je govor zlasti v 3. in 4. odstavku 2. člena statuta, po katerih unija zagotavlja spoštovanje njenih pravic na podlagi zakonov št. 482/1999 in 38/2001. »Prisotnost slovenske manjšine pomeni kulturno in jezikovno obogatitev za unijo, ki spodbuja njen razvoj po načelih ustave, državnih in deželnih zakonov,« piše v statutu unije, ki »sprejema potrebne ukrepe in prilagaja svoje urade, osebe in notranjo organizacijo z namenom učinkovitega in izvedljivega uveljavljanja pravic, ki pripadajo slovenski manjšini«. Na podlagi točke d četrtega člena ni mogoče nobenega določila statuta »tolmačiti na način, ki bi slovenski manjšini zagotavljal nižjo raven zaščite od tiste, ki jo že uživa na podlagi prejšnjih določil«.

»Zadovoljen sem, ker so župani spodnjega Posočja pokazali veliko občutljivost do slovenske narodne skupnosti. Tudi pri določitvi sistema glasovanja smo prišli do dobrega kompromisa, ki upošteva in ščiti manjše občine,« pravi doberdobski župan Fabio Vizintin in pojasnjuje, bo vsak predlog, ki ga bo obravnavala skupščina županov, odobren, če bo zanj glasovala večina županov, ki bodo morali hkrati predstavljati tu-

Skupina županov, ki so pristopili k medobčinski zvezi za spodnje Posočje

di večino prebivalstva unije. »Na sedežu unije je predvideno odprtje dodatnega slovenskega urada za občane, za to pa bo potrebno pridobiti sredstva iz zakona št. 38/2001. Posamezne občine bodo svoje slovenske službe ohranile, v prihodnosti pa bi lahko tudi razmislili o povezavi med njimi,« pravi Vizintin, po katerem so župani »v danih okoliščinah opravili odlično delo«, saj so za pravo statuta - po večmesečnih težajih in sestankih - imeli le en mesec časa. »Zagnali smo nove medobčinske unije. Za nami je dolgo in naporno delo, na podlagi katerega bomo leta 2018 dokončno izoblikovali te zveze,« je zadovoljna tržiška županja Silvia Altran, zagrajska županja Elisabetta Pian pa pravi, da je unija za občino Zagraj »nadaljevanje dela, ki smo ga opravili v okviru

mestnega okrožja.« Statut predvideva, da bodo s 1. januarjem 2016 začeli skupaj delovati uradi za socialne storitve, statistični uradi, finančne in računovodske storitve ter uradi za evropske projekte, kataster in civilno zaščito. S 1. januarjem 2017 bodo združili še urade za osebe, redarsko službo in proizvodne dejavnosti, leto kasneje pa urade za šolske gradnje in storitve, medobčinsko prostorsko načrtovanje in davčne storitve.

Župan Foljana-Redipulja ni glasoval, ker nasprotuje deželnemu zakonu št. 26/2014, proti kateremu je vložil tudi pritožbo, Občina Turjak pa ni soglašala s časovnim načrtom združitve nekaterih uradov. Izjema je tudi občina Gradež, ki bo še naprej samostojno vodila nekatere urade, na primer davčno službo. (Ale)

GORICA - Protipožarna varnost na sedežu Večstopenjske šole

Prihaja še izvršni načrt

Denar za najnujnejša dela je že na voljo - Do konca oktobra bodo imenovali izvajalca - Za telovadnico denarja še ni

Slovenska šola v Ulici Grabizjo

Po dokončnem načrtu, ki ga je sprejel januarja, bo goriški občinski odbor še ta teden odobril izvršni načrt, na podlagi katerega bodo sedež Večstopenjske šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici, kjer domuje nižja srednja šola Ivan Trinkanec, prilagodili novim normam na področju protipožarne zaščite. Odlok je pripravljen.

V dela, ki so jih že pred leti vključili v triletni občinski program javnih del, bodo vložili okrog 813.000 evrov. Denar za prvi in najnujnejši sklop del - 410.000 evrov - ima občina na voljo že dalj časa, preostalo pa ji je dežela zagotovila junija. Vodja občinske tehnične službe Mauro Ussai je pojasnil, da je bil sedež slovenske šole skupaj s stavbama osnovnih šol v ulicah Cipriani in Zara vključen v t.i.

Načrt za šole: »Dežela je naše tri projekte vključila v seznam za leto 2015, kar pomeni, da bomo morali do konca oktobra imenovati izvajalca.«

Pripravo načrta je občina lani zaupala časni navezi arhitektov in inženirjev Gianpiera Cesarinija, Bruna Crocettija, Paola Blazica, Enrica Comarja in Gianpaola Gazzana. V okviru del, ki jih bodo začeli izvajati po dogovoru z ravnateljstvom Večstopenjske šole, bodo zgradili tudi zunanje požarne stopnice. Zelena luč za izvedbo del so že prižgali tudi gasilci. Izboljšanje požarne varnosti objekta v Ulici Grabizjo je del širšega projekta, v okviru katerega naj bi občina v prihodnje zgradila tudi novo telovadnico za šolo Ivan Trinkanec, denarja zanjo pa še ni. (Ale)

ŠTEVERJAN - Unija

»Ostali župani niso potegnili z nama«

Napovedano je že, da se bo medobčinska unija za Brda in Zgornje Posočje jutri v Gorici rodila brez podpore občin Števerjan in Dolenje. Njuna župana Franka Padovan in Diego Bernardis sta namreč podpisala - poleg še drugih županov iz FJK - priziv proti deželni reformi krajevnih avtonomij, ki določa ustanovitev novih medobčinskih zvez. Oba sta včeraj potrdila svojo odklonilno držo. Pod vprašajem pa je, kako bo ravnala občinska uprava iz Vileša, ki se je pred nedavnim obnovila, z zamenjavo političnega predznaka pa se je spremenila tudi njena opredelitev do unije.

»Od vsega začetka nasprotujem reformi, ker bo pokončala male občine, česar se upravitelji ne dovolj zavedajo. Našo upravo bo izpraznila, ostal bo le matični urad, za ostale storitve pa se bodo morali občani odpravljati drugam, v Gorico. To je prvi, osnovni razlog, zaradi katerega ne bom podpisala ustanovnega akta unije,« je včeraj povedala Franka Padovan, ki je sicer sodelovala pri pripravljalnih sejah, kjer se je pisal statut unije, to pa predvsem zato, da je s sovedenjsko župnjo Alenko Florenin zagovarjala tudi stališča in interese slovenske narodne skupnosti. »Spremembe k statutu sva predlagali večinoma midve, saj skoraj ni bilo pripomb s strani ostalih županov - večina jih pripada Demokratični stranki -, ki so goriškemu županu le pritrdili. Niso potegnili z nama in odločneje podprli zahteve, da bi naziv in statut bila tudi slovenska. Ko bi to storili, bi si goriški župan morda ne upal vsiliti enojezičnega naziva in statuta, ki sta tudi zame nesprejemljiva,« opozarja županja.

Franka Padovan

Franka Padovan dobro ve, da bo namesto nje v imenu števerjanske občine ustanovni akt in statut podpisal komisar, ki se ne bo zmenil za stališče županje in občinskega sveta. »Je to demokracija?« se polemčno sprašuje tudi Diego Bernardis iz Dolenj, ki že napoveduje, da bodo župani, ki so podpisali priziv proti reformi in ki jih bo pri odločitvi v prid unije nadomestil komisar, naknadno vložili priziv proti deželi zaradi odločitev komisarja, ker ne bodo upoštevale volje občinske uprave.

RONKE

Umrli med potovanjem

V Ronkah in na Tržaškem je včeraj boleče odjeknila vest o smrti 63-letnega Graziana Capella. Rončan, ki je poučeval telesno vzgojo na tržaških šolah in je sodeloval tudi z nekaterimi rekreacijskimi športnimi društvi drugod po deželi FJK, je umrl v Grčiji, kjer je bil na potovanju, zaradi možganske anevrizme. Moškega je obšla slabost že nekaj dni pred smrtjo: odpeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga operirali. V operacijski sobi naj bi se zvrstilo kar 18 zdravnikov, zanj pa žal ni več bilo pomoči.

ROMJAN - Učenci prvih treh razredov slovenske šole bodo septembra vstopili v novo stavbo

Lepa, prostorna in ... vseljiva!

Pogled na šolo z notranjega dvorišča, ki ga bodo uporabljali slovenski in italijanski učenci (levo); spodaj predavalnica

BONAVENTURA

»Pot je bila dolga, končno pa smo prišli do cilja. Zaključek teh del je skupaj z izpeljanim postopkom za izgradnjo novega vrtca v Ulici Campi prav gotovo največje zadoščenje, ki sem ga doživel v zadnjih desetih letih. Odprtja nove šole se ne veseli le uprava, temveč vsa občinska skupnost,« je bil zadovoljen ronški župan Roberto Fontanot, ki je včeraj skupaj z odbornikom Livio Vecchietom uradno potrdil, da bodo 14. septembra - na prvi dan pouka v šolskem letu 2015/2016 -, učenci slovenske osnovne šole Ljubke Šorli prestopili prag nove in dolgo pričakovane šolske stavbe med ulicama Capitello in Galilei v Romjanu.

»Stavba in dvorišče sta uporabna. Podjetje izvaja le manjša dela na podstrešju, strokovni pregledi bodo zaključeni pred začetkom šolskega leta,« je med včerajšnjim ogledom stavbe, ki sta se ga udeležila tudi ravnateljica Večstopenjske šole Doberdob Sonja Klanjšček in njen po-

Fontanot in Klanjščkova med včerajšnjim ogledom šolskih prostorov (zgoraj); učitelji slovenske šole bodo končno dobili zbornico (desno)

BONAVENTURA

močnik Dario Bertinazzi, pojasnil vodja občinske službe za javna dela Giovanni Rodà. Novo poslopje je zraslo tik ob šoli Brumati, ki si jo slovenski osnovnošolci že vrsto let delijo z italijanskimi vrstniki. Stavba meri 1398 kv. metrov, ima sodoben videz in velika okna, skozi katera osvetljuje notranje prostore naravna svetloba. Prevladujoče barve so bela, rumena in oranžna, strop krasijo leseni tramovi, zanimiva pa so tudi viseča LED svetila, ki spominjajo

na industrijski arhitekturni slog. V novo šolo je občina vložila 1.867.000 evrov.

Ob šestih učilnicah, ki jih bodo zasedli prvi trije razredi slovenske osnovne šole - okrog 90 otrok od skupnih 140 -, so v novi šolski stavbi že na voljo velika jedilnica, predavalnica, učiteljska zbornica, računalniška soba, stranišča in večnamenska dvorana, ki jo bodo razdelili na tri dele. »V njej bomo ob knjižnici po vsej verjetnosti uredili likovno sobo in še eno učil-

ROMJAN - Na lastno šolo čakali 15 let

Kalvarija je mimo, kmalu gradnja vrtca

Izgradnja nove šolske stavbe v Romjanu je bila prava kalvarija. Da so učenci, ki obiskujejo slovensko osnovno šolo, končno dobili primerne prostore, je bilo potrebnih skoraj 15 let. Prvi načrt nove šolske stavbe v Romjanu sega namreč v leto 2001, od takrat pa se je zvrstila cela vrsta zapletov birokratske, tehnične in finančne narave, ki pa so zdaj končno le neprijeten spomin.

»Prebrodili smo številne težave, pot je bila strma. Šolo pa nam je uspelo dokončati kljub vsem oviram in zlovesčim pticam, ki so delale proti nam. Teh ni manjkalo niti v občinskem svetu,« pravi ronški podžupan in občinski odbornik za javna dela Livio Vecchiet, ki si je po večmesečni napetosti - vse do zadnjega ni bilo jasno, ali bo gradbeno podjetje uspelo pravočasno dokončati dela - končno oddahnil.

Kot omenjeno je bil prvi osnutek načrta nove šole sprejet leta 2001, nato pa so se kar trije načrtovalci projekta odpovedali. Leta 2006 so Ronke dobile novo občinsko upravo, nakar je v

ospredje prišel problem z zemljiščem v Ulici Capitello, na katerem bi morala zrasti nova šola. Do odločilnega premika je prišlo šele leta 2008, ko je občina odkupila del zemljišča, ki je bil do takrat v zasebni lasti. Izvršni načrt so odobrili maja 2010, do junija leta 2011 pa zaradi pritožbe občana na sodišče ni bilo mogoče razpisati javne dražbe za izbiro izvajalca. Podjetje Karst je gradbišče odprlo spomladi 2012, februarja 2013 pa so se zaradi spremembe načrta in omejitve pakta stabilnosti dela prekinili. »Da se je postopek premaknil z mrtvega tira, ima zaslugo deželni svetnik Diego Moretti, ki se mu zahvaljujem za pozornost,« je poudaril Vecchiet.

Če so zapleti s prostori za osnovnošolce rešeni, isto ne velja za otroške vrtce, ki imajo sedež v občini Ronke. »V doglednem času pa bo rešen tudi ta problem. Nov italijanski vrtec v Ulici Campi, ki bo lahko gostil šest sekcij in 180 otrok, bomo začeli graditi v kratkem. Spomladi prihodnjega leta bo zgrajen,« je zaključil Vecchiet. (Ale)

nico. Kaj in kako bomo videli sproti, ko se bomo posvetovali tudi z učnim osebjem,« je povedala Klanjščkova. Dvorišče, ki novo šolo povezuje s stavbo šole Brumati, je že uporabno, naknadno pa ga bodo bolje uredili. Občina si je že priskrbelo tudi novo opremo - klopi, stole, omare, table, obošalnike ... -, ki jih bo šolsko osebje v prihodnjih tednih razmestilo po učilnicah in drugih sobah.

Edini prostor, ki še ni opremljen, je kuhinja. »Skušali jo bomo dokončati v čim krajšem času. Dokler ne bo urejena, bodo kosila, tako kot doslej, pripravljali v vrtcu. Jedilnica, kjer je na voljo 140 mest, pa je že uporabna,« je povedal Vecchiet. »Podaljšano bivanje se bo začelo z drugim tednom pouka. V prejšnjih letih so otroci jedli v dveh izmenah, v novi jedilnici pa bi otroci lahko kosili vsi skupaj. O tem se bomo pogovorili s podjetjem, ki upravlja menzo,« je povedal Bertinazzi.

»Nova šolska stavba rešuje problem prostorske stiske, s katerim smo se spopadali dolga leta. Vanjo bomo preselili dva prva, dva druga in dva tretja razreda; to pomeni, da bomo ob nekaterih učilnicah stavbe italijanske šole, kjer ostajata dva naša četrta razreda in peti razred, končno lahko izpraznili prostore župnišča, ki smo jih zasedali štiri šolska leta. Župniku smo za go-

stoljubnost zelo hvaležni,« je dejala Klanjščkova, ki se za vložen trud zahvaljuje tudi učnemu in pomožnemu osebju: »Naši otroci so štiri leta vsak dan in ob vsakem vremenu hodili iz župnišča v šolo, kjer so imeli kosilo, in nazaj. Ker ni bilo dovolj velike jedilnice, so jedli na hodniku, osebje pa je s pomikanjem opreme imelo kar nekaj dela. Stvar je bila iz organizacijskega vidika vse prej kot enostavna, kljub temu pa so vsi pokazali veliko požrtvovalnost.«

Novih prostorov se veseli tudi romjansko Združenje staršev, ki ga je med včerajšnjim ogledom šolske stavbe zastopal Mario Minetto. »Zelo smo zadovoljni. Zadnja leta so minila v znamenju sestan- kov in tudi nevšečnosti, saj se je bilo treba spopasti z marsikatero težavo. Nova šola ni samo lepa, ampak tudi prostorna. Našim otrokom bodo ob učilnicah, kjer bo potekal "klasičen" pouk, na voljo tudi sobe za dodatne dejavnosti, ki so že v prejšnjih letih bogatile didaktično ponudbo in ki jih bo zdaj mogoče še bolj razvijati,« je dejal Minetto.

Novo šolsko stavbo nameravajo pred začetkom šolskega leta predstaviti tudi javnosti. Dan odprtih vrat z gosti in nagovori naj bi potekal v soboto, 12. septembra.

Aleksija Ambrosi

RONKE - Intermodalni pol lščejo načrtovalca in izvajalca del

Podjetja bodo morala ponudbe vložiti v roku 60 dni

Družba Aeroporto FVG je začela postopek za izbiro izvajalca del, ki mu bo zaupala izgradnjo intermodalnega pola v Ronkah. Včeraj je k predstavitvi finančne ponudbe za izdelavo načrta in gradbenih del povabila podjetja, ki so bila pred časom izbrana med zainteresirani za sodelovanje na dražbi. Ta postopek bo privedel do imenovanja izvajalca del, in sicer na podlagi najbolj ugodne finančne ponudbe.

Podjetja bodo morala vložiti svoje ponudbe z dokončnim načrtom infrastrukture v roku 60 dni. Podjetje, ki bo predstavilo najbolj ugodno ponudbo, bo po koncu dražbe moralo v roku 45 dni pripraviti izvršni načrt za izvedbo prvega sklopa del, ki je v celoti financiran. Za dela bo izvajalec imel na voljo 428 dni, investicija je vredna 12,7 milijona evrov. »Upamo, da podjetja ne bodo predstavila le tehnično primernih rešitev, ampak da bodo predlogi imeli tudi arhitektonsko vrednost,« je povedal predsednik družbe Aeroporto FVG Antonio Marano. (Ale)

GORICA - Glasbena šola zahteva preklic razpisa za palačo De Grazia

Že napovedujejo priziv

»V razpisu vsaj šestnajst nepravilnosti, po naši oceni je nezakonit - Akademija je mestni upravi deveta briga«

Razpis, na podlagi katerega bo občina Gorica oddala v brezplačno uporabo palačo De Grazia v Ulici Oberdan, je razburil vodstvo Goriške glasbene akademije »Città di Gorizia« - naslednice propadle Goriške glasbene fundacije -, ki je do 31. julija delovala v omenjeni stavbi.

»Odločitev občinske uprave nas je presenetila. Ne razumemo, zakaj je občina objavila razpis za petletno koncesijo palače, ko bi jo lahko spet ponudila v brezplačno uporabo Goriški glasbeni akademiji. To možnost med drugim predvideva 32. člen zakona 383/2000. Glasbena šola je Romolijevi upravi očitno deveta briga,« pravi predsednica akademije Gabriella Bon. »Po dolgih letih smo glasbeno šolo znova spravili na zeleno vejo, saj smo poslovno leto sklenili z 9.000 evri do-

bička. Lani smo imeli 70 gojencev in štirinajst profesorjev, poslovali pa smo brez občinske pomoči z izjemo 2.000 evrov, ki so nam jih namenili za božič, in dvakratne brezplačne uporabe gledališča Verdi. Župan pa nas ni še sprejel, da bi mu predstavili dosežke akademije. Vse stroške za upravljanje palače De Grazia smo krili sami. Odštevali smo do 1.500 evrov mesečno za dobavo električne energije, občina pa sedaj terjata dodatnih 1.500 evrov za odvoz odpadkov,« navaja predsednica in se sprašuje, kdo se bo sploh na razpis prijavil.

»Razpis, katerega rok zapade 21. avgusta, smo temeljito analizirali s pomočjo odvetnice. V njem je vsaj šestnajst nepravilnosti, tako da je po naši oceni nezakonit. Čudimo se, da se lahko prijavijo društva za socialno promocijo, ki so le štiri

ri mesece vpisane v deželni seznam tovrstnih združenj. Poleg tega morajo imeti redno zaposlene osebe, kar je pri društvih za socialno promocijo večinoma utopija. Mar želi občina spremeniti namembnost palače in jo izročiti bolj "komercialnim" društvom? Naše prepričanje je, da v stavbo sodi glasbena šola, ki mora gojence vzgajati in skrbeti za njihovo kulturno rast,« poudarja Gabriella Bon in pojasnjuje, da je palača v vse prej kot optimalnem stanju, novi upravitelj pa bo moral skrbeti za vse - tudi za kritje treh zavarovanj -, toda od občine ne bo prejel niti evra. »Mestni upravi svetujemo, naj razpis umakne. Nanj se ne bomo prijavili, če pa bo kdo na njem zmagal, bomo vložili priziv na deželno upravno sodišče,« že napoveduje Gabriella Bon. (av)

ŠEMPETER PRI GORICI - Gradnja poteka po načrtih

Urgentni center ima fasado

Novi urgentni center ob bolnišnici bo dvonadstropen s skoraj tisoč kvadratnimi metri površin

FOTO K.M.

Gradnja šempetrskega urgentnega centra poteka po načrtih. »Trenutno se izvaja montaža opreme iz stropa in tehnične opreme, temu sledijo še finalna dela,« je za Primorski dnevnik pojasnila v.d. direktorice šempetrske bolnišnice, Nataša Fikfak. Dela naj bi bila končana v roku, se pravi do konca oktobra.

V sklopu gradbenih del je bilo treba porušiti star povezovalni hodnik, ki ni bil izoliran, z naklonom - kar je pomenilo težave pri transportu bolnikov -, pokrit pa s salonitnimi ploščami. Povezava med bolnišnično stavbo in urgentnim centrom bo po novem potekala skozi slednjega, pol etaže razlike bodo premostili z dvigalom in stopnicami. »Težave se rešujejo sprotno, tudi povezava s staro stavbo se ustrezno rešuje,« zagotavlja Fikfakova.

Urgentni center, ki so ga gradbinci že odeli v rdečo fasado, bo dvonadstropen s skoraj tisoč kvadratnimi metri površin. V spodnjem delu bosta skladnice in kuhinja, v glavni etaži pa bo urgencia. Gre za prvo gradnjo v sklopu bolnišnice po štiridesetih letih. Glavna stavba bolnišnice je bila namreč zgrajena v sedemdesetih letih minulega stoletja.

Gradnja urgentnega centra je velikega pomena za vso regijo, v novi objekt se bo predvidoma konec leta preselila tudi novogoriška urgencia, ki sedaj deluje v prostorih zdravstvenega doma in urgencia iz bolnišnice.

Na račun gradbišča ob šempetrski bolnišnici pa so se še povečale že tako kronične težave s parkiranjem v okolici zgradbe. Kot pojasnjuje Fikfakova, so težave s parkirišči delno odpravili z dovo-

ljenjem parkiranja na zelenicah, ki so trenutno ustrezno označena kot pomožna parkirišča.

Eden poglavitnih razlogov, da morajo biti gradbena dela končana v roku, je predvsem ta, da mora biti, tako kot vsi drugi urgentni centri v državi, tudi šempetrski urgentni center do konca oktobra zgrajen, novembra naj bi vanj nameščali opremo, v začetku decembra mora začeti z delovanjem. Sicer bo ogrožen evropski denar - iz kohezijskih sredstev so zanj namenjeni trije milijoni evrov, medtem ko bolnišnica prispeva preostala dva milijona od skupne petmilijonske vrednosti. Da ne bi zamudili katerega od točno določenih rokov, so na razpisu izbrani gradbinci in vodstvo bolnišnice rok za tehnični pregled objekta postavili že v konec septembra. (km)

Športni park gradijo s polno paro

Gradbišče športnega parka v neposredni bližini bolnišnice

FOTO K.M.

V Šempetru gradbeni stroji ne brnijo le ob bolnišnici, kjer nastaja urgentni center, ampak tudi v njeni neposredni bližini ob izhodišču kolesarske poti, ki vodi do Nove Gorice. Tam nastaja prva faza dolgo pričakovanega športnega parka, ki naj bi bil zgrajen do konca septembra.

V okviru prve faze bosta na 3.000 kv. metrih zgrajena kolesarski poligon za 4cross - gre za eno izmed štirih disciplin v gorskem kolesarstvu - ter igrišče za mali nogomet z umetno travo na 800 kv. metrih. V bodoče pa je na istem območju predvidena še izgradnja večnamenskega spremljevalnega objekta, dveh igrišč za odbojko na mivki, manjši skate park, vadbene površine za ulično vadbo in teniška igrišča. V sklopu športnega parka bo ne-

koč še za otroško igrišče ter fitnes v naravi, predvidena je ureditev kolesarske in povezovalne pešopti ter tekaške steze. Celotno območje bo zasajeno z drevjem in grmovnicami. Kdaj se bo uresničila celotna zasnova športnega parka, še ni znano, precejšnjo vlogo pri tem igrajo finančna sredstva in interes športnih društev, ki bi objekte prevzela v upravljanje.

Vrednost pogodbeno dogovorjenih storitev za prvo fazo projekta znaša 118.000 evrov. V to vsoto je vključena izgradnja poligona brez startne rampe, razsvetljave in ograj. Razsvetljava ni predvidena tudi pri nogometnem igrišču, kljub temu bosta obe površini uporabni, zatrjujejo na občini. Poleg omenjenega bo v okviru prve faze zgrajene še nekaj osnovne infrastrukture. (km)

PEVMA - Šilec

V soboto k privezu

Pripravlja se 30. Soška regata

Bliža se jubilejna 30. Soška regata, ki bo na sporedu prvo nedeljo v septembru. Zaradi pripravnosti in letošnjega lepega vremena je čez poletje že doslej bilo ob privezu v parku pod Pevmo bolj živahno kot lani.

Kajak klub Šilec vabi člane, prijatelje in novince k privezu na veslaško popoldne v soboto, 12. avgusta, od 14. ure dalje.

Lekarne

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
MARZINI, Korzo Italia 89, tel. 0481-531443.

DEŽURNA LEKARNA V FARI
BACCCHETTI, Ul. Dante 58, tel. 0481-888069.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
CENTRALE, Trg Republike 16, tel. 0481-410341.

DEŽURNA LEKARNA V KRMINU
LUZZI DAVERIO, Ul. Matteotti 13, tel. 0481-60170.

DEŽURNA LEKARNA V KRAJU SAN PIER
VISINTIN, Ul. Matteotti 31, tel. 0481-70135.

Koncerti

V MOŠU: v palači Codelli bo potekalo 25. srečanje glasbenih večerov s pričetkom ob 21. uri. 22. avgusta koncert »Un bacio a mezzanotte«; 23. avgusta nastop mladih violinistov in pianistov; 29. avgusta koncert »Il violino e l'orchestra«; 30. avgusta koncert »Magia del pianoforte«, po Chopinu in Skrijabinu. Več informacij po tel. 335-5382536 ali www.codelli.it.

Razstave

V GORICI: v Pokrajinskih muzejih v palači Attems Petzenstein na Kornu je na ogled razstava z naslovom »Giovanni Zangrando (1876-1941). Atelje in učenci«; do 20. septembra od srede do nedelje 10.00 - 17.00, ob četrtek 10.00-17.00. Danes, 20. avgusta, ob 18.00 bo vodeni ogled razstave. Za ostale informacije po tel. 0481-547541 ali musei@provincia.gorizia.it.

V GORICI: v galeriji Kosič v Raštelu 5/7 je na ogled razstava »Vojna je uničila vse... Pevma, Oslavje, Štmaver, Solkan 1915-1918«; do 22. avgusta 9.00-12.30, 15.30-19.30.

Gledališče

GLEDALIŠČE NA KONTRADI: gledališko društvo Kontrada Kanal vabi na ogled komedij s pričetkom ob 20. uri: 21. avgusta »Bumbar« nastopa gledališče 2B iz Bohinjske Bistrice; 22. avgusta »Oblast« v priredbi KD Domovina Osp; 23. avgusta »Gugalnik« gledališče skupine Globočak Kambreško; več informacij po tel. 00386-53981213, tic.kanal@iol.net.

Šolske vesti

AKŠD VIPAVA v sodelovanju z ZŠŠD-Ijem organizira poletni kotalkarski kamp na Peči (Sovodnje) za otroke osnovne šole in vrtca od 31. avgusta do 4. septembra in od 7. do 11. septembra od 8. do 13. ure; informacije in vpisovanje po tel. 333-9353134 (Elena).

»SKUPAJ Z'GUD'MO« (ZAIGRAJMO): poletni godbeniški kamp bo potekal na sedežu GD Nabrežina od 24. do 28. avgusta. Namenjen je otrokom in mladim od 8. leta dalje. Potrebno je osnovno znanje igranja inštrumenta, značilnega za pihalni orkester (pihala, trobila, tolkala); informacije Luciano Gergolet (tel. 334-9310000) in orkestri/godbe iz Nabrežine, Ricmanj, Proseka, Brega, Doberdoba in Trebč.

Izleti

PD VRH SV. MIHAELA prireja tradicionalni celodnevni izlet po slovenskih poteh. Potekal bo v torek, 25. avgusta, ko se bodo z avtobusom odpravili na Notranjsko. Ogledali si bodo Jezerski hram - Muzej Cerkniškega jezera, grad Snežnik in Grahovo. Odhod bo ob 7.20 z Vrha; informacije na tel. 333-1706760 (Nerina).

POHOD OD REZIJE DO TRSTA v sklopu Slofesta bodo od 16. do 20. septembra priredili ZSKD, SPD, SPDG in PD Benečije. Potekal bo v petih etapah: Rezija (Solbica) - Brezje (16.9.); Brezje - Špeter (17.9.); Špeter - Števerjan (18.9.); Števerjan - Mavhinje (19.9.) in Mavhinje - Trst (Borznj trg) (20.9.). Traso bo mogoče prehoditi v celoti ali po odsekih. Informacije in prijave po tel. 0481-884226 (Silvan Pittoli).

UPOKOJENCI DOBERDOB organizirajo v soboto, 3. oktobra, enodnevni avtobusni izlet »Potepanje po Prlekiji in Prekmurju«. Informacije in vpisovanje do 10. septembra v trgovini pri Mili (tel. 0481-78398), v gostilni Peric (0481-78000), pri Milošu (tel. 380-4203829).

ZDRUŽENJE PROSTOVOLJNIH KRVODAJALCEV IZ SOVODENJ organizira izlet »Ptuj in lepote vinske dežele« v nedeljo 20. septembra; vpisovanje in informacije po tel. 340-3423087 (Paolo).

POHOD V SPOMIN NA PRENOS RANJENCEV - prireditev bo potekala kot vsako leto zadnjo soboto v avgustu, 29. t.m. od Želina do Vojskega. Zbirališče pri Rdeči hiši ob 5.00. Prevoz z lastnimi sredstvi.

Kino

DANES V GORICI
KINEMAX Dvorana 1: 17.20 - 19.50 - 22.15 »Mission Impossible - Rogue Nation«.
Dvorana 2: 16.30 - 18.30 »Pixels«; 21.00 »Mission Impossible - Rogue Nation«.

Dvorana 3: 17.45 - 20.00 - 22.00 »Ex machina«.

DANES V TRŽIČU

KINEMAX Dvorana 1: 17.00 - 19.50 - 22.15 »Mission Impossible - Rogue Nation«.

Dvorana 2: 17.40 - 20.00 - 22.15 »Ant-Man«.

Dvorana 3: 17.20 - 19.30 »The Gallows - l'esecuzione«; 21.15 »Mission Impossible - Rogue Nation«.

Dvorana 4: 18.15 - 20.30 - 22.10 »Breaking Dance«.

Dvorana 5: 18.00 - 20.00 »Come ti rovino le vacanze«; 22.00 »The Gallows - l'esecuzione«.

Obvestila

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ vabi ljubitelje gledališča, naj se za novo sezono pridružijo dramskemu odseku. Mešani pevski zbor Štandrež vabi nove pevce v svoje vrste. Informacije po tel. 0481-328666 (Božo) in tel. 347-9748705 (Vanja).

JUS VRH sporoča, da se lahko prebivalci Vrha včlanijo v organizacijo s pisno prošnjo, ki jo lahko naslovijo na Jus Vrh (Devetaki 26, 34070 Sovodnje ob Soči - GO), ali pa pustijo v poštnem nabiralniku ŠKC Danica.

V NARAVNEM REZERVATU OTOKA CONA prireajo zeleni teden za otroke od 7. leta starosti od 24. do 28. avgusta in od 31. avgusta do 4. septembra; informacije po tel. 333-4056800 ali na inforogos@gmail.com.

OBČINA SOVODNJE OB SOČI obvešča, da bo anagrafski urad zaprt od 24. do 28. avgusta. Zajamčeni so nujni akti (smrti, rojstva). Za informacije in predložitev prošenj za osebne dokumente in potrdila je vsakakor na voljo vložništvo ob uradnih urah.

Mali oglasi

DIPLOMIRANA iz biologije nudi lekcije iz matematike, biologije, naravoslovja in fizike dijakom nižje in višjih šol; tel. 346-9712707.

Pogrebi

DANES V GORICI: 11.00, Renata Rebelli vd. Santagada v cerkvi Sv. Justa in na glavnem pokopališču.

DANES V SOVODNJAH: 9.00, Branko Ferfolja obred v cerkvi in na pokopališču.

DANES V MORARU: 11.00, Licia Turus (iz doma za starejše občane v kraju Aiello del Friuli ob 10.30) v cerkvi Sv. Andreja in na pokopališču.

DANES V ROMANSU: 11.30, Noemi - Luigia Bolzan vd. Vitale obred v cerkvi, sledila bo upepelitev.

DANES V MARJANU: 14.30, Viliana Cividin vd. Viola (iz goriške splošne bolnišnice) v cerkvi in na pokopališču.

DANES V RONKAH: 10.30, Sandrin Elda vd. Marussi (iz tržiške bolnišnice) v cerkvi Sv. Lovrenca, sledila bo upepelitev.

DANES V TRŽIČU: 9.30, Arpalice Micheluz vd. Pasiani blagoslov v bolnišnici, sledila bo upepelitev.

JUTRI V GORICI: 9.00, Anton Komic (iz kapele glavnega pokopališča ob 8.50) v cerkvi pri sv. Ani.

Branko Ferfolja 'Moko' je zaključil svoje prvenstvo.
Pri

AŠD Sovodnje

ga bomo ohranili v trajnem in hvaležnem spominu.

Svojcem izrekamo občuteno sožalje.

GLOSA

V britanskih arhivih do novih spoznanj

JOŽE PIRJEVEC

Na dan pred svojim odhodom sem v britanskih arhivih naletel na gradivo, ki ga velja predstaviti. Raziskoval sem fond, ki nosi siglo HS in hrani dokumente o delovanju organizacije Special Operations Executive med drugo svetovno vojno. Kaj je bila ta organizacija, znana pod siglo S.O.E.? Ustanovil jo je Winston Churchill leta 1939 z namenom, da bi v deželah, ki so jih zasedle enote Osi, povzročil »požar«, organiziral sabotažno dejavnost, v kateri naj bi s pomočjo Britancev sodelovali domači uporniki. V naslednjih letih je S.O.E., ki je imela dve središči, v Londonu in v Kairu, razvila nad vse živahno dejavnost od Norveške do Srednjega vzhoda, pri čemer se je osredotočila predvsem na sredozemske države: Francijo, Italijo, Jugoslavijo in Grčijo. Kar zadeva Jugoslavijo, je treba reči, da so bili njeni agenti v njej aktivni od začetka vojne septembra 1939 in da so že v tistem času navezali tesne stike s Tigrovc, ki so jih angažirali v boju proti fašistični Italiji in nacistični Nemčiji. Do sedaj sem mislil, da je bilo to sodelovanje bolj obrobne pomena, gradivo, ki sem ga dobil prejšnjo soboto, pa me prepričuje, da je šlo za aktivnost širšega zamaha, ki se je zavlekla vse do napada Osi na Jugoslavijo 6. aprila 1941. V tem smislu je sveženj dokumentov, ki je naslovljen »Pregled globalnega delovanja«, nadvse zgovoren. V njem je najti povzetek poročila glavnega agenta S.O.E. v Beogradu polkovnika Toma Mastersona, v katerem je govor o sodelovanju z uporniško skupino liberalnega kova, ki sta jo vodila dr. Ivan Marija Čok in prof. Ivan Rudolf. »Čeprav ta skupina ni predstavljala širokega dela slovenskega javnega mnenja,« poroča Masterson, »je bila odlično organizirana, kar zadeva ilegalno delovanje, in je vključevala Slovence

tako v Avstriji kot v Istri (tako so Britanci pogosto imenovali Julijsko krajino). Opravila je občasna vredna delo drobne sabotaže in distribucije propagande v Avstriji in v Italiji in je bila pripravljena v primeru nemške okupacije Jugoslavije nadaljevati s sabotažo, s širokopoteznim rušenjem (strateških objektov) in celo z gverilskim bojem. Poleg tega je bila S.O.E. v stiku tudi z Brankovo organizacijo slovenskih iredentistov, v kateri je bilo tudi nekaj čeških beguncev, in je bila zmožna sabotažnega in propagandnega dela. Branko je bil povezan s Čokovo skupino in je imel zveze z Madžarsko, Češko in Moravsko.

Moram priznati, da o Brankovi skupini še nisem slišal. Tudi si nisem predstavljal, da bi bila Čokova in Rudolfova skupina tako aktivna, kakor pričajo britanski dokumenti: Iz Aleksandrije v Egiptu so ji preko Soluna s pomočjo diplomatske pošte Britanci dobavljali eksploziv visoke učinkovitosti, ki je bil s pridom uporabljen. Samo od novembra 1940 in do srede februarja 1941 je sodelovala pri sabotaži 13.834 železniških vagonov, večinoma nemških, italijanskih, pa tudi madžarskih in bolgarskih. »Prvega marca 1941 in nato tudi 17. marca«, poroča Masterson, »je prišlo do požara v tržiški tovarni hidroplanov, čeprav v obeh primerih ni bilo večje škode. Tretjega marca je bil uničen vagon s tovorom za nemške podmornice, ki so jih gradili v Pulju, pri čemer je bilo delo ohromljeno za tri mesece. Osemnajstega marca je bil podtaknjen velik požar v skladišču v Št. Petru na Krasu, vozlišču železnice Ljubljana-Reka. Poleg tega so bila izvedena stalna sabotažna dejanja v tovarni torped na Reki, kar je imelo za posledico, da so bili stroji od časa do časa ustavljeni.«

Slovenci pa se niso omejevali na tak

način boja proti nacifašizmu, temveč so nudili Britancem tudi usluge za infiltracijo njihovih agentov v Italijo – v Milano so imeli oporno točko – in s pripravami na odporiško gibanje proti silam Osi v sami Jugoslaviji, če bi jo slednje zasedle. Od začetka leta 1941 so bila v ta namen organizirana skrivališča za eksploziv v Postojni, na Reki in celo v Rimu. Najbolj pa me je presenetilo poročilo, ki govori o pripravah na puč proti vladi Cvetković-Maček. Ta je namreč marca 1941 nameravala podpisati zavezniško pogodbo s silami Osi. Britanci, ki so se tedaj še edini uspešno zoperstavljali nacifašizmu, so napeli vse sile, da bi to preprečili. Stopili so v stik s srbskimi opozicijskimi politikami in oficirji. Splošno je znano, da je 27. marca prišlo do vojaškega udara, ki je strmoglavil vlado Cvetković-Maček in povzročil 6. aprila Hitlerjev maščevalni napad na Jugoslavijo. Nisem pa vedel, da so imeli v zaroti prste vmes tudi Slovenci. Ljudje iz Čokove, Rudolfove ali Brankove skupine?

V drugem svežnju dokumentov, je še nekaj zanimivih podatkov. S.O.E. je šela na primer med svoje pomembne sodelavce tudi Alberta Rejca in Danila Zelena, pri čemer je prvi imel psevdonim »Bertie« in drugi »Blondie«. Če pravilno tolmačim spisek njenih agentov, pa sta bila med njimi od Slovencev samo Čok s kodno oznako A/H 14, in Stanislav Rapotec – A/H 69.

Skratka, omenjeni dokumenti potrjujejo tezo, ki jo je že leta 1945 postavil znameniti britanski zgodovinar A.J.P. Taylor, da smo bili Slovenci na začetku vojne edini, ki smo se organizirano borili proti nacifašizmu na strani Velike Britanije v trenutku njene največje osamljenosti. Gre za poglavje naše zgodovine, ki ga moramo še poglobiti.

ALI ZAHOD DOVOLJ SPOŠTUJE RUSIJO?

Mitja Lovriha

5/6

Nekdanji državni sekretar ZDA James Baker je zadnjemu sovjetskemu predsedniku Gorbačovu obljubil, da se ZDA ne bodo nikoli vojaško širile vzhodno od Nemčije (Ferraresi 2014, 1). Rusi ne bi prenesli ameriške prisotnosti na ozemlju, ki je že od Napoleonovega časa za Moskvo nekašen obrambni pas. Konec koncev ruska reakcija sledi načelom Monroejeve doktrine, na podlagi katere ZDA štejejo za agresijo vsako vojaško prisotnost druge velesile na ameriški celini, ki ni zaveznik ZDA. Deset let po padcu berlinskega zidu se je atlantsko zavezništvo razširilo na vzhod, prej na Češko republiko, Madžarsko in Poljsko, nato na Bolgarijo, Estonijo, Litvo, Latvijo, Romunijo, Slovaško in Slovenijo. Že takrat je poznavalec razmer med hladno vojno George Kennan opozoril, da je bila širitev atlantske zveze proti vzhodu napaka, saj ni bilo razlogov za tako početje, kjer ni nihče ogrožal nekoga drugega. Leta 2002 sta tudi Ukrajina in Gruzija pristopili k predhodni fazi za priključitev k zvezi Nato. Po mnenju predstavika t.i. ameriške realistične struje Johna Mearsheimerja (Ferraresi 2014, 2) je današnja situacija v Ukrajini posledica kratkovidne liberalne ideologije (ali liberalizma, kar je mogoče za ZDA bolj pravilen izraz)3, ki je dosegla višek, ko je ZDA predsedoval Clinton. Liberalni pogled na mednarodno politiko predvideva, da so demokratične institucije Amerike in zahodne Evrope prednostne, če že ne edine, ki lahko zasledujejo mir in blaginjo. Clintonovi policy-makerji so menili, da bo tak pristop deloval tudi v Rusiji, saj je bil že preizkušen na Zahodu. V njihov namen so bili prepričani, iskreno so želeli razširiti njihova prepričanja na ruske razmere. Njihova glavna napaka je bila, da so bili v promocijo njihovih geopolitičnih teorij tako prepričani, da niso bili zmožni razumeti, da lahko druge države razmišljajo v nekoliko drugačnih okvirih. Rusija še zlasti s prihodom Putina na oblast je v glavnem zvesta realistični geopolitični doktrini. Realizem v mednarodni politiki predpostavlja, da sta državni interes in državna varnost pomembnejša od ideologije ter od moralnih in družbenih problematik. Liberalci smatrajo, da njihov model razlaga svet na bolj natančen način, oenjujejo ga kot edini pravilni model, ki ga v tem trenutku ima na razpolago človeška družba. Vse ostalo spada na smetišče zgodovine, je preteklost, ki nima nikarkršnega dostojanstva. Prav zaradi teh predsodkov se zdi naravno, da Zahod pravi, da Putin živi v neki drugi dobi. Zahod enostavno ni bil zmožen razumeti drugega zornega kota. Nekdanji ameriški veleposlanik v Moskvi je na vse načine razlagal Kremlju, da ZDA nimajo agresivnih teženj, da namen zahodne prisotnosti na ruskih mejah je le promocija liberalne demokracije, pravic in blaginje. V to je bil prepričan, nikakor ni bil to prikrit projekt o kakšni prevladi. To je osrednji problem, saj tako trdno prepričanje onemogoča, da bi razumeli, da lahko nekdo drug razmišlja drugače. Posledica te oslepelosti je da se drugačnega vidi kot pošast, kot odpadek zgodovine. Ena stvar je kritična obravnava Putinove politike, do katere smo lahko celo neizprosni, druga stvar pa je nesprejemanje razumevanja Putinove logike (Ferraresi 2014).

Ameriški državni sekretar John Kerry je izjavil, da je doba Monroejeve doktrine končana. Kaj bi se denimo zgodilo, če bi se neka vojaška zveza s Kitajsko na čelu odločila, da bi vzpostavila vojaško oporišče v Mehiki? Verjetno bi ZDA to razumele kot agresijo, posredovale bi bolj trdo kot danes to počenja Rusija v Ukrajini.

Na svoji tradicionalni veliki tiskovni konferenci ob koncu leta je Putin poudaril, da Rusija želi razvijati normalne odnose z Zahodom, še zlasti v smeri varnosti in boja proti terorizmu. Zahod je obtožil, da je ustvaril nove delitve. Zahod gradi nov zid s širitvijo zveze Nato proti vzhodu. »Bila sta dva vala širitve Nata. Protiraketni ščit blizu naših meja, ali ni že to zid? Naši partnerji so se odločili, da so zmagovalci, da so imperij in da so drugi njihovi podložniki, ki jim morajo slediti,« je dejal Putin. Ne glede na to, kaj dela Rusija, vedno naleti na nasprotovanje Zahoda, je dodal Putin. »Vedno bodo skušali medveda dati v okove. Morda bi ga morali pustiti pri miru. Mi samo branimo svojo suverenost in neodvisnost,« je dejal. ZDA ustvarjajo grožnjo za Rusijo. Putin se je spraševal, kdo napada Zahod? Ali Rusija pomika vojsko proti ZDA, ali kdo pravzaprav hoče poslušati Rusijo? Rusija nikogar ne napada, ampak le štiti svoje interese.

Pri stališčih do Ukrajine je Putin poudaril, da je pravica na strani Rusije, ne Zahoda. Zahodni partnerji niso pravični, se motijo, je še dodal (RIA Novosti 2014).

Zaključek

Že v prvih letih po razpadu Sovjetske zveze je Zahod, kljub drugačnim obljubam širil svoj vpliv proti vzhodu, dokler ni prišel neposredno do samih ruskih meja. To je počenjal kljub jasno izraženemu nasprotovanju ruskih oblasti, ki so postale glasne še posebej, ko se je v Kremelj naselil Vladimir Putin.

Zahod pod odločujočim vodstvom ZDA sploh ni upošteval obljub, ki so jih ob padcu berlinskega zidu dajali razni njegovi predstavniki takratnim odhajajočim sovjetskim oblastnikom, češ da se Nato ne bo širila na vzhod preko Nemčije. Zahod je pod vplivom nam drugačnega ameriškega mišljenja podcenjeval ali celo spregledal nekatere zelo pomembne dejavnike. Po ameriškem prepričanju, da preteklost in zgodovina nista pomembni, je Zahod spregledal, da imajo Rusija in njej okoliške dežele skupne korenine. Te skupne korenine so še posebej poudarjene zaradi zgodovinsko skupne pravoslavne cerkve. V vseh deželah okoli Rusije že stoletja živi nezanimarjavo število Rusov, ki niso kar tako pripravljani, da bi se z ogromnim avtodomom po ameriško odselili v Mauško Rossijo4. Na zadnjem mestu, ne pa ker bi bilo najmanj pomembno, Zahod, in tu predvsem pod vplivom puritanskih načel, ni bil in ni še zmogel razumeti, da Rusija govori drugačen geopolitični jezik. ZDA so še vedno zmrežene, da prinašajo vsem deželam sveto geopozičarstvo, kako doseči na najbolj enostaven način uspeh in blaginjo. Analiza zgoraj navedenih dejavnikov potrjuje, da spadajo države vzhodne Evrope, ki so bile del Sovjetske zveze, v rusko sfero.

Ameriškim težnjam je nasleda Evropa, verjetno tudi s pomočjo nekaterih ZDA prenaklonjenih vlad držav bivšega Varšavskega pakta, ki so se hotele čim več Rusiji oddaljiti in s tem so nekritično sprejele v svoj objem ameriško božjo zapoved. Evropa bi morala na splošno zavzeti svoje jasno stališče, ki bi ga morala zgraditi izven vpliva ZDA, z upoštevanjem vseh dejavnikov, ki smo jih v naši nalogi opisali. Evropa bi morala voditi skupno in bolj samozavestno politiko.

Čeprav je ameriški državni sekretar John Kerry izjavil, da je doba Monroejeve doktrine končana, dvomimo, da ne bi prišlo do reakcije ZDA, če bi se neka vojaška zveza s Kitajsko ali Rusijo na čelu odločila, da bi vzpostavila vojaško oporišče ob ameriških mejah. Če bi bila naša pričakovanja utemljena, kar pomeni, da ZDA se ne bi ravnala po Kerryjevih izjavah, bi bila naša dolžnost (t.i. »civilizirane Evrope«), da ameriškim yankeem s filozofsko umirjenim pristopom svetujemo Konfucijev pasivni jin princip: ne delaj drugim, česar ne bi rad, da drugi delajo tebi.

se nadaljuje

PISMO UREDNIŠTVU

V čem je prava zasluga NOB

Dr. Jože Dežman se v svojem pismu, ki je bilo objavljeno v torek 18. t.m., pritožuje nad skromnim številom "okupatorskih izgub", ki so jih v bojih povzročili partizani. To je bilo verjetno tudi posledica tega, da so okupatorske oborožene sile lahko računale na pomoč številnih kvistinskih "slovenskih janičarjev", ki so jim v svoji zaobljubi zagotovili, da bodo... (citiram domobransko zaprisego) "pod poveljstvom vodje velike Nemčije, SS četami in policijo, proti banditom in komunizmu kakor tudi njegovim zaveznikom svoje dolžnosti vestno izpolnjevali"...in da "za ta boj bodo pripravljeni žrtvovati tudi svoje življenje".

Vendar zasluga partizanskega boja v Sloveniji ne stoji v tem, koliko sovražnikov (tujih in domačih) so ubili, temveč v tem, da so v ključnem trenutku imeli še dovolj moči, da so tuje okupacijske sile prisilili k umiku onkraj reke Soče. Če tega ne bi naredili, bi se Soča, Bovec, Kobarid, Ajdovščina, Postojna in Ilirska Bistrica, še danes, imenovala izključno Isonzo, Plezzo, Caporetto, Aidussina, Postumia in Villa del Nevoso,... in naši (primorski) otroci bi spoznavali, svoj materni jezik edinole pri katekizmu in na privatnih tečajih jezika.

Klavdij Cibic

JEZIK NA OBROBJU

Prejšnji teden sem končala z nenačrtovanimi prahovi, ki jih nisem prej nikdar slišala ali on njih celo brala. Ker so našim pisem množinske oblike zelo všeč, moram opozoriti na pomanjševalnico **prahec**, ki ima vsa tri števila, a se v našem govoru ni uveljavil. Namesto prahcev so v splošni rabi prašni delci.

Ker se tudi v italijanskem jeziku uporablja la polvere samo v ednini (glej De Mauro!), je slovenska množinska oblika "prevec prahov" še toliko bolj nenačrtovana. Kaže pa, da bomo pri njej vztrajali, našla sem jo namreč tudi nekaj dni pozneje.

Jezik je res čudna "stvar", enkrat napisana napaka takoj zaplodi in "skoti" mlade, ki se neverjetno hitro razmnožujejo. V nasprotno smer, od napak nazaj k pravilni obliki, pa stvari nikakor ne stečejo, kakor da bi pisem odpovedal spomin.

Slovenska posebnost, na katero smo zelo ponosni, je dvojina. Res je sicer, da je pred časom začela nekako pešati, potem pa so se nekateri pisci temu prli. **Posebno pri nas uporabljamo dvojino precej dosledno, tako da me včasih njena raba celo moti.**

Cela vrsta izjem je namreč, pri katerih je dvojina nepotrebna.

Upravičena je njena raba, ko gre za dva različna predmeta, manj pa, ko je govor o dveh pojmi, (npr.: Žalost in bolečina ga je zlomila) ali pa, ko gre za snovna imena (npr.: Na mizi je kruh in mleko. Grozdje in sadje letos ni drago.).

Namesto dvojsinske oblike samostalnika se zelo pogosto uporablja množinska pri tipičnih parih telesa (roke, noge, oči, ušesa, obrvi). Enako velja tudi za dva dela oblačila (rokavi, nogavice, rokavice) ali dve napravi (drsalke, uhani). Namesto para konj ali dva konja, bomo večkrat slišali, da je vpregel v voz konje, vole.

K takim množinskim oblikam moramo pristeti še dvojčke in starše. Velike

spremembe so v zadnjem času doživeli starši.

Nastali so iz posamostalnjeneja primernika starejši. Na enak način so se razvili starši v nemščini (die Eltern), medtem, ko so italijanski in genitorii roditelji.

V mojih prvih šolskih letih je veljal kot avtoriteta samo oče, zato je moral biti povsod njegov podpis. Pozneje je bilo na vsakem dokumentu napisano podpis enega od roditeljev. Roditelje smo začeli počasi opuščati, češ da so srbizem. Do danes se je ohranil samo šolski roditeljski sestanek, dokumente sta podpisovala oče ali mati, pogostejše eden od staršev. Starši so se uradno uporabljali samo v množinski obliki, starša sta veljala za pogovorno obliko, starš celo za žargonsko.

Pri tem je zanimivo, da Pleteršnik že pred več kot sto leti ni bil istih misli, v svojem slovarju je že zapisal edninsko obliko starš in dvojsinsko starša. Tidve obliki sta prišli v splošno rabo šele v zadnjih nekaj letih. Zelo široko in s številnimi zgledi v vseh treh številih je zabeležen v zadnji izdaji SSKJ (1.2014), medtem ko je v SP (1.2001) zapisano še podpis enega od staršev, dvojina starša pa ima oznako neknoj, pogovorno.

Slovenščina pa ima glede števila še eno posebnost, ki je pri nas nihče ne upošteva. Učitelj lahko reče: "Zdaj pa vzemita (vzemite) v roko pero." Kadar je jasno, da bo vsak učenec vzel v roko svoje pero, lahko torej namesto množinske oblike uporabimo edninsko.

Lelja Rehar Sancin

Delovne brigade

Zgodba moje generacije

1.

Sergij Lipovec

Delovne brigade. Kaj za vraga je to?

Danes nič, za mojo generacijo pa je bila to šola življenja, potovanja, svobode.

Moja generacija je tista, ki se je rodila med drugo svetovno vojno ali tik prej ali takoj po njej. Ni torej zavestno doživljala grozote vojne. Zavestno pa je doživljala elan in povojno navdušenje. Kljub ruševinam, revščini, pomanjkanju, tragiki smrti in bolezni, je generacija naših staršev v zanosu in ponosu svobode ustvarjala, gradila, se borila in vztrajala kakor med vojno viхро, vendar ne

več z orožjem v roki. V takem vzdušju smo odrasčali.

Takoj po vojni viхri so po celi Jugoslaviji, naši skupni domovini, organizirali delovne brigade. Mladinci so odhajali na delovne akcije, čistili ruševine, popravljali ceste, mostove, gradili nove cestne in železniške trase. Jugoslavija je bila ena od držav, ki je utrpela največ opustošenja. Na te delovne akcije so prihajali tudi mladinci iz drugih držav, tudi iz Italije. Seveda so bili v veliki večini levo usmerjeni mladinci in mladinke, organizirani od mladinskih federacij komunistične in socialistične stranke.

Delo na trasi

Mladinci slovenskega rodu v Italiji pa so bili še posebno motivirani, da so odhajali na take akcije. Politična bitka, komu bo pripadel Trst, je bila še v polnem teku. Vse je bilo odprto. V Trstu je ena nogometna ekipa (Triestina) nastopala in tekmovala v italijanski nogometni ligi, druga (Ponziana) pa je tekmovala v jugoslovanski nogometni ligi. Poleg nacionalnega elementa je tu igral tudi politični element – ena ekipa je tekmovala v meščanskem, kapitalističnem sistemu, druga v proletarskem, socialističnem sistemu. Ko se je začela vedno bolj bližati dejanska razdelitev neuresničenega STO, je organizacija delovnih akcij začela usihati, dokler ni v petdesetih letih skoraj popolnoma prenehala. Trst je dokončno pripadel Italiji. Za Slovence v Trstu je bil to hud udarec, vzrok za malodušje in tudi določeno mrtvilo. Koliko naših ljudi je takrat odšlo iz Trsta! V Ljubljano, Koper, v Avstralijo, na tisoče, in še marsikam. Koliko pa je prišlo drugih iz Istre! Predvojno obdobje, vojna vihra in povojno obdobje je neusmiljeno zarezalo v življensko tkivo Slovencev v Italiji, v vseh pogledih, tudi demografsko. Med petindvajsetim in petdesetim letom starosti je zijala velika generacijska vrzel.

Tu se začne zgodba moje generacije. Tiste generacije, ki je v drugi polovici petdesetih let iz pubertetnikov odrasčala v mladince. Mnogi od nas so že izkusili, kaj pomeni prostovoljna delovna akcija. Ne samo v vsakodnevnem delu v društvu ali na taborjenju, temveč tudi pri gradnji partizanskih spomenikov, športnih igrišč, novih dijaških domov. Vendar so to bile delovne akcije doma, v kraju samem. Spal in jedel si doma. Na delovno akcijo si šel za kako uro ali dan. Čisto drugače je izgledalo, da greš daleč od doma, v Slovenijo ali v Srbijo za kak teden ali dva. To je bilo mnogo bolj zanimivo in vabljivo.

Po večletnem premoru smo torej v začetku šestdesetih let odrinili v delovno brigado mladinci in mladinke iz Trsta in Gorice. To je bila takrat naravna posledica prebujanja, angažiranja, organiziranja v okviru nastale Mladinske iniciative, organizacije, ki je zaobjemala mladince iz celotnega območja Slovencev v Italiji.

Naša skupina je bila vključena v ljubljansko delovno brigado. Z vlakom na dolgo pot v južno Srbijo. Graditi cesto bratstva in enotnosti. Že dolga pot z vlakom je bila dogodivščina.

Vagoni niso imeli kupejev. Celotni vagon je bil en sam prostor. Za mlade skupine je bilo to še le veselje, ne pa nevšečnost. Saj si skupaj klepetal, pel, pil, jedel. No, pri spanju, počivanju, je bilo malo manj prijetno, saj smo bili zelo na tesnem. Pa si pomagaš z iznajdljivostjo. Nahrbtnike daš med sedeže in tako pridobiš dve ležišči. Še najbolje sva jo odnesla s Frankotom. Prtljažniki nad sedeži so bili tudi leseni. Malo oblačil, da si omehčaš desko in hopla, si visoko v zraku, nad drugimi. Seveda sva takoj imela posnemalce, provizije za patent pa nobene.

Ko prispemo v Lanište, nas porazdelijo v dolge spalne barake z dolgo vrsto postelj in ravno tako dolgo vrsto brigadirjev. V celotnem brigadirskem naselju naj nas bi bilo kakih tisoč. Prvi dnevi so potekali tako, da smo se privadili, oziroma preživeli začetne šoke. Vstajanje ob nemogoči jutranji uri. Zajtrk, umivanje, odhod na delovišče. Od šeste do dvanajste delo na trasi. Nato povratek v barake. Kosilo. Počitek ob največji sončni pripeki. Popoldne čas za športno dejavnost, kulturo, zabavo, pohajanje. Večerja. Zvečer padeš spat kot snop.

Zajtrk je bil kar znosen. Prvo kosilo obupno. Ko si dobil v menażko tisto gmoto nekašnega riža, paprike, paradižnika in kosa svinjine, si lahko zapil vilice v to gmoto in dvignil vse skupaj. Na vilici je pač bil kos kože, kdaj tudi ščetine, če si imel srečo vmes kak prekuhan kos mesa. Prvi dan nisem mogel jesti. Po dveh dnevih krampa in lopate pa mi je kosilo šlo neverjetno v slast.

To te tudi zbistri, da takoj ugotoviš, katera je najbolj pomembna institucija v brigadi – ekonom in seveda njegova shramba z vsemi konzervami in ostalim bogastvom. Ta funkcija je kakor maresciallo v italijanski vojski. Svet je v osnovnih zadevah prav povsod enak.

Udeleženci brigade

Se nadaljuje

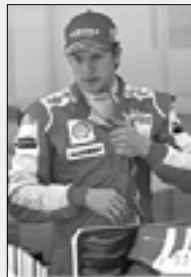

Šport

Ulica dei Montecchi 6
tel. 040 7786350
faks 040 7786339
sport@primorski.eu

Primorski
dnevnik

Räikkönen še za Ferrari

RIM - Morda nepričakovano se je uprava Ferrarija pred nedeljsko VN Belgije odločila, da potrdi Finca Kimija Räikkönena tudi za prihodnjo sezono. Še pred nekaj tedni je kazalo, da ima Finec štete ure v italijanskem moštvu. V »padocku« so kot naslednike že omenjali Bottasa, Hulkenberga in Buttona. A je res, da se je Finec na zandji VN Madžarske boril kot lev in dokazal, da ne želi prekiniti sodelovanja z moštvo, v katerem je sicer dejansko šele drugi voznik.

Coe boljši od Bubke

PEKING - Britanec Sebastian Coe je novi predsednik Mednarodne atletske zveze. Na kongresu v Pekingu si je 58-letni Coe, leta 2012 tudi predsednik organizacijskega komiteja Ol v Londonu, v glasovanju gladko premagal, prav tako nekdanjega atleta, Ukrajinca Sergeja Bubke. Coe je prejel 115 glasov, 51-letni Bubka, šestkratni svetovni prvak in olimpijski prvak v skoku s palico, pa 92. Coe bo tako laaf prevzel iz rok 82-letnega Senegalca Lamina Diacka, ki s položaja sestopa po kar 16 letih na čelu.

Sandro ja, Drexler ne

TURIN - Juventus je najel levega bočnega branilca, 24-letnega Brazilca Alexaandra, ki je doslej igral za Porto. Toda generalni direktor Marotta je hkrati sporočil, da so se odpovedali Draxlerju, ker zanj zahteva nemški Schalke preveč denarja. Do konca prestopnega roka bodo vsekakor najeli še enega igralca. Napoli pa je angleškemu Leicester Cityju odstopil švicarskega reprezentanta Gökhana Inlerja.

VATERPOLO - Tržačani moštva Pallanuoto Trieste začeli priprave za nastop v A1-ligi

V dvakrat »hitrejši« ligi

»Igrati bo treba dvakrat hitreje kot v A2-ligi. In hitro se bo treba privaditi na ta ritim, ki ga v naši ekipi malokdo pozna.«

Trener tržaških vaterpolistov moštva Pallanuoto Trieste Stefano Piccardo ne skriva težav, s katerimi se bo treba, po lanskem napredovanju, spopasti v najvišji italijanski ligi, ki je tudi ena najmočnejših na svetu. Do začetka prvenstva je le poldrugi mesec, prvi krog bo 26. septembra, zato so včeraj že začeli s pripravami. Nekaj dni bodo vadili v kopališču Ausonia, nato jih čakajo intenzivne priprave v bazenih Bianchi in pri sv.Ivanu.

Največjo novost predstavlja Hrvat Marko Elez, ki je še pred štirimi meseci za reško Primorje igral v finalu lige prvakov. Ocenjujejo, da je to za ekipo velika (in prepotrebna) pridobitev: zaradi tehničnega znanja, izkušenj in karizme. Jedro ekipe ostaja sicer nespremenjeno. Oba vratarja Egon Jurišić in rezerva Giovanni Vannella, kapetan Aaron Giorgi, masivni Boris Popović, izbrani strelec Ray Petronio, Vicente Henriques Berlanga, Jacopo Giacomini, Filippo Ferreccio, Danjel Podgornik, Elia Spadoni in mladi Amel Turkovic. Kasneje se bosta ekipi pridružila Michele Mezzarobba, ki trenira z reprezentanco do 15 let, in novinec Niccolò Rocchi. Brazilski reprezentant Grummy Gustavo Guimaraes še nastopa v brazilski ligi in bo za tržaško moštvo lahko igral šele od 2. prvenstvenega kroga dalje. Tudi njegov doprinos bo še kako potreben, saj bo konkurenca izjemno močna, kljub temu pa so v trstu prepričani, da se lahko obdržijo v ligi.

V soboto bo v Ausonii srečanje igralcev z navijači. Začetek ob 18. uri.

NAJDI NAS NA FACEBOOKU
primorski_sport

Že porabili 820 milijonov

LONDON - Čeprav manjka do konca prestopnega roka še dvanajst dni, je dvajset klubov angleške premier league za nakupe igralcev že porabilo 820 milijonov evrov, kar se že približuje lanskemu rekordu, ki ga bodo morda presegli. Povedati pa je treba, da liga samo od prodaje televizijskih pravic za služi poldrugo milijardo, v prihodnji sezoni pa načrtujejo 2,3 milijarde iztržka.

Nevarni Hrvati

KAUNAS - Hrvaška košarkarska reprezentanca, prvi tekmecc Slovenije na letošnjem evropskem prvenstvu, v pripravljalnem obdobju kaže odlično formo. V šesti pripravljalni tekmi je še šestič zmagala, v finalu turnirja je v Kaunasu povsem nadigrala domačo Litvo. Izid je bil 59:72. Najbolj razpoložen v vrstah gostov je bil Bojan Bogdanović, ki je dosegel 25 točk.

Flisar tudi z BMX

TRENTO - Brkati Mariborčan Filip Flisar, svetovni prvak v smučarskem krosu, v pripravi na zimsko sezono tekmuje na BMX kolesu in štirikrosu, ki je precej podoben smučarskem krosu. V štirikrosu se istočasno na progo podajo štirje tekmovalci, ki skušajo čim hitreje priti v cilj po BMX progi, ki je speljana navzdol. V dolini del Sole bo danes nastopil v kvalifikacijah za SP.

Kras-Primorec, danes zares

Prijateljska tekma med Krasom in Primorcem je včeraj odpadla zaradi slabega vremena, bodo pa zato igrali danes. Začetek ob 19. uri v Repnu.

Sinoči: UFM Monfalcone - Juventina 2:1 (0:1); Primorje - San Luigi 1:2 (1:0)

PRED SP V ATLETIKI - Slovenija

Pomlajena vrsta brez pravih možnosti za kolajno

LJUBLJANA - Osemčlanska slovenska atletska reprezentanca na svetovnem prvenstvu v Pekingu (od 22. do 30. avgusta) potem, ko Primož Kozmus v tej sezoni ne tekmuje, ne more računati na boj za medaljo. Uspeh močno pomlajene reprezentance bi bil uvrstitev v finale, ki ga lahko doseže nekaj tekmovalk in tekmovalcev na čelu z Martino Ratej, edino v ekipi, ki je starejša od 30 let.

«Lani nihče ne bi zadel tega seznama reprezentance, ki gre v kitajsko prestolnico. Menjava generacij poteka še hitreje, kot smo mislili, povprečna starost je 24, 25 let, v moškem delu so le 22, 23 letniki. Vsa kariera je še pred njimi, toda tudi starejši, ki jih zaradi poškodb tokrat ni zraven, še niso rekli zadnje besede. Ker se norme zaostrojujejo, je že nastop na SP ali olimpijskih igrah velika stvar. V Pekingu želimo, da bi naši dosežene norme še nadgradili ali ponovili ter tako dosegli dobre izide,» je povedal predsednik strokovnega sveta Atletske zveze Slovenije (AZS) Martin Steiner.

Slovenska rekorderka v metu kopja, 33-letna **Martina Ratej** je najizkušenejša v ekipi, a njena forma ni taka, kot si želi, saj na treningih meče 57, 58 metrov, kar je precej pod načrti. «To je moje četrto SP in nimam več strahu. Toda sezona ni taka, kot sem si želela, zato pričakujem le uvrstitev v finale, ker nikakor ne sestavim metov iz lanske ali predlanske sezone. » razmišlja Ratejeva, za katero njen trener Andrej Hajnšek pravi, da nima niti približno takih pogojev, kot ostala svetovna konkurenca in se mora boriti za osnovno eksistenco.

«V Pekingu sem že osvojila medaljo, srebrno na mladinskem SP. Imam lepe spomine in sem zelo vesela, da grem. Morala pa bom skočiti najboljše letos, 4,50 ali 4,55 m bo verjetno dovolj za finale, ki je zame realen cilj. Želim si izpolniti normo za Ol in tako bi se lahko nemoteno pripravljala na naslednjo sezono. Na članskem SP sem že tekmovala in to bo gotovo pomagalo,» pravi slovenska skakalka s palico, **26-letna Tina Šutej**. Državni rekord, ki ga je postavila v Atenah leta 2011, znaša 4,61 metra.

Slovenska rekorderka na 3000 m, 20-letna **Marša Mišmaš**, je morala zaradi poškodbe gležnja maja in del junija mesec dni trenirati v bazenu, kar je po mnenju trenerja Svetla-

Martina Ratej

ANSA

na Vujasina vzelo najmanj 20 odstotkov tistega, kar je imela tedaj «v nogah». Državni rekord 9:35,10, ki ga je dosegla letos v Bratislavi, ji že omogoča tudi nastop na Ol 2016 v Braziliji.

Dvaindvajsetletni **Žan Rudolf**, ki je letos tako kot Mišmaševa popravil državni rekord (800 m je pretekletel v času 1:46,00), je letos osvojil bronasto kolajno na EP za mlajše članke v Tallinnu. »To bo moje prvo člansko SP. Forma je dobra, veliko ciljev sem že izpolnil, želim si še olimpijske norme, cilj pa je polfinale.«

«Dve leti sem imel velike težave in v tej sezoni se ponovno vra-

čam. Norme za velike tekme so zelo dvignili in če bom 5,55 m preskočil v prvem poskusu, bo to gotovo dovolj za finale. Pet jih letos na svetu skočilo prek 5,90 m, boril se bom za preboj med dvanajst najboljših v finale, ne bom pa razočaran, če to ne bo uspelo,» je ocenil slovenski rekorder v skoku s palico, 21-letni **Robert Renner**, ki je avgusta letos na balkanskem prvenstvu v romunskem Pitestiju zmagal z balkanskim rekordom 5,65 metra.

Luka Janežič, tudi on, kot Rudolf, tretji v Tallinu, bo na 400 m prvič nastopil na veliki članski tekmi. «Z 19 leti sem dosegel normo, kar je velik uspeh. Ta teden sem dobro treniral in sem še v formi. Toda običajno sem tak čas že končeval tekmovalno leto in nisem vaju tako dolgo tekmovali. Toda prepričan sem, da bo šlo dobro in bom tekel državni rekord,» je dejal Janežič, ki je 1. julija v Velenju s časom 45,44 le za stotinko zgrešil državni rekord.

«Psihično je bilo naporno loviti normo in že sedaj sem bolj sproščena. Tako želim teči v Pekingu in tam bom skušala potrditi normo,» je dejala 29-letna **Sabina Veit**, ki bo nastopila na 200 m, ima pa tudi že pridobljeno normo (23,08) za olimpijske igre «To bo moja najpomembnejša tekma v karieri, prvo člansko SP, in sem se ga zelo veselila. O pričakovanjih zaradi dolgega lova težko govorim, a bom dala tam vse od sebe,» pa je pojasnila 25-letna **Maja Mihalec**, ki bo ravno teko tekla na 200 m (23,13), a ji je mednarodna atletska zveza dovolila nastop tudi na 100 m, ker je za normo zaostala le za stotinko.

NAMIZNI TENIS - Poleg ženske A2-lige še osem ekip

Najprej Pokal Kras, prvenstvena sezona pa se bo začela v Zgoniku

Slaba dva meseca pred začetkom prvenstvene sezone so se na prvem treningu zbrali tudi športniki namiznoteniškega odseka ŠK Kras. V znamenju kontinuitete. Paradna ekipa bo tako še naprej ženska vrsta v A2-ligi. Po porodu se vanjo vrača tudi Martina Milič, tako da bo ekipa štela kar pet igralok. Poleg nje sta to še izkušeni Katja Milič in Eva Carli, predstavnica srednje generacije Tjaša Kralj in mlajša Claudia Micolauich. Na vsaki tekmi nastopajo tri igralke, a bo dovolj prostora, da bodo vse prišle do izraza. Prvenstvena formula ostaja namreč nespremenjena. Šest ekip bo med sabo merilo moči v štirih krogih po turnirskem sistemu, v vsakem krogu pa bo Kras odigral najmanj dve tekmi ali pa tri. Ob koncu rednega dela se bodo tri najboljše ekipe uvrstile v play-off, tri najslabše pa v play-out. Poleg Krasa nastopajo v skupini A še Coccaglio (Brescia), Alfieri di Romagna (Forlì), Eppan Tischtennis (Bocen) in Vallecamonica. Kakšno je razmerje moči v ligi bo mogoče spremljati neposredno, saj bo prvi krog 11. oktobra v Zgoniku.

»Tudi letos se želimo uvrstiti v play-off,« ne skriva cilja Sonja Milič. Igralke bodo v povprečju opravile štiri treninge na teden, tretje leto zapored pa bo njihov trener Dušan Mihalčič, ki se v Zgonik vrača danes. Slovaški strokovnjak začel pri Krasu nov dvestoletni cikel. Prejšnja pogodba mu je zapadla letos spomladi, a so se dogovorili za novo dvestoletno sodelovanje. »Dušan je sončen človek. Že ob vstopu v telovadnico zna vzpostaviti pravo ozračje,« hvali trenerja Miličeva.

Ženska A2-liga bo le konica odseka. Skupno bodo namreč nastopili kar v devetih različnih prvenstvih.

Močnejši sta še državna B-liga in moška C1-liga, v kateri pa obžalujejo, da letos ne bo več perspektivnega Alessia Stibiela, ki se je odločil za manj zahtevno igranje pri klubu Trieste Sistiana.

Na delu so tudi mladinci in otroci. Med njimi zasluži posebno pozornost dvanajstletni Matteo Parenzan, ki je na evropskem invalidskem prvenstvu v Varaždinu osvojil bronasto odličje v 6. kategoriji. Fant z Opčin, ki trenira od trikrat do štirikrat na teden, se zdaj mudi na treningih z državno reprezentanco.

Sicer pa čaka dekleta ŠK Kras že konec prihodnjega tedna (od petka do nedelje) organizacija in nastop na tradicionalnem pripravljalnem mednarodnem turnirju, že 32. Pokalu Kras. (ak)

Pri ŠK Kras so se na prvem treningu zbrali v ponedeljek

FOTODAMJ@N

Obvestila

AŠZ SLOGA in AŠD SLOGA TABOR obveščata udeležence priprav v Mežici, da je odhod v petek, 21. avgusta, ob 9.30 s krožišča na Opčinah.

TENIŠKA SEKCIJA pri AŠZ Gaja organizira od ponedeljka, 7. septembra, kot uvod v novo vadbeno sezono tridnevni začetniški in nadaljevalni tečaj za osnovnošolce in srednješolce. Pojasnila in prijave sprejema Mara na tel. št. 389-8003486.

ŠD KONTOVEL organizira odbojarski kamp v sodelovanju z ZŠSDI. Igra, treningi v telovadnici in na odprtem igrišču, beach volley, zabava... Za deklice letnikov 2002-2008, od 31. avgusta do 5. septembra od 8.00 do 16.00 na kontovelskem igrišču. Prijave do 25. avgusta. Info: 328829922 (Tania) ali 3479037995 (Ilenia).

AŠD SOKOL organizira Poletni športni kamp na odprtem igrišču Sokola v Nabrežini od ponedeljka, 31. avgusta do petka, 4. septembra, za otroke letnikov 2001-2008. Prijave do 25. avgusta na tel. 340-8556304 (Marko) in 348-8850427 (Lajris) ali na csdasdsokol@gmail.com.

AŠD CHEERDANCE MILLENIUM in ZŠSDI organizirata poletni center »Plesalček« za otroke od 3 do 8 let od 31. avgusta do 4. septembra v telovadnici OŠ Bevk na Opčinah. Info in vpis na tel.: 334-3611757 (Kristina), info@cheerdancemillemium.com.

AŠD SOVODNJE in ZŠSDI vabita na mladinski nogometni kamp Sovodnje 2015 na nogometnem igrišču v Sovodnjah in sicer od 24.8. do 28.8.2015 v jutranjih urah od 08.30 do 12.30 ure. Prijave (do četrta 20.08.2015) in informacije po elektronski pošti: asdsovodnje@libero.it; ali po telefonu: 0039 - 3283674301 (Rudi Devetak), 0039 - 3297411459 (Ljubica Butkovič), 0039-335312083 (Aleksij Soban), 0039-3897977416 (Luka Cijan), 00386 - 40607320 (Rok Černe).

NK KRAS, pod pokroviteljstvom ZŠSDI, prireja nogometni kamp od 31. avgusta do 4. septembra, od 8.30 do 13.00 na nogometnem igrišču v Repnu za dečke in deklice letnikov 2003-10. Vpis do 24. avgusta. Prijave in info na tel. 040-2171044, 333-2939977 (Roberta) in 339-3853924 (Emanuela).

KK BOR in ZŠSDI organizirata celodnevni Košarkarski Kamp na Stadionu 1. maja, namenjen deklicam in dečkom od 6. do 12. leta od ponedeljka 31. avgusta do petka 4. septembra. Za informacije in vpis: Karin Malalan 3406445370 ali karinmalalan@gmail.com.

PLANINSKI SVET

Izlet na Jalovec

V spomin na dolgoletnega člana in prijatelja Renata Kralja, ki nas je letos prezgodaj zapustil, je Slovensko planinsko društvo iz Trsta organiziralo v letošnji sezoni vzpon na Jalovec. Renato je namreč vedno občudoval ta hrib in si strastno želel povzpeti se na njegov vrh, vendar iz raznih razlogov se mu ta želja ni izpolnila.

Zaradi slabih vremenskih napovedi, so se pohodniki podali na pot z enodnevnih zamikom glede na napoved izleta, in sicer v ponedeljek, 3. avgusta. Zaradi službenih dolžnosti pa se je skupina razdelila na dve podskupini: sedem članov se je pripeljalo z društvenim kombijem do Flori v Zadnji Trenti, druga skupina pa je začela pohod popoldne iz Vršiča.

Iz Zadnje Trente je prva skupina štartala pred deveto uro in se začela vzpenjati proti zavetišču pod Špičkom. Pot se strmo vije najprej v senci gozda, kjer se odpira lep razgled na Bovški Grintovec. Po uri in pol prijetne sence se gozd začne redčiti v pas rušja in nato še v pas proda, kjer je sonce precej grelo. Po treh urah počasne hoje je skupina dosegla zavetišče in si, med obudovanjem gora nad dolino Trente, vse od Prisojnika do Triglava, tudi odpočila.

Ni bilo treba dosti razmišljati, vsem se je porodila želja, da bi se takoj vzpeli na vrh, saj je bilo vreme odlično, treba je bilo izkoristiti priložnost.

Napotili so se čez melišče pod pobojca Velikega Ozebnika in na drugi strani melišča se je začelo zares, saj od pot vodi pot po zajlah in nezavarovanih skalah. Pot je zanimiva, saj so zajle nameščene na mestih kjer se zdi, da sploh ni nevarno, kjer bi kako varovalo prišlo prav, pa jih seveda ni. Po dveh urah andrenalinske hoje se je skupina povzpela na greben in ga hitro in brez obotavljanja prehodila, saj je levo in desno 1000 m prepadne stene. In že so zadovoljni dosegli vrh a v zavesti, da jih čaka še povratna pot, ki je dostikrat še težja od vzpona. Po obveznem slikanju in občudovanju

Tržaški planinci na Jalovcu

sosednjih vrhov od Prisanka, Razorja, Planje in Triglava so začeli sestopati.

Ob povratku niso gledali na uro, počasi so se spuščali in poleg krasnega razgleda občudovali še trop kozorogov in čudovito cvetje.

V koči so se srečali z drugo skupino, ki je prispela iz Vršiča. Po zasluženem počitku so se drugo jutro podali na krajšo, a še težjo turo na Mali Ozebnik. Najprej so se po melišču povzpeli na Prelaz Škrbina za Gradom in nato po brezpotju poplezali na vrh, kjer jih je presenetil veličastni razgled od Velikega Kleka in vse do Snežnika. Med tem se je tudi druga skupina uspešno povzpela na Jalovec.

Opoldne je bila prva skupina že na parkirišču pri kombiju in komaj čakala na osvežitev v Soči.

Udeleženci so bili mnenja, da bo ostal pohod vsem dolgo v zelo lepem spominu, čeprav je bila tura precej zahtevna. Vzpon 1740 m nv, ki so ga premadali prvi dan, le ni bi do muh, a opravili so ga z lahkoto morda prav zaradi prijetne družbe in medsebojne pomoči.

Letos rast obiska koč v Sloveniji

V Sloveniji je 178 planinskih koč, zavetišč in bivakov, od tega je 163 oskr-

bovanih planinskih koč. Po trenutni oceni Planinske zveze Slovenije, pridobljeni na podlagi vprašalnika, je letošnja poletna sezona v planinskih kočah do zdaj približno enaka oziroma malenkost boljša od povprečja zadnjih petih let, a bljša kot lanska, ki jo je zaznamovalo deževje. Oskrbniki poročajo o nekoliko več-

jem obisku in višjem skupnem prometu. Imajo pa visokogorske kočice malenkost slabšo sezono od koč v sredogorju, pojasnjujejo na PZS.

Primerjalno s prejšnjimi leti je bila sezona 2011 izrazito dobra, 2014 izrazito slaba, letošnja sezona pa je povprečna oziroma za odtonek boljše od

Skupina šestih planincev PDB in SPDG je avgustovski vročinski anticiklon izkoristila za dvodnevno planinsko turo. Podali so se v osrčje Evrope, v avstrijske Visoke Ture in splezali na znameniti skalnati stožec: Großglockner/Veliki Klek (3789 m). Izhodišče vzpona je bilo parkirišče nad zimsko-turističnim letoviščem Kals

poletnih sezon v letih 2012 in 2013. Natancnejše podatke pa bo PZS predvidoma predstavil oktobra, ko bo večina koč v visokogorju za letos zaprla svoja vrata.

Med visokogorskimi kočami se lahko z nadpovprečno sezono pohvali Pogačnikov dom na Kriških podih. Kot so zapisali v PZS, je oskrbnica doma Neža Rus s sezono zelo zadovoljna. Med tednom ima koča, ki leži 2050 metrov nad morjem in ima 80 ležišč, med 40 in 60 nočitev, ob koncih tedna pa je polna. Približno dve tretjini je domačih planincev, tretjina tujih. Povečini prihajajo iz Hrvaške, Češke, Nemčije, Belgije in Avstrije.

Simon Gregorc, oskrbnik Kamniške koče na Kamniškem sedlu, ki leži na 1864 metrih nadmorske višine, medtem postavlja veliko število dnevnih gostov. Tudi na tej koči se ustavi veliko Hrvatov, nekaj pa tudi Avstrijcev, Nemcev, Švicarjev in Poljakov.

Planince iz kar 14 držav pa so zabeležili v Koči na Golici. Med dnevnimi izletniki prevladujejo slovenski in avstrijski planinci, med prenočevalci pa je kar 90 odstotkov tujcev. Julija so pri tej koči največkrat prenočili Čehi, veliko pa je bilo tudi Belgijcev, Avstrijcev in Nemcev. K boljšemu obisku po besedah oskrbnice Bojane Hiti sicer pripomore tudi njena sredogorska lega.

Med nižje ležečimi kočami se v Posavskem hribovju dobrega obiska veseli Planinski dom na Kumu. Koča, ki leži na 1211 metrih nadmorske višine, je večinoma gostila domače planince. Oskrbnik Roman Ledinek pa je našel tudi tujce iz bolj oddaljenih držav, kot so Kitajska, Japonska in Argentina.

RAI3bis

SLOVENSKI PROGRAM - Na kanalu 103
18.40 Čezmejna Tv: Primorska kronika
20.00 Tv Kocka: Poti miru **20.30** Deželni Tv
Dnevnik **20.50** Alpe Jadran, sledi Čezmej-
na Tv: Dnevnik Slo 1

RAI1

6.00 Aktualno: Il caffè **6.30** 7.00, 8.00, 9.00,
10.00, 13.30, 16.25, 20.00 Dnevnik in vre-
me **6.45** Aktualno: UnoMattina Estate
10.30 Effetto Estate **11.30** Mezzogiorno Ita-
liano **12.25** Serija: Don Matteo **14.05** 16.40
Estate in diretta **15.00** Nad.: Legami **18.50**
Igra: Reazione a catena **20.30** TecheTeche **21.20** Superquark

23.40 Overland

RAI2

6.00 Nad.: Lena **6.20** Nad.: Il tocco di un an-
gelo **7.05** Nad.: Le sorelle McLeod **8.30** Se-
rija: Il nostro amico Charly **10.00** 13.30 Ru-
brike **10.50** Cronache animali **11.20** Seri-
ja: Il nostro amico Kalle **12.10** Serija: La no-
stra amica Robbie **13.00** 17.55, 18.15, 20.30,
23.50 Dnevnik in vreme **14.00** Film: Marie
Brand e l'amore che uccide (krim.) **15.35** Se-
rija: Senza traccia **17.00** Serija: Guardia co-
stiera **18.00** Šport **18.50** Serija: Il commis-
sario Rex **21.00** Nan.: The Millers **21.25**
Film: Una madre non proprio... perfetta
(dram.)

23.00 Nad.: Under the Dome

RAI3

6.00 Novice **6.30** Rassegna Stampa **8.00**
Agorà **10.10** Film: La ragazza del Palio
(rom.) **11.50** Disney Classic Cartoons **11.55**
14.00, 18.55, 23.20 Dnevnik in vreme **12.15**
The Cooking Show – Il mondo in un piat-
to **12.45** Pane quotidiano **13.10** Dok.: Il
tempo e la storia **14.55** Rubrike **15.15** Nad.:
La casa nella prateria **16.00** Film: Sempli-
cemente insieme (rom.) **17.35** Geo Maga-
zine **20.00** Blob **20.10** Serija: Tre mogli per
papà **20.35** Nad.: Una mamma imperfetta
20.40 Nad.: Un posto al sole **21.15** Film:
Quattro matrimoni e un funerale (kom., '94,
i. H. Grant) **23.35** Serija: Perception

RAI4

13.25 19.40 Once Upon a Time **14.15** Ma-
ko Mermaids **15.05** Stargate Atlantis **15.55**
Andromeda **16.45** Star Trek: Enterprise
17.25 Novice **17.30** Warehouse 13 **18.15**
Film: Magma – Disastro infernale (zf)
20.25 Star Trek: Next Generation **21.15** Te-
en Wolf **22.00** Supernatural **22.45** Film: Re-
venge City (akc.)

RAIS

14.20 Capolavori della nature **15.05** Il po-
polo dei cieli **16.10** Come si guarda un'ope-
ra d'arte **16.35** Ples: Coppelia di Roland Pe-
tit **17.10** In scena: Odissea – Il mio nome
è Nessuno **18.10** Novice **18.15** 20.40 Pas-
separtout **18.45** I tesori nascosti dell'Africa
19.50 Tutti i segreti di un'opera d'arte
21.15 Petruška presenta **21.20** Opera: La
Bohème **23.30** Eagles Story

RAI MOVIE

14.00 Film: K-PAX – Da un altro mondo
(zf) **16.15** Film: Io e Annie (kom., '77, r. in

i. W. Allen) **17.45** 0.40 Novice **17.50** Film:
Il Leone di San Marco (pust.) **19.30** Film:
Fico d'India (kom., It., '80) **21.15** Film: Se-
duzione pericolosa (triler, '89, i. A. Pacino)
23.10 Film: Demoni 2... L'incubo ritorna
(horor)

RAI PREMIUM

10.55 Nad.: Un posto al sole **12.00** 19.25
Nad.: Terra Nostra **12.40** Nad.: Al di là del-
le frontiere **13.40** The Cooking Show – Il
mondo in un piatto **14.10** Nad.: La ladra
15.00 Aktualno: Anica – Appuntamento al
cinema **15.05** Nad.: Un cane sciolto **16.45**
Nad.: Tutti pazzi per amore **17.45** Novice
17.50 Nad.: Batticuore **18.35** Nad.: La si-
gnora in rosa **20.20** Nad.: Linda e il briga-
diere **21.20** Amore criminale

RETE4

6.50 Serija: Magnum, P.I. **7.55** Nad.: Kojak
9.25 Nad.: Bandolera **10.30** 20.30 Dalla vo-
stra parte **11.30** 18.55 Dnevnik in vreme
12.00 Film: Perry Mason – Serata col
morto (krim.) **14.00** Film: Big Man – La fan-
ciulla che ride (det.) **16.05** 19.35 Ieri e og-
gi in Tv **16.35** Serija: Walker Texas Ranger
19.55 Nad.: Tempesta d'amore **21.15** Seri-
ja: Il commissario Schumann

CANALES

6.00 Pregled tiska **7.55** Dnevnik, promet-
ne informacije, vreme, borza in denar **8.45**
Nad.: I Cesaroni **11.00** Forum **13.00** 19.55
Dnevnik in vreme **13.40** Nad.: Beautiful
14.40 Film: La locandiera (kom.) **16.15**
Film: Rosamunde Pilcher – I lord non men-
tono (rom.) **18.45** Nad.: Il segreto **20.40** Pa-
perissima Sprint – Estate **21.10** Film: Ba-
gnomaria (kom., It., '98) **23.00** Film: Que-
sti sono i 40 (kom., '12, i. P. Rudd, M. Fox)

ITALIA1

6.40 Serija: The Middle **7.30** Risanke **8.20**
Serija: Super Car **10.25** Nad.: Smallville
11.25 Nan.: Chuck **12.25** 18.30 Dnevnik in
vreme **13.00** Šport **13.45** Nan.: Simpsono-
vi **14.30** Nan.: The Cleveland Show **14.55**
Nan.: Futurama **15.20** Nan.: Due uomini e
mezzo **16.15** Serija: Royal Pains **18.00** 19.00
Nan.: Camera Café **19.25** Serija: C.S.I. - Sce-
na del crimine

21.10 Film: Beverly Hills Cop III – Un
piedi piatti a Beverly Hills 3 (kom., '94, i.
E. Murphy)

IRIS

13.40 Film: Mak pigreco 100 (kom.) **15.40**
Film: Briganti, amore e libertà (kom.) **17.30**
Film: Bastardo dentro (kom.) **19.15** Serija:
A-Team **20.05** Serija: Walker Texas Ranger
21.00 Film: La terza madre (horor, It., '06,
r. D. Argento) **23.05** Film: Non ho sonno
(krim.)

LA7

7.00 7.55 Omnibus **7.30** 13.30, 20.00, 0.30
Dnevnik **7.50** Vreme **9.45** Coffee Break
11.00 20.35 In onda **12.00** L'aria d'estate
14.00 Serija: Starsky & Hutch **16.20** Seri-
ja: Ironside **18.00** Serija: Il commissario
Cordier **21.10** Film: Nomad – The Warrior
(pust.) **23.00** Film: Taverna Paradiso (dram.)

LA7D

6.30 I menù di Benedetta – Ricetta Sprint
7.15 11.00, 19.00 Cuochi e fiamme **8.15** I
menù di Benedetta **13.00** Nad.: Grey's
Anatomy **15.00** Serija: Crossing Jordan
17.00 Cambio moglie **18.55** Dnevnik **21.10**
Serija: Saving Hope

TELEQUATTRO

7.00 Sveglia Trieste! **12.40** Aktualno: Mu-
sa Tv **12.55** Le ricette di Giorgia **13.15**
17.55, 20.25 Oggi è **13.20** 17.30, 19.30,
20.30, 23.00 Dnevnik in vreme **13.45** Qui
studio a voi stadio **18.00** Riunione di reda-
zione **19.00** 23.30 Trieste in diretta **20.00**

Qua la zampa **20.05** Happy Hour **21.00**
Film: Viale del tramonto (dram.) **22.45** Ro-
tocalco Adnkronos

LAEFFE

11.25 20.15 Bourdain: Senza prenotazione
13.00 19.05 Il cuoco vagabondo **15.00** Viag-
gi nudi e crudi **16.00** David Rocco: Dolce
vita **17.20** Jamie: Menù in 15 minuti **18.15**
Jamie: La mia rivoluzione **21.05** Nad.: The
Spiral

CIELO

12.15 13.15 MasterChef Australia **13.00**
Novice **14.15** 15.15 MasterChef Italia **16.15**
Agenti Speciali Property – Los Angeles
17.15 Buying & Selling **18.15** Fratelli in af-
fari **19.15** 19.45 Affari al buio **20.15** Hou-
se of Gag **21.10** Film: Asterix & Obelix –
Missione Cleopatra (pust.) **23.15** Film:
Force of Execution (akc.)

DMAX

12.30 Container Wars **13.20** 20.20 Rimo-
zione forzata **14.10** Video del tubo **15.05**
Tickle: la febbre dell'alcol **15.55** Matto da
pescare **16.50** Bear Grylls: l'ultimo soprav-
vissuto **17.45** Ultima fermata: Alaska **18.35**
Affare fatto! **19.30** Banco dei pugni **21.10**
Due macchine da soldi

22.00 House of Cars **22.55** Texas Garage

SLOVENIJA1

5.55 16.25, 22.45 Poletna scena **6.15** Od-
mevi **7.00** Najboljše jutro **9.10** Kviz: Vem!
10.00 Nan.: Danes dol, jutri gor **10.30** Slo-
venski pozdrav **12.10** Dok. serija: Zgodbe
izza obrazov **12.40** Evropski magazin **13.00**
15.00, 17.00, 18.55, 22.35 Poročila, športne
vesti, vreme **13.30** Dok. film: Tehnika ljud-
stvu **14.25** Slovenski utrinki **15.10** Moj
gost/Moja gostja **15.50** 18.00 Risanke in
otroške serije **17.25** Dok. odd.: Kače **17.55**
Novice **18.20** Nad.: Vrtičkarji **19.30** Slo-
venska kronika **20.00** Nan.: Umori na po-
deželju **21.40** Aplavzi **22.00** Odmevi **23.10**
Pozabljeni Slovenci

SLOVENIJA2

6.00 Otroški kanal **7.00** Risanke in otroške
odd. **8.00** Kviz: Male sive celice **8.45** Dok.
film: Gol **9.00** Dok. nan.: Slovenski vodni
krog **9.30** 19.10, 0.05 Točka **10.15** Najbolj-
še jutro **13.05** Glasbene šale in laži **14.00**
Robert Schumann in slovenski umetniki
15.05 Dok. serija: City Folk **15.30** Dok.
odd.: Pogled v telo **16.30** Nan.: Začnimo
znova **17.10** Pričevalci **20.00** Dok. odd.:
Hitlerjevi otroci **21.20** Dok. odd.: V Evrem
svetu **22.15** Film: Hannah Arendt (biogr.)

KOPER

13.45 Dnevni program **14.00** 23.45 Čez-
menja Tv – Deželne vesti **14.20** Boben
15.15 Webolution **15.45** 21.50 Avtomobi-
lizem **16.00** Slovenski magazin **16.30** Naj-
lepše besede **17.05** Arhivski posnetki **18.00**
23.10 Kraji in običaji **18.35** 23.40 Vreme
18.40 22.30 Primorska kronika **19.00** 22.05
Vsedanes – TV dnevnik **19.25** Šport **19.30**
Alpe Jadran **20.00** Nautilus **20.25** Zvočno
klasični **20.50** Dok.: Bell'Italia **21.20** Dok.:
Viktor Parma **22.20** Glasba zdaj **22.50** Na
obisku

POP TV

7.00 Risane in otroške serije **8.35** 10.30,
11.40 Tv prodaja **8.50** 17.20 Nad.: Zaljubljen
do ušes **10.45** 16.00 Nad.: Grehi preteklo-
sti **12.10** Enostavni obroki Rachel Allen
12.40 MasterChef Slovenija **14.00** 20.00 Se-
rija: Kar bo, pa bo **15.05** Nad.: Dubrovni-
ška zora **17.00** 18.55, 22.45 Novice in vre-
me **21.00** Film: Začinjeno z ljubeznijo
(rom.) **23.20** Serija: Franklin in Bash

Rai Četrtek, 20. avgusta
Rai 3, ob 21.15

Quattro matrimoni e un funerale

Velika Britanija 1994
Režija: Mike Newell
Igrajo: Hugh Grant, Andie MacDo-
well, Kristin Scott Thomas

Zabavna britanska romantična kome-
dija; njeni protagonisti so Angus, Lau-
ra, Charles, Carrie, Bernard, Lydia, Ga-
reth, Fiona, a tudi Henrietta in Matt-
hew. Zgodba se odvija v času štirih porok in enega pogreba, ki se jih udeležuje
skupina starih prijateljev, od katerih eden tudi umre. Ob spremljanju številnih
usod, se stalno pojavlja tista dvaintridesetletnega Charlesa, ki si nikakor noče
priznati, da ga ženske obožujejo, a bolj kot jih spozna, bolj neodločen postaja.
Vse se spremeni, ko sreča Carrie, zelo posebno in svobodomiselno Američan-
ko, zaradi katere se je pripravljen celo odpovedati dokaj samosvojim navadam.
Težava pa je le v tem, da ena od treh porok, je tudi tista med Carrie in škotskim
mogotcem Hamishem, kar seveda Charlesa zelo razžalosti ... V resnici, pa ni to
zadnja poroka ...
Newellov film, ki ima že enaindvajset let, še vedno velja za absolutni uspeh bri-
tanske produkcije.

KANAL A

7.00 18.00, 19.45 Svet **7.55** 12.00 Pazi, ka-
meral! **8.30** 12.35 Serija: Vzgoja za začetni-
ke **8.55** Risanke in otroške oddaje **10.35**
11.45, 13.00 Tv prodaja **10.50** Nad.: Ljub-
ke lažnivke **13.30** Film: Relativni kaos
(rom.) **15.20** Film: Ostrostelec 2 (akc.)
17.10 Serija: Črni seznam **18.55** Serija: Hi-
tri čaj Richarda Hammonda **20.00** Film:
Možje X – Zadnji spopad (fant., '06, i. H.
Jackman) **22.00** Film: Neustavljivi (dram.)

PLANET TV

10.55 17.45 Nan.: Prijatelji **11.30** Tv prodaja
12.00 Film: Ugani, kdo pride na večerjo
(kom.) **13.55** Nad.: Sulejman Veličastni
16.00 Film: V osrčju orkana (triler) **18.20**
Nan.: Nor, zmeden, normalen **19.05** Ram-
say rešuje kuhinje **20.00** 22.15 Danes **20.35**
Film: Alvin in veverički 2 (anim.) **22.30**
Nan.: Bratovščina rdečih zapestnic

RADIJSKI PROGRAM**RADIO TRST A**

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 7.20 Koledar; 7.25
Prva izmena: Dobro jutro; 8.00 Poročila in
krajevna kronika; 8.10 Prva izmena: V studiu
Katerina Citter in Boris Devetak; 10.00 Po-
ročila; 10.10 Koncert: Tabu in Simfonični Or-
kester RTV Slovenija, 2. del; 11.00 Studio D;
11.15 Danes z nami; 12.15 K izviru navdiha;
13.20 Iz domače zakladnice; 14.00 Poročila in
deželna kronika; 14.10 Morski val; 17.00 Po-
ročila in kulturna kronika; 17.10 Mavrica, sle-
di Music box; 17.30 Odperta knjiga: Miran Ipa-
vec: Avtoštoparske zgodbe – 17. del., sledi
Music box; 18.00 Glasbeni magazin, sledi Mu-
sic box; 19.20 Napovednik, sledi Slovenska
lahka glasba; 19.35 Zaključek oddaj.

RADIO KOPER (slovenski program)

5.00 Jutro na RK; 5.30, 5.50 Jutranja kroni-
ka; 6.00 Dobro jutro; 6.25, 10.40, 15.00, 18.55
Pesem tedna; 6.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30,
14.30 Poročila; 7.00 Jutranjik; 7.30 Dobra
zgodba; 7.45 Primorske novice; 8.00 Pregled
tiska; 8.05 Pogovor s sinoptikom; 9.00 Do-
poldan in pol; 9.10, 16.15 Pregled prireditev;
10.00 RK svetuje; 11.45 Pesem in pol; 12.30
Opoldnevnik; 13.30 Poslovne informacije;
14.00 Aktualno; 15.30 DiO; 16.30 Planinski
vodnik; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Pri-
morski dnevnik; 18.30 Filmofil; 19.00 Radij-
ski dnevnik in kronika; 20.00 Poletni utrip
kulture; 21.00 Od glave do rapa; 22.00 Zrca-
lo dneva; 0.00 Nočni program.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.00 Dobro jutro; 6.15, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30,
11.30, 12.00, 12.28, 13.30, 14.30, 15.28, 16.30,
17.30, 18.30, 19.28 Dnevnik, vremenska na-
poved in prometne informacije; 7.15 Jutranji
dnevnik; 8.00 Calle degli orti grandi; 8.05 Ho-
roskopp; 8.35, 17.33 Euroregione News; 8.45
Pesem tedna; 9.00 La valigia delle vacanze;
9.35 Appuntamenti destare; 10.15, 19.20 Si-
gla single; 10.25 Televizijski in radijski pro-
grami; 10.35 Anteprema classifica; 11.00,
21.00 Punto e a capo/Cultura e società; 11.35,
14.35, 18.00, 19.00, 22.30 Glasba; 12.30 Do-
godki dneva; 13.00, 22.00 Il cammino del
Nord; 13.35 Ora musica; 14.00, 21.30 Radio
viaggio; 15.00 Souvenir d'Italy; 15.30 Dogod-
ki dneva; 16.00 E... state freschi; 19.30 Večerni
dnevnik; 20.00 Playlist; 0.00 Nottetempo.

VREDNO OGLEDA**Lastnik:**

Zadruga Primorski dnevnik d. z. - Trst

Izdajatelj:

Družba za založniške pobude
DZP doo z enim družabnikom
PRAE srl con unico socio
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040 7786380,
fax 040 7786381

Tisk: EDIGRAF srl, Trst

Odgovorni urednik: DUŠAN UDOVIČ

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6,

tel. 040 7786300, faks 040 7786339

email: trst@primorski.eu

Gorica, Ul. Garibaldi 9,

tel. 0481 356320, faks 0481 356329

email: gorica@primorski.eu

Dopisništva: Čedad, Ul. Ristori 28,

tel. 0432 731190, faks 0432 730462

Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463 318510,

fax 0463 318506

Internet: <http://www.primorski.eu/>

Naročniško - prodajna služba

Trst, Ul. dei Montecchi 6,
tel. 040 7786300, faks 040 7786339
Gorica, Ul. Garibaldi 9,
tel. 0481 356320 faks 0481 356329

Cena: 1,20 €

Celoletna naročnina za leto 2015 230,00 €

Poštni t.r. PRAE DZP št. 11943347

Cena za Slovenijo: 1,20 €

Letna naročnina za Slovenijo za leto 2015

230,00 € plačljiva preko DISTRIEST doo,

Partizanska 75, Sežana,

tel. 05-7070262, fax. 05-7300480

transakcijski račun pri banki SKB D.D. v

Sežani, št. 03179-1009112643

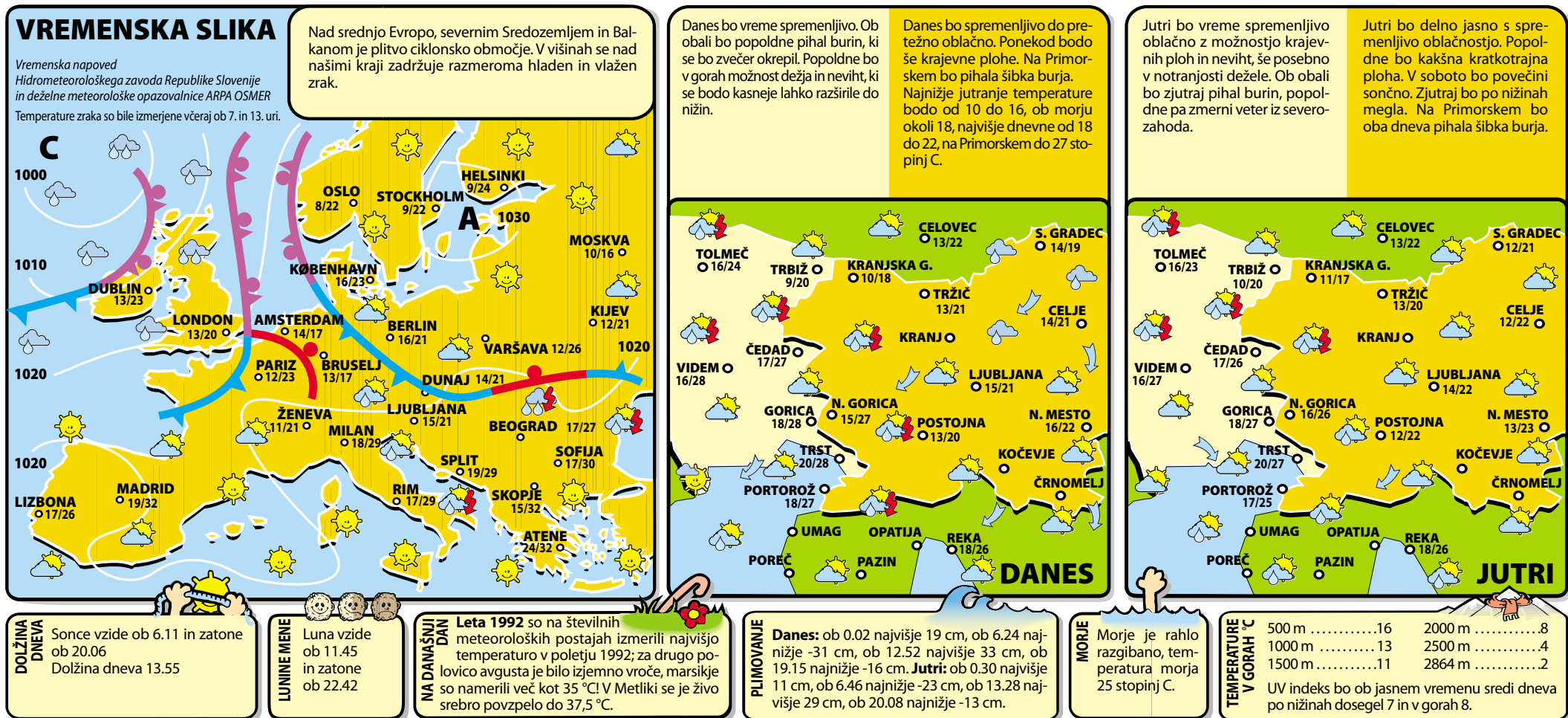
Primorski dnevnik prejema neposredne državne

prispevke po zakonu 250 z dne 9. avgusta 1990

OGLAŠEVANJE

Oglaševalska agencija Tmedia s.r.l.

www.tmedia.it

Nevarno tudi zmerno pitje

LONDON - Tudi zelo zmerno uživanje alkohola, to je ena pijača za ženske in dve za moške dnevno, bi lahko povečalo tveganje za raka, navajajo raziskovalci, ki so ugotovitve objavili v British Medical Journal. Raziskovalci so preučevali ameriški študiji, ki sta zajeli več kot 100.000 odraslih, povečano tveganje zaradi pitja alkohola pa je bilo najbolj očitno pri raku na dojkah. Raziskovalci so namreč ugotovili, da se v primeru žensk tveganje za z uživanjem alkohola povezanim rakom poveča že po eni alkoholni pijači dnevno. Alkohol je sicer po ugotovitvah raziskovalcev povezan tudi s povečanim tveganjem za raka v ustih, na grlu, požiralniku, črevesju in jetrih.

ZDA odobrile prodajo »ženske viagra«

WASHINGTON - Ameriška Uprava za hrano in zdravila (FDA) je odobrila prodajo prvega zdravila za spodbujanje spolne sle pri ženskah. Zdravilo, ki se ga je v medijih že prijel vzdevek ženska viagra, bo naprodaj od 17. oktobra pod tržnim imenom addyi. Primerjava z viagro je sicer zgrešena, saj se modra tabletki, ki jo Pfizer trži od leta 1998, jemlje po potrebi in deluje tako, da prekrvavi moški spolni organ in povzroči erekcijo. Addyi pa deluje na možgane in ga je treba jemati vsako noč. Podjetje Sprout, ki je iznajdbo kupilo od Nemcev trdi, da tabletki poveča spolno slo pri ženskah za okoli 37 odstotkov, kar je za kritike ob vseh stranskih učinkih premalo.

SEVERNA KOREJA - Slovenska glasbena skupina Laibach, kljub cenzorskim in drugim posegom, izvedla prvi koncert

Korejke ne morejo stati za belcem

PJONGJANG - Skupina Laibach je uspela izvesti prvi koncert v Severni Koreji, na katerem ni bilo partijskega vodstva, udeležil pa se ga je ves diplomatski zbor, je novinar 24ur Jure Tepina sporočil preko Twitterja. Dodal je, da so bili Laibach kljub dodatnim cenzorskim posegom v program zadovoljni z razpletom in so na koncertu »razturali«.

Cenzorji so se repertoarja Laibachov, prve tuje zasedbe, ki je nastopila v Severni Koreji, pošteno lotili. Po skladbah Koran in Eat Liver so cenzurirali tudi priredbo pesmi We will go to Mount Paektu, ker je zanje preveč sveta in jo slovenska zasedba ni izvajala v pravem tempu. Skladba je sicer ena najbolj priljubljenih letošnjih pesmi severnokorejske dekleške skupine Moranbong. Pred koncertom se je omenjalo, da naj bi se članice zasedbe Laibachom pridružile na odru. Skupina je za skladbo pred odhodom v Severno Korejo posnela tudi video.

Po prvotni najavi, da bo s koncertnega programa izpadla pesem Final Countdown, so jo Laibach izvedli, a s spremenjeno videoprojeksijo.

»Podložili smo jo z odlomkom vesoljske bitke iz znanstvenofantastičnega filma, oni pa ne marajo agresivnih stvari,« je za Delo pred koncertom povedal Ivan Novak.

»Tudi prizore iz korejskih filmov, s katerimi smo opremili pesmi, kot sta Do-Re-Mi in Edelweiss iz predelanega muzikala Moje pesmi moje sanje, so cenzurirali, a zaradi otročjih stvari. Vse korejsko jim je sveto in ne more biti uporabljeno v drugem kontekstu, kot je vizualna oprema nečesa drugega,« je še pojasnil Novak.

Skupina Laibach je bila v preteklosti znana po svojih provokacijah in vprašanje je bilo, kako jih bodo sprejeli v Severni Koreji

Med pesmimi, ki so bile na repertoarju, je bila korejska tradicionalna pesem Arirang, a so jo Laibach izvedli brez korejskega zbora. Težava je bila v tem, da bi Korejke na odru stale za belcem, kar se cenzorjem ni zdelo sprejemljivo, je zapisal Tepina.

Ivan Novak: »Vse korejsko jim je sveto in ne more biti uporabljeno v drugem kontekstu«

Cenzura po zadnjem tvitu Tepine ni uspela, koncert pa se je zaključil s stoječo ovacijo v korejskem stilu. Tujci, ki so prisostvovali koncertu, so povedali, da je severnokorejsko občinstvo zares uživalo. »Med občinstvom ni bilo videti nezaupljivih ali zmedenih obrazov,« je za francosko ti-

skovno agencijo AFP povedal Simon Cockerell iz agencije Koryo Tours, ki je na koncert pripeljala nekaj turistov. Dodal je, da je bil šov v celoti dobro sprejet. Skladbe izvedene v izvornem jeziku so bile nadnaslovljene v korejščini.

Koncert so organizatorji preselili iz prvotno načrtovanega glasbenega konservatorija Kim Von Gjuna s 1000 sedeži v večje gledališče Pongua s 1500 sedeži. Med občinstvom je bilo le 150 tujcev, vključujoč diplomate, predstavnike nevladnih organizacij in turiste. Večina je bila Severnokorejcev, a med njimi niso prevla-

dovali uniformirani obiskovalci ali visoki uradniki, poroča AFP.

Novak je za Delo dejal, da je teater odličen, fenomenalen: »Imajo ogromno takšnih gledališč, enega večjega od drugega in vsi so korektno vzdrževani. Manjka pa jim oprema. Nimajo banalnih stvari, kot so kabli ali stojala za glasbila. Imajo sicer bobne, a s tako slabo kožo, da ni ustrezno napeta, in opna nima pravega zvoka, nove kože pa nimajo in je niti preskrbeti ne morejo.«

Prav tako je navdušen nad takojšnjimi prebivalci: »Ljudje so neverjetni. Ni ene same skepse in enega samega cinizma. Povsem nedolžni so, odprti in čisti. Doslej nisem srečal enega samega grdega človeka. To je utopija, ki očitno deluje. Ljudje plešejo na cesti, se dotikajo z rokami, moški in ženske se med seboj izjemno spoštljivo. Njihovi odnosi so harmonični brez sleherne moške dominacije. Nobene pornografije ni nikjer in v enem tednu nismo našli enega opolzkega ali vulgarnega. Vse je ena sama fascinantna lepota ljudi.«

»Koncerta sta razprodana, na otvoritvenega pa so bili povabljeni vsi diplomati, ki so v Pjongjangu. Za Severne Korejce je to prestižen dogodek,« je v komaj delujoči mobilni telefon za Delo povedal Morten Traavik, norveški režiser, aktivist in umetnik, ki je s Severno Korejo organiziral že več kulturnih izmenjav.

Pred potjo v Severno Korejo je zasedba Laibach za več medijev ponovila, da se zavzemajo za združitev Severne in Južne Koreje ter da namen njihovega gostovanja ni provokacija. (STA)

»Ljudje so neverjetni. Ni ene same skepse in enega samega cinizma. Povsem nedolžni so, odprti in čisti«